

KISAOPAS

Kesäolympialaiset, Rio de Janeiro, 5.–21.8.2016

VEIKKAUS
Iloa elämään.

FINNAIR

ILTA-SANOMAT

 DEXTRA

Adecco

OY SULTRADE LTD

CUMULUS

CASTRÉN & SNELLMAN

loiste
PALVELEVA ENERGIAYHTIÖ

EDITA PRIMA

BJÖRKBOSTRÖM
SPORT INCENTIVE

TOYOTA

gainomax[®]

DIACOR

SUOMEN
MONETA

Folksam

Pägen

LEIJONA
CATERING

chs

TUNTURI[®]

BLIZ

VUOKATTI
OLYMPIC
TRAINING CENTER

Pajulahti

 VIERUMÄKI

Toimitus:

Urheilumuseon tietopalvelu:
Matti Hintikka ja Vesa Tikander

Kuvat:

Kansainvälinen Olympiakomitea (IOC) ja
Urheilumuseon kuvapalvelu.

Taitto ja digijulkaisu:

Edita Prima Oy

Julkaisija:

Suomen Olympiakomitea

©Copyright

Urheilumuseo ja
Suomen Olympiakomitea

ISBN 978-952-5794-48-9 (NID.)

ISBN 978-952-5794-47-2 (PDF)

Urheilumuseon tietopalvelu:

vesa.tikander@urheilumuseo.fi

Suomen Olympiakomitea:

www.olympiakomitea.fi

Kansainvälinen Olympiakomitea:

www.olympic.org

Rio 2016:

www.rio2016.com

Sisältö

BRASILIA JA RIO DE JANEIRO	4
BRASILIAN OLYMPIAMITALIT	6
KESÄOLYMPIAKRONIKKA 1896–2012	7
KESÄOLYMPIAKISOJEN YLEISTILASTOT	16
Ammunta	38
Golf	43
Jalkapallo	44
Jousiammunta	46
Judo	48
Koripallo	50
Käsipallo	52
Lentopallo	54
Maahockey	56
Melonta	58
Miekkailu	61
Nykyaikainen viisiottelu	63
Nyrkkeily	65
Paini	68
Painonnosto	73
Purjehdus	75
Pyöräily	79
Pöytätennis	82
Ratsastus	84
Rugby sevens	86
Rytminen voimistelu	87
Soutu	88
Sulkapallo	91
Taekwondo	93
Taitouinti	95
Telinevoimistelu	96
Tennis	99
Trappoliinivoimistelu	101
Triathlon	102
Uimahypyt	103
Uinti	105
Vesipallo	110
Yleisurheilu	111
MAALYHENTEET	130
PARALYMPIALAISET	132
RIO DE JANEIRO 2016 - KILPAILUAIKATAULU	134
KARTTA	138

BRASILIA

Etelän jättiläinen

Brasilia on sekä pinta-alaltaan että asukasluvultaan maailman viidenneksi suurin maa. Laajuudessa sen voittavat vain Venäjä, Kanada, Kiina ja Yhdysvallat, väkimäärässä Kiina, Intia, USA ja Indonesia. Valtio kattaa lähes puolet Etelä-Amerikan pinta-alasta.

Hallitusmuodoltaan Brasilia on liittotasavalta, jossa on 26 osavaltiota. Laajaan maahan mahtuu monta ilmasto-alueita Amazonin trooppisesta sademetsästä koillisen kuiviin savanneihin ja maan eteläosien lauhkeaan havumetsävyöhykkeeseen. Valtaosa brasilialaisista asuu kaakon suurkaupungeissa. São Paulossa on 12 miljoonaa asukasta, Rio de Janeirossa 6,5 miljoonaa. Yli kahden miljoonan väkilukuun yltävät myös Salvador, pääkaupunki Brasília, Fortaleza, Belo Horizonte ja Manaus.

Brasilian talous on kasvanut viime vuosina voimakkaasti: sen ostovoimaan suhteutettu bruttokansantuote on maailman seitsemänneksi suurin. Varallisuus jakautuu kuitenkin edelleen hyvin epätasaisesti. Talouden selkärangan muodostaa kone- ja elintarviketeollisuus. Maan tunnetuin vientituote on silti yhä kahvi: Brasilia tuottaa kolmasosan koko maailman sadosta.

Brasilialainen kulttuuri yhdistelee luovasti eurooppalaisia ja afrikkalaisia perinteitä. Sen kuuluisimpia tuotteita ovat samba, bossa nova, capoeira ja tietenkin brasilialainen jalkapallo.

Historiaa

Portugalilainen merenkävijä Pedro Cabral osui Etelä-Amerikan itärannikolle matkallaan Intiaan vuonna 1500. Espanjan ja Portugalin tekemän jakosopimuksen mukaan maanosan itäpää tuli kuulumaan Portugalille, muu osa Espanjalle. Portugalilaiset ottivat rannikon haltuunsa 1500-luvun mittaan työntäen intiaaniheimoja syvemmälle sisämaahan. Siirtomaata ryhdyttiin kutsumaan Brasiliaksi paikallisen puulajin (*brasil*) mukaan. Rikkauksia emämaalle tuottivat aluksi sokeriruokoviljelmät, 1700-luvulta lähtien rikkaat kulta- ja timanttikaivokset, joiden työvoimaksi tuotiin orjia Afrikasta.

Brasilia kasvoi ennen pitkää rikkaammaksi kuin pieni emämaa Portugali. Maan itsenäistyminen tapahtui lopulta rauhanomaisesti. Napoleonin valloitettua Portugalin vuonna 1807 maan hovi ja hallitus pakenivat Brasiliaan. Kun emämaa vapautui, kuningas palasi Portugaliin mutta jätti poikansa Pedron edustajakseen Brasiliaan. Vuonna 1822 prinssi Pedro sai käskyn palata myös emämaahan, mutta brasilialaisten vetoamuksesta hän kieltäytyi ja julistautui Brasilian keisariksi.

Siinä missä Espanjan eteläamerikkalainen siirtomaaimperiumi hajosi joukoksi itsenäisiä tasavaltoja, Brasiliassa oma monarkia onnistui pitämään maan yhtenä valtiona. Brasiliasta tuli tasavalta 1889, vasta kun viimeinen keisari Pedro II syrjäytettiin sotilasvallankaappauksella. Vain vuotta aikaisemmin Brasilia oli lakkauttanut orjuuden viimeisenä maana läntisessä maailmassa.

1900-luvun alkuvuosikymmeninä Brasiliaan muutti miljoonia siirtolaisia eritoten Italiasta ja muista Välimeren maista mutta myös Saksasta ja Itä-Euroopasta. Poliittiset olot pysyivät pitkään epävakaina: vuosina 1964–85 maassa vallitsi sotilasdiktatuuri. Brasilian talouden vahva nousukausi osui 2000-luvun alkuun. Lula da Silvan presidenttikaudella (2003–11) käynnistetyt sosiaaliohjelmat ovat lievittäneet köyhyyttä. Lulalla oli merkittävä rooli myös, kun KOK vuonna 2009 myönsi olympiakisat Rio de Janeirolle. Olympiakisojen lähestyessä Brasilia on kuitenkin ajautunut poliittiseen kriisiin valtion öljy-yhtiöön liittyvän korruptiovyöhydin myötä.

BRASILIAN LIITTOTASAVALTA

República Federativa do Brasil

Pinta-ala:	8 515 767 km ²
Asukasluku:	205 miljoonaa
Pääkaupunki:	Brasília
Bkt/asukas (arvio):	15 893 \$ (Suomi: 40 676)
Rahayksikkö:	real
Virallinen kieli:	portugali
Valtionpää:	presidentti

Urheilumaa Brasilia

Brasilia tunnetaan parhaiten jalkapallosta. Se on voittanut viisi maailmanmestaruutta (1958, 1962, 1970, 1994, 2002) ja esiintynyt ainoana maana kaikissa miesten MM-turnauksissa vuodesta 1930 lähtien. Brasilia on järjestänyt MM-kisat kahdesti, ja molemmat kerrat tuottivat kansallisen trauman: vuonna 1950 isännät hävisivät mestaruusottelun Uruguaylle ja 2014 välierän Saksalle peräti 1–7. Lohtua Brasilian jalkapallo voisi saada olympiakullasta, joka siltä vielä puuttuu.

Lentopallossa Brasilia on voittanut kaksi miesten ja kaksi naisten olympiakultaa, ja myös koripallossa maalla on vahvoja perinteitä. Brasilian parhaita mitalilajeja olympiakisoissa ovat olleet purjehdus, uinti ja judo. Yleisurheilussakin maa on tuottanut yksittäisiä tähtiä, kuten kolmiloikkaajat Adhemar Ferreira da Silva ja João Carlos de Oliveira ja 800 metrin juoksija Joaquim Cruz.

Autourheilu on myös lähellä brasilialaisten sydäntä. F1-luokan maailmanmestaruuksia ovat voittaneet Emerson Fittipaldi, Nelson Piquet ja kolarissa vuonna 1994 menehtynyt Ayrton Senna.

RIO DE JANEIRO

Rio de Janeiro (6,5 miljoonaa asukasta) on Brasilian toiseksi suurin kaupunki ja maan entinen pääkaupunki. Se sijaitsee samannimisessä osavaltiossa maan etelärannikolla Guanabara-lahden suulla. Kaupunkikuvaa hallitsevat lukuisat vuoret ja kukkulat, joista kuuluisimpia ovat Sokeritoppavuori (*Pão de Açúcar*) ja Corcovado, jonka huipulta kaupunkia vartioi vuonna 1931 valmistunut Kristus Vapahtajan patsas (*Cristo Redentor*). Maailmankuuluja ovat myös Copacaban ja Ipanema uimarannat, vuorenrinteille kohoavat slummikaupunginosat, (favelat) ja laskiaisena kaupungin villitsevä Rion sambakarnevaali.

Ensimmäisenä eurooppalaisena maisemia ihaili portugalilainen merikapteeni Gaspar de Lemos, joka purjehti Guanabara-lahdelle uudenvuodenpäivänä 1502. Hän erehtyi luulemaan lahtea suuren joen suuksi ja antoi löydölleen nimeksi Rio de Janeiro (”tammikuun joki”). Rio de Janeiron kaupunki perustettiin 1565, kun portugalilaiset ryhtyivät häättämään lahdelle hieman aiemmin asettuneita ranskalaisia.

Kaupunki alkoi kasvaa 1700-luvulla, kun siitä tuli sisämaan kulta- ja timanttikaivosten tärkein laivaussatama. Vuonna 1763 Riosta tuli Brasilian siirtomaan pääkaupunki. Hallintokaupungin aseman Rio de Janeiro menetti 1960, kun kauas sisämaahan valmistui uusi pääkaupunki Brasília.

Olympia-areenat

Rio de Janeiron kuuluisin urheiluareena on Maracanã-stadion, joka valmistui vuoden 1950 jalkapallon MM-kisoja varten. Tuolloin stadion veti lähes 200 000 katsojaa, nykyisessä muodossaan noin 75 000. Maracanã toimi jalkapallon MM-kisojen päänäyttämönä 1950 ja 2014. Rion neljästä seurasta siellä pelaavat Flamengo ja Fluminense. Vasco da Gama on oma São Januario -stadioninsa, ja Botafogo pelaa 50 000 katsojaa vetävällä Estádio João Havelangella (eli Engenhãolla), joka valmistui 2007 ja isännöi samana vuonna Pan-Amerikan kisoja. Olympiakisoissa Maracanãlla nähdään avajaiset ja päättäjäiset sekä jalkapallon ratkaisuoottelut, Engenhãolla yleisurheilukilpailut.

Lentopallon olympiamitalit ratkotaan Maracanãn vieressä sijaitsevalla sisäareenalla (Maracanãzinho), joka on aiemmin isännöinyt MM-kisoja niin koripallossa (1954, 1963) kuin lentopallossakin (1960, 1990). Valtaosa sisälajien suorituspaikoista samoin kuin olympiakylä ja mediakeskus on rakennettu kaupungin lounaislaidalle Barra de Tijucan alueelle Jacarepaguá-järven rannalle. Olympiarakennelmien alta purettiin moottorirata, jolla ajettiin F1-sarjan Brasilian osakilpailut vuosina 1977–89.

BRASILIAN OLYMPIAMITALIT

KISOITTAIN	K	H	P	Yht.	Sija
Antwerpen 1920	1	1	1	3	15.
Pariisi 1924	0	0	0	0	-
Amsterdam 1928	0	0	0	0	-
Los Angeles 1932	0	0	0	0	-
Berliini 1936	0	0	0	0	-
Lontoo 1948	0	0	1	1	35.
Helsinki 1952	1	0	2	3	24.
Melbourne 1956	1	0	0	1	24.
Rooma 1960	0	0	2	2	39.
Tokio 1964	0	0	1	1	35.
Mexico 1968	0	1	2	3	35.
München 1972	0	0	2	2	41.
Montreal 1976	0	0	2	2	36.
Moskova 1980	2	0	2	4	17.
Los Angeles 1984	1	5	2	8	19.
Soul 1988	1	2	3	6	24.
Barcelona 1992	2	1	0	3	25.
Atlanta 1996	3	3	9	15	25.
Sydney 2000	0	6	6	12	53.
Ateena 2004	5	2	3	10	16.
Peking 2008	3	4	8	15	23.
Lontoo 2012	3	5	9	17	22.
Yhteensä	23	30	55	108	34.

LAJEITTAIN	K	H	P	Yht.
Ammunta	1	1	1	3
Jalkapallo	0	5	2	7
Judo	3	3	13	19
Koripallo	0	1	4	5
Lentopallo	4	3	2	9
Beachvolley	2	6	3	11
Nyk. 5-ottelu	0	0	1	1
Nyrkkeily	0	1	3	4
Purjehdus	6	3	8	17
Ratsastus	1	0	2	3
Taekwondo	0	0	1	1
Uinti	1	4	8	13
Voimistelu	1	0	0	1
Yleisurheilu	4	3	7	14
Yhteensä	23	30	55	108

KESÄOLYMPIAKRONIKKA 1896–2012

Ateena 1896

Ensimmäiset nykyaikaiset olympiakisat järjestettiin Ateenassa 6.–15.4.1896. Osallistujien määrä ja kilpailujen taso jäivät matalammiksi kuin oli toivottu. Monista maista kisoihin matkusti vain yksittäisiä urheilijoita. Amerikkalaiset hallitsivat yleisurheilua, ranskalaiset pyöräilyä ja saksalaiset voimistelua. Kisojen suurin sankari oli kuitenkin isäntämaan maratonvoittaja Spiridon Louis. Pohjoismaiden ensimmäisen kultamitalin voitti tanskalainen Viggo Jensen painonnostossa.

Mitalitilaston kärki:

USA	11	7	2
Kreikka	10	17	19
Saksa	6	5	2

Pariisi 1900

Toisen olympiadin kisat olivat yhtä kuin Pariisin suuren maailmannäyttelyn urheiluosuus. Ne jäivätkin täysin yleisen juhlahumun varjoon: monikaan kilpailija ei edes tiennyt osallistuvansa olympiakisoihin. Eri lajien kilpailuja järjestettiin toukokuusta lokakuuhun. Täyttä selvyyttä ei ole siitä, mitä sadoista Pariisiin tapahtumista voidaan pitää olympiakisoihin kuuluvana.

Mitalitilaston kärki:

Ranska	26	41	34
USA	19	14	14
Iso-Britannia	15	6	9

St. Louis 1904

Vuoden 1904 kisat myönnettiin alun perin Chicagolle, mutta ne siirrettiin St. Louisille. Puitteina toimi jälleen maailmannäyttely, ja tulos oli lähes samanlainen kaaos kuin Pariisissa. Ulkomaalaisia osanottajia oli vain satakunta, ja heistäkin suuri osa oli Yhdysvalloissa asuvia siirtolaisia.

Mitalitilaston kärki:

USA	79	85	82
Saksa	4	4	5
Kanada	4	1	1

Ateenan välikisat 1906

Kreikkalaiset vaativat oikeuden järjestää omat olympiakisansa kiertävien kisojen väli vuosina. Vuoden 1906 Ateenan kisat jäivät ainoiksi laatuaan, eikä KOK ole tunnustanut niitä virallisiksi olympiakisoiksi. Hyvin sujuneet kisat elvyttivät kuitenkin olympiainnostusta Pariisin ja Saint Louisin epäonnistumisten jälkeen. Suomikin oli ensi kerran mukana: Verner Weckman voitti kultaa painissa ja Verner Järvinen antiikin tyylin kiekonheitossa.

Mitalitilaston kärki:

Ranska	15	9	16
USA	12	6	6
Kreikka	8	13	12
13. Suomi	2	1	1

Lontoo 1908

Alun perin Roomalle myönnetty vuoden 1908 kisat siirrettiin Lontoolle. White City -stadion isännöi yleisurheilun lisäksi uintia, painia, voimistelua, pyöräilyä, miekkailua, jousiammuntaa ja palloiluja. Kisojen kuuluisin tapahtuma oli maratonjuoksu, jossa uupunut italialainen Dorando Pietri autettiin ensimmäisenä yli maalilinjan – ja hylättiin tämän takia. Suomi oli ensi kerran mukana suurella joukolla, mutta tulokset olivat heikompia kuin oli odotettu. Ainoan kultamitalin toi painija Verner Weckman.

Mitalitilaston kärki:

Iso-Britannia	56	51	39
USA	23	12	12
Ruotsi	8	6	11
13. Suomi	1	1	3

Tukholma 1912

Tukholman olympiakisat jäivät historiaan hellekisoina. Järjestelyiltään hyvin onnistunut tapahtuma jätti niin vahvan muiston, että olympialiike selvisi hengissä seuranneiden sotavuosien yli. Aurinko paistoi erityisen kirkkaasti suomalaisille. Hannes Kolehmainen juoksi kolme kultamitalia, ja painimatolla suomalaiset väänsivät seitsemän mitalia muun maailman kahdeksaa vastaan. Olympiamenestyksellä oli suuri merkitys sortokautta kärsivälle Suomen kansalle. Tukholman sankareita oli myös USA:n Jim Thorpe, joka sittemmin menetti viisi- ja kymmenottelun kultamitalinsa amatöörisääntöjen rikkomuksen vuoksi.

Mitalitilaston kärki:

USA	26	19	19
Ruotsi	24	24	17
Iso-Britannia	10	15	16
4. Suomi	9	8	9

Antwerpen 1920

Vuoden 1916 kisat Berliinissä jouduttiin maailmansodan vuoksi peruuttamaan. Ensimmäisiin sodanjälkeisiin kisoihin ei kelpuutettu Saksaa ja muita häviöjättiläitä. Puutteellisissa oloissa järjestetyt Antwerpenin kisat jättivät laimean vaikutelman, mutta olympialiikkeen jatkuvuus oli tärkeintä. Suomi esiintyi ensi kerran itsenäisenä valtiona ja otti heti paikkansa urheilun suurvaltojen joukossa. Paavo Nurmi teki läpimurtonsa pitkillä matkoilla, Hannes Kolehmainen voitti maratonin, keihäsmiehet ottivat Jonni Myyrän johdolla nelosvoiton, ja Suomen painijat hallitsivat jälleen olympiamolskia.

Mitalitilaston kärki:

USA	41	27	27
Ruotsi	19	20	25
Belgia	16	12	14
5. Suomi	15	10	9

Pariisi 1924

Suomen yleisurheilu vietti historiansa parhaat hetket Pariisiin heinäkuisessa helteessä 1924. Suomalaiset voittivat kaikki jaossa olleet kahdeksan kestävyysjuoksun kultamitalia 1500 metriltä maratonille. Paavo Nurmi saalisti viisi kultaa, Ville Ritola neljä kultaa ja kaksi hopeaa. Historiaan jäivät varsinkin Nurmen voitot 1500 ja 5000 metrillä kahden tunnin sisällä sekä 36 asteen paahteessa juostu maastojuoksu, jossa Nurmi ja Ritola ottivat kaksoisvoiton. Suomi sai Pariisista olympiahistoriansa suurimman mitalisaaliin (37). Kisojen muita tähtiä olivat kolme uintikultaa voittanut Johnny Weissmuller ja Uruguayn jalkapallojoukkue, joka ensimmäisenä esitteli eteläamerikkalaisia pelitaitoja maailmannäyttämöllä.

Mitalitilaston kärki:

USA	45	27	27
Ranska	14	15	12
Suomi	14	13	10

Amsterdam 1928

Naisten yleisurheilu oli Amsterdammassa ensi kerran olympiohjelmassa. Vastaavasti kisoista poistettiin eräitä suomalaisille suotuisia lajeja. Saksan päästyä taas mukaan kilpailu kiristyi, ja Suomenkin mitalisaalis vääjäämättä pieneni. Nurmi ja Ritola voittivat vielä yhden kultamitalin mieheen, ja 3000 metrin esteissä Suomi otti Toivo Loukolan johdolla kolmoisvoiton. Painissa Suomen mitalisaalis kutistui, kun säännöt sallivat enää vain yhden osallistujan maata kohti kussakin sarjassa.

Mitalitilaston kärki:

USA	22	18	16
Saksa	11	9	19
Alankomaat	8	10	5
4. Suomi	8	8	9

Los Angeles 1932

Lamakausi ja pitkä matka karsivat osanottoa Kalifornian kisoissa. Suomen 43 kilpailijan joukkue oli Ateenan välikisoja lukuun ottamatta kesäkisahistorian pienin. Menestyskin jäi odotettua liihemmaksi: viiden kullan saalista pidettiin pettymyksenä. Suomalaistunnelmia synkisti myös kisojen alla vahvistunut Paavo Nurmen kilpailukielto ammattilaisuuden vuoksi. Paras saavutus oli Matti Järvisen johdolla saavutettu keihään kolmoisvoitto. Los Angelesin kisojen puheenaiheisiin kuului ei-valkoisten rotujen esiinmarssi. Mustat amerikkalaiset hallitsivat pikajuoksuja, japanilaiset uintikilpailuja.

Mitalitilaston kärki:

USA	44	36	30
Italia	12	12	12
Ranska	11	5	4
7. Suomi	5	8	12

Berliini 1936

Vuoden 1936 olympiakisat myönnettiin Saksalle silloin, kun maassa vallitsi vielä demokratia. 1933 valtaan noussut natsihallitus päätti tehdä kisoista propagandavaltin. Berliinin kisojen erinomaiset järjestelyt ja mahtipontiset seremoniat tekivätkin vaikutuksen läsnäolijoihin. Kisojen uutuuksiin kuului Kreikasta juoksutettu soituviesti. Suomessakin kuultiin kisatapahtumat ensi kerran suorana radiosta. Kisojen suurimmaksi tähdeksi nousi neljä kultaa voittanut mustaihoinen Jesse Owens. Suomi esiintyi Berliinissä vielä urheilun suurvaltana. Ilmari Salminen johti sinipaidat kolmoisvoittoon 10 000 metrillä. Suomi saavutti ensimmäiset kultamitalinsa nyrkkeilyssä ja voimistelussa; aiemmin kesälajivoittoja oli otettu vain yleisurheilussa ja painissa.

Mitalitilaston kärki:

Saksa	38	31	32
USA	24	21	12
Unkari	10	1	5
5. Suomi	8	6	6

Lontoo 1948

Vuoden 1940 kisat myönnettiin Tokiolle, joka luopui niistä Japanin–Kiinan -sodan vuoksi 1938. Uudeksi isännäksi nimettiin Helsinki, mutta sota peruutti nämäkin kisat. Samoin kävi Lontoolle myönnetyille vuoden 1944 kisoille. Olympialiike palasikin raiteilleen vasta Lontoossa 1948. Pula-aika leimasi yhä kisatapahtumia. Sodan häviöjälkiä Saksa ja Japani oli suljettu kisoista. Erityisen hyvin menestyi sodista säästynyt Ruotsi. Suomi putosi yleisurheilussa tylysti maanpinnalle: ainoan kullan toi keihäässä Tapio Rautavaara. Voimistelussa Suomi kuitenkin kokosi 10 mitalin suursaaliin. Veikko Huhtanen, Paavo Aaltonen ja Heikki Savolainen voittivat tasapistein kaikki kultamitalin hevosella.

Mitalitilaston kärki:

USA	38	27	19
Ruotsi	17	11	18
Ranska	11	6	15
4. Suomi	10	8	6

Helsinki 1952

Suomi sai vihdoin järjestää olympiakisat 12 vuotta edellisen yrityksen jälkeen. Isäntämaa sai laajalti kiitosta hyvin järjestetyistä kisoista. Helsingissä oli ensi kerran edustettuna koko urheileva maailma: Neuvostoliitto esiintyi ensi kerran olympia-areenoilla, Saksa ja Japani pääsivät taas mukaan ja Kiinan kansantasavaltakin ilmestyi paikalle, tosin myöhästyneenä. Kylmä sota löi leimansa kisojen ilmapiiriin: Neuvostoliitto yritti vallata USA:lta parhaan mitalimaan arvon. Kisojen suurin sankari oli kolme kultaa kestävyysmatkoilla voittanut Emil Zátopek. Isäntämaan paras laji oli yllättäen melonta, jossa saaliina oli neljä kultaa. Yhden näistä toi Suomen ensimmäinen naispuolinen kesälajien olympiavoittaja Sylvi Saimo.

Mitalitilaston kärki:

USA	40	19	17
Neuvostoliitto	22	30	19
Unkari	16	10	16
8. Suomi	6	3	13

Melbourne 1956

Vuoden 1956 kesäolympiakisat järjestettiin eteläisen pallonpuoliskon keväällä marras-joulukuun vaihteessa. Australian eläinkaranteenisääntöjen vuoksi ratsastuskilpailut suoritettiin jo kesäkuussa Tukholmassa. Melbournen kisat joutuivat maailmanpolitiikan varjoon: osa Unkarin joukkueesta ei enää palannut kotimaahan, jossa oli juuri kivistetty kansannousu. Mitalitaulukon kärjessä Neuvostoliitto ohitti ensi kerran USA:n. Suomi sai tyytyä kolmeen mestaruuteen. Painijat Rauno Mäkinen ja Kyösti Lehtonen voittivat molemmat kultaa Suomen itsenäisyyspäivänä. Kolmannen voiton toi ampuja Pentti Linnosvuo sivulajissaan vapaapistoolilla.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	37	29	32
USA	32	25	17
Australia	13	8	14
13. Suomi	3	1	11

Rooma 1960

Näyttävissä puitteissa järjestettyihin Rooman kisoihin osallistui enemmän maita ja urheilijoita kuin koskaan aiemmin. Televisio välitti kisat myös ensi kerran kotikatsomoihin. Rooman kisojen yllättävin voittaja oli Etiopian paljasjalkainen maratoonari Abebe Bikila, mustan Afrikan ensimmäinen kestävyysjuoksutähti. Suomen olympiatoiveita heikensivät liittoriidat, joiden seurauksena TUL:n urheilijat jäivät kotimaahan. Roomaan matkusti suuri kisajoukkue, mutta tulokset jäivät hatariksi. Painissakin katkesi vuodesta 1906 jatkunut mitaliketju. Kisat pelasti vasta viimeisenä kilpailupäivänä kultaa hevosella voittanut voimistelija Eugen Ekman.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	43	29	31
USA	34	21	16
Italia	13	10	13
17. Suomi	1	1	3

Tokio 1964

Japani juhlisti nousuaan maailman talousmahtien joukkoon järjestämällä suurimittaiset olympiakisat. Uusia kilpailulajeja olivat isäntien suosimat judo ja lentopallo. Supervaltojen kamppailussa USA valloitti jälleen mitalitilaston kärkisijan. Suomelle Tokion kisat sujuivat edellisiä paremmin. Keihäänheittäjä Pauli Nevala palautti yleisurheilun kultakantaan 16 vuoden tauon jälkeen. Pistooliampujat Pentti Linnosvuo ja Väinö Markkanen voittivat kultamitalin mieheen. Olympiamatkalle oli selviytynyt myös Suomen koripallojoukkue, joka päätyi sijalle 11.

Mitalitilaston kärki:

USA	36	26	28
Neuvostoliitto	30	31	35
Japani	16	5	8
12. Suomi	3	0	2

Mexico 1968

Mexicon olympiakisoja varjostivat poliittiset protestit. Meksikon armeija surmasi kisojen alla satoja opiskelijoita, ja mustat amerikkalaiset mitalistit osoittivat palkintokorokkeella mieltään rotusortoa vastaan. Urheilullisen päähuomion vei ohut ilma. 2240 metrin korkeudessa syntyi joukko huikeita ME-tuloksia, päällimmäisenä Bob Beamonin 890 pituushypyssä. Pitkiä matkoja hallitsivat korkeaan ilmanalaan tottuneet afrikkalaiset juoksijat. Länsi- ja Itä-Saksa esiintyivät ensi kerran omina joukkueinaan. Dopingtestaus otettiin käyttöön olympiakisoissa. Suomen ainoan kultamitalin saavutti painonnostaja Kaarlo Kangasniemi.

Mitalitilaston kärki:

USA	45	28	34
Neuvostoliitto	29	32	30
Japani	11	7	7
24. Suomi	1	2	1

München 1972

Münchenin olympiakisoihin löi murheellisen leiman palestiinalaisen terroristiryhmän kaappausisku, jossa sai surmansa 11 Israelin olympiajoukkueen jäsentä. Kisat keskeytettiin tapauksen vuoksi yhdeksi päiväksi. DDR nousi Münchenissä olympiaurheilun suurvallaksi. Kisojen suurin tähti oli seitsemän kultaa voittanut USA:n uimari Mark Spitz. Suomessa Münchenin kisat muistetaan kuitenkin suomalaisen kestävyysjuoksun paluusta maailman huipulle. Lasse Virén voitti 10 000 kultamitalin ME-ajalla. Viikkoa myöhemmin Virén otti 5000 metrillä toisen kultamitalinsa ja vain hetkistä myöhemmin Pekka Vasala voitti 1500 metrin finaalin.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	50	27	22
USA	33	31	30
DDR	20	23	23
14. Suomi	3	1	4

Montreal 1976

Montrealista alkoi boikottikisojen aikakausi. Asialla olivat Afrikan maat, jotka olivat vaatineet Uuden-Seelannin sulkemista kisoista, koska tämä oli ylläpitänyt urheilusuhteita Etelä-Afrikkaan. Lasse Virén uusi Montrealissa molemmat neljä vuotta aiemmin voittamansa kultamitalit. Pertti Ukkola palautti Suomen painin kultakantaan. Kisojen suurin suomalaisyllätys oli Pertti Karppisen kultamitali yksikkösoudussa. Virénin lisäksi Montrealin suurimpia tähtiä olivat kuubalainen 400 ja 800 metrin voittaja Alberto Juantorena sekä romanialainen voimistelija Nadia Comaneci. DDR nousi mitalitilastossa jo USA:n ohi kakkoseksi.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	49	41	35
DDR	40		25
USA	34	35	25
11. Suomi	4	2	0

Moskova 1980

Neuvostoliiton miehitettyä Afganistanin 1979 USA ilmoitti boikotoivansa Moskovan olympiakisoja. Boikottiin liittyi suuri joukko sen liittolaismaita, mm. Länsi-Saksa, Japani, Norja ja Kenia. Monet muut länsimaat esiintyivät kisoissa supistetuin joukkuein olympialipun alla. Itäblokin maat hallitsivatkin tapahtumia mielin määrin. Suomen kolmesta kultamitalista kiistattomin oli Pertti Karppisen soutuvoitto. Vasta 18-vuotias Tomi Poikolainen otti kultaa jousiammunnassa, ja Esko Rechartt oli Finnjolla-luokan paras boikotin heikentämässä purjehdusregatassa Tallinnan vesillä.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	80	69	46
DDR	47	37	42
Bulgaria	8	16	17
12. Suomi	3	1	4

Los Angeles 1984

Neuvostoliitto maksoi kalavelkansa ja määräsi itäblokin maat boikotoimaan USA:n isännöimiä kisoja; virallinen syy oli Kalifornian huono turvallisuustilanne. Socialistisista maista mukana olivat kuitenkin Romania, Jugoslavia ja pitkästä aikaa Kiina, jotka menestyivätkin erinomaisesti. Kisat toteutettiin ensi kerran avoimessa markkinahengessä, ja ne tuottivatkin järjestäjilleen liHAVAN voiton. Suomi korjasi osin boikotin ansiosta mukavan mitalisaaliin. Arto Härkönen ja Juha Tiainen voittivat kultaa heitoissa, Jouko Salomäki painissa ja Pertti Karppinen kolmannen kerran soudussa. Martti Vainion dopingtapaus pilasi kuitenkin suomalaisten juhlatunnelman.

Mitalitilaston kärki:

USA	83	61	30
Romania	20	16	17
Saksan ltv	17	19	23
15. Suomi	4	2	6

Soul 1988

Etelä-Korean pääkaupungin nimeäminen olympiaisännäksi arvelutti monia, mutta Soulissa nähtiin ensimmäiset täysipainoiset olympiakisat sitten vuoden 1972. Pohjois-Korean julistamaan boikottiin yhtyivät vain Kuuba ja Etiopia. Huonot uutiset liittyivät dopingiin. Kanadalainen 100 metrin voittaja Ben Johnson jäi kiinni steroideista, ja Bulgarian painonnostojoukkue lähetettiin kotimatalle kesken kisojen. Suomen mitalimahdollisuudet jäivät kiristyneessä kilpailussa vähiin. Tapio Korjus voitti keihäskullan ohitettuaan Jan Železnýn viimeisellä heitollaan. Suomen kaikki neljä mitalia tulivat perinteisistä lajeista keihäänheitosta ja painista.

Mitalitilaston kärki:

Neuvostoliitto	55	31	46
DDR	37	35	30
USA	36	31	27
25. Suomi	1	1	2

Barcelona 1992

Maailmankartta mullistui Barcelonan kisoja edeltävän olympiadin aikana. Neuvostoliiton korvasi Itsenäisten valtioiden yhteisö, jonka jäsenmaat esiintyivät vuoden 1992 kisoissa ”Yhdistyneenä joukkueena”. Baltian maat olivat mukana jo omina joukkueinaan. DDR:n urheilijat kilpailivat yhdistyneen Saksan lipun alla. Kaiken kuohunnan keskellä katalaanit järjestivät loisteliaat kisat. Päähuomion vei USA:n ”*Dream Team*”-koripallojoukkue, joka ilmensi ammattuurheilun lopullista läpimurtoa olympia-areenalle. Antti Kasvio palautti Suomen uinnin mitalikantaan 72 vuoden tauon jälkeen. Kultamitalia saatiin odottaa viime kisapäiville asti, kunnes meloja Mikko Kolehmainen pelasti tilanteen.

Mitalitilaston kärki:

IVY	45	38	29
USA	37	34	37
Saksa	33	21	28
29. Suomi	1	2	2

Atlanta 1996

Nyky aikaisten olympiakisojen 100-vuotisjuhlakisat myönnettiin yllättäen Atlantalle. Kisojen kaupallinen henki ei miellyttänyt kaikkia. Venäjä ja muut IVY-maat esiintyivät ensi kerran omina joukkueinaan. Pääosaa Atlantassa esittivät isäntämaan yleisurheilijat: Michael Johnson juoksi huikean 200 metrin ME:n 19,32, ja Carl Lewis päätti olympiauransa neljänteen pituushyppyn kultamitaliin. Suomi lähti Atlantaan suurin mitalitoivein, mutta saalis jäi yhtä laihaksi kuin edellisissä kisoissa. Kultamitaliketjun pelasti tällä kertaa Heli Rantanen, josta tuli Suomen ensimmäinen naispuolinen yleisurheilun olympiavoittaja.

Mitalitilaston kärki:

USA	44	32	25
Venäjä	26	21	16
Saksa	20	18	27
40. Suomi	1	2	1

Sydney 2000

Australialaiset juhlistivat vuosituhannen vaihdetta järjestämällä kaikin puolin onnistuneet olympiakisat. Kilpailulajien määrä nousi 300:aan, jota KOK on sen jälkeen pitänyt ylärajana. Kiina nousi USA:n ja Venäjän kintereille urheilun kolmanneksi suurvallaksi. Kisojen juhlituimpia tähtiä olivat isäntämaan uintisankari Ian Thorpe ja USA:n sprintterikuningatar Marion Jones, joka myöhemmin menetti mitalinsa dopingin vuoksi. Suomi voitti Sydneyssä pitkästä aikaa enemmän kuin yhden kultamitalin. Molemmat olivat yllätyksiä: Arsi Harju kukisti amerikkalaisuusosikot kuulafinaalissa, ja pari Thomas Johanson–Jyrki Järvi löysi parhaat tuulet purjehduksen 49er-luokassa.

Mitalitilaston kärki:

USA	37	24	32
Venäjä	32	28	29
Kiina	28	16	14
31. Suomi	2	1	1

Ateena 2004

Kreikka oli pienin kesäolympiakisojen isäntämaa sitten vuoden 1952. Valtavasta urakastaan isännät selvisivät kuitenkin kunnialla. Kisoissa muisteltiin vanhoja perinteitä. Kultamitalistit palkittiin oliivinlehväsepelein, ja kuulantyyttö järjestettiin antiikin Olympian lehdossa. Kiina nousi mitalitilastossa jo Venäjän ohi kakkoseksi. Kisojen juhlituina urheilija oli kuusi kultaa voittanut uimari Michael Phelps. Ateenassa 1906 alkanut Suomen kultamitaliketju päättyi Ateenassa 2004. Kahden hopeamitalin kokonaissaalis oli suomalaisen olympiahistorian heikoin.

Mitalitilaston kärki:

USA	36	39	26
Kiina	32	17	14
Venäjä	28	26	36
61. Suomi	0	2	0

Peking 2008

Kiinan kansantasavalta järjesti pääkaupungissaan kaikkien aikojen mahtavimmat olympiakisat. Kisarakennuksissa, seremonioissa ja vieraanvaraisuudessa ei säästetty kustannuksia. Isäntämaa onnistui tavoitteessaan nousta kisojen parhaaksi mitalimaaksi. Uimari Michael Phelps voitti ennätykselliset kahdeksan mestaruutta korottaen kultamitaliensa kokonaismäärän 14:een. Vielä suurempia otsikoita kirjoitettiin sprintteri Usain Boltista, joka voitti kolme kultaa loistavilla ME-tuloksilla. Suomalaiset saivat eniten ilonaihetta ampumaradalta, jossa Satu Mäkelä-Nummela voitti trapin kultamitalin.

Mitalitilaston kärki:

Kiina	51	21	28
USA	36	38	36
Venäjä	23	21	29
44. Suomi	1	1	2

Lontoo 2012

Lontoon kolmannet kisat muistetaan pitkään yhtenä olympiahistorian hienoimmista tapahtumista. Britit järjestivät upeat ja hyväntuuliset urheilujuhlat ja täyttivät katsomot miltei viimeistä paikkaa myöten. Kisoja säästi jopa epäenglantilaisen hyvä sää. Toivomisen varaa jätti oikeastaan vain suomalaismenestys: kolmesta mitalista kaksi tuli purjehduksesta ja yksi keihäänheitosta. Kisojen suurimpia tähtiä olivat jälleen Usain Bolt ja Michael Phelps, joka nosti mitaliensa määrän lyömättömältä tuntuvaan ennätykseen 22.

Mitalitilaston kärki:

USA	46	28	29
Kiina	38	30	21
Iso-Britannia	29	17	19
60. Suomi	0	1	2

KESÄOLYMPIAKISOJEN YLEISTILASTOT

OSALLISTUJATILASTOT

OLYMPIADI	VUOSI	KAUPUNKI	A	B	C	D
I	1896	Ateena	43	14	241	-
II	1900	Pariisi	85	24	997	-
III	1904	St. Louis	94	12	651	-
Välikisat	1906	Ateena	74	20	847	4
IV	1908	Lontoo	110	22	2008	63
V	1912	Tukholma	107	28	2407	164
VI	1916	Berliini	Peruutettu maailmansodan vuoksi			
VII	1920	Antwerpen	161	29	2626	62
VIII	1924	Pariisi	131	44	3089	120
IX	1928	Amsterdam	122	46	2883	69
X	1932	Los Angeles	126	37	1332	40
XI	1936	Berliini	144	49	3963	107
XII	1940	Helsinki	Peruutettu maailmansodan vuoksi			
XIII	1944	Lontoo	Peruutettu maailmansodan vuoksi			
XIV	1948	Lontoo	150	59	4104	123
XV	1952	Helsinki	149	69	4925	261
XVI	1956	Melbourne	145	67	3188	64
	1956	Tukholma *	6	29	159	7
XVII	1960	Rooma	150	83	5338	117
XVIII	1964	Tokio	163	93	5151	89
XIX	1968	Mexico	172	112	5516	66
XX	1972	München	195	121	7134	96
XXI	1976	Montreal	198	92	6084	83
XXII	1980	Moskova	203	80	5179	105
XXIII	1984	Los Angeles	221	140	6829	86
XXIV	1988	Soul	237	159	8391	78
XXV	1992	Barcelona	257	169	9356	88
XXVI	1996	Atlanta	271	197	10 318	76
XXVII	2000	Sydney	300	199	10 651	70
XXVIII	2004	Ateena	301	201	10 625	53
XXIX	2008	Peking	302	204	10 942	57
XXX	2012	Lontoo	302	204	10 768	56
XXXI	2016	Rio de Janeiro	306			
XXXII	2020	Tokio				

A Virallisia kilpailulajeja.

B Osallistuneita maita.

C Osallistuneita kilpailijoita.

D Suomalaisia kilpailijoita.

* Vain ratsastus.

A-, B- ja C-sarakkeen tiedot: www.olympic.org.

Kilpailulajeihin on lisätty taidekilpailut vuosilta 1912-48.

Suomen ensimmäinen
olympiavoittaja Verner
Weckman paini kultaa sekä
Ateenan välikisoissa 1906
että Lontoossa 1908.

MITALILAJIMÄÄRÄN KEHITYS

	96	00	04	08	12	20	24	28	32	36	48	52
Ammunta	5	9		15	18	21	10		2	3	4	7
Golf		2	2									
Jalkapallo		1	1	1	1	1	1	1		1	1	1
Jousiammunta		6	6	3		10						
Judo												
Koripallo										1	1	1
Käsipallo										1		
Lentopallo												
Maahockey				1		1		1	1	1	1	1
Melonta:												
Ratamelonta										9	9	9
Koskimelonta												
Miekkailu	3	7	5	4	5	6	7	7	7	7	7	7
Nykyaikainen 5-ottelu					1	1	1	1	1	1	1	2
Nyrkkeily			7	5		8	8	8	8	8	8	10
Paini:												
Kreikk.-room.paini	1			4	5	5	6	6	7	7	8	8
Vapaapaini			7	5		5	7	7	7	7	8	8
Naiset												
Painonnosto	2		2			5	5	5	5	5	6	7
Purjehdus		7		4	4	14	3	3	4	4	5	5
Pyöräily:												
Ratapyöräily	5	2	7	7		4	4	4	4	4	4	4
Maantiepyöräily	1				2	2	2	2	2	2	2	2
Maastopyöräily												
BMX-pyöräily												
Pöytätennis												
Ratsastus		3			5	7	5	6	6	6	6	6
Rugby		1		1		1	1					
Soutu		4	5	4	4	5	7	7	7	7	7	7
Sulkapallo												
Taekwondo												
Tennis	2	4	2	6	8	5	5					
Triathlon												
Uintilajit:												
Uinti	4	7	10	6	9	10	11	11	11	11	11	11
Uimahypyt			1	2	4	5	5	4	4	4	4	4
Vesipallo		1		1	1	1	1	1	1	1	1	1
Taitouinti												
Voimistelu:												
Telinevoimistelu	8	1	11	2	4	4	9	8	11	9	9	15
Rytminen voimistelu												
Trappoliini												

	56	60	64	68	72	76	80	84	88	92	96	00	04	08	12	16
	7	6	6	7	8	7	7	11	13	13	15	17	17	15	15	15
																2
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2
					2	2	2	2	4	4	4	4	4	4	4	4
			4		6	6	8	8	7	14	14	14	14	14	14	14
	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
					1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
			2	2	2	2	2	2	2	2	4	4	4	4	4	4
	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
	9	7	7	7	7	11	11	12	12	12	12	12	12	12	12	12
					4					4	4	4	4	4	4	4
	7	8	8	8	8	8	8	8	8	8	10	10	10	10	10	10
	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	1	2	2	2	2	2
	10	10	10	11	11	11	11	12	12	12	12	12	11	11	13	13
	8	8	8	8	10	10	10	10	10	10	10	8	7	7	7	6
	8	8	8	8	10	10	10	10	10	10	10	8	7	7	7	6
													4	4	4	6
	7	7	7	7	9	9	10	10	10	10	10	15	15	15	15	15
	5	5	5	5	6	6	6	7	8	10	10	11	11	11	10	10
	4	4	5	5	5	4	4	5	6	7	8	12	12	10	10	10
	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	4	4	4	4	4	4
												2	2	2	2	2
														2	2	2
									4	4	4	4	4	4	4	4
	6	5	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
																2
	7	7	7	7	7	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
										4	5	5	5	5	5	5
												8	8	8	8	8
									4	4	4	4	4	4	5	5
												2	2	2	2	2
	13	15	18	29	29	26	26	29	31	31	32	32	32	34	34	34
	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	4	8	8	8	8	8
	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2
								2	2	2	1	2	2	2	2	2
	15	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14	14
								1	1	1	2	2	2	2	2	2
												2	2	2	2	2

	96	00	04	08	12	20	24	28	32	36	48	52
Yleisurheilu	12	24	26	27	31	30	27	27	29	29	33	33
Ohjelmasta poistetut lajit:												
Baseball/softball												
Hevospoolo		1		1		1	1			1		
Jeu de Paume				1								
Jääkiekko						1						
Kriketti		1										
Kroketti/roque		3	1									
Lacrosse			1	1								
Moottoriveneily				3								
Pelota		1										
Racquets				2								
Taidelajit					5	5	5	13	9	15	14	
Taitoluistelu				4		3						
Yhteensä:	43	85	94	110	107	161	131	122	126	144	150	149

Vuosien 1900 ja 1904 tiedot tulkinnanvaraisia, sillä kisoissa ei tehty selkeää eroa virallisten ja epävirallisten lajien välillä. Taulukon tietojen lähde: www.olympic.org.

KESÄKISOJEN OLYMPIAMITALIT 1896-2012

		K	H	P	Yht.
1	Yhdysvallat	981	765	669	2415
2	Neuvostoliitto/IVY*	440	357	325	1122
3	Saksa*	265	310	343	918
4	Iso-Britannia	239	277	273	789
5	Ranska	207	227	252	686
6	Italia	203	173	187	563
7	Kiina	201	147	126	474
8	Unkari	168	146	166	480
9	DDR	153	129	127	409
10	Ruotsi	145	164	178	487
11	Australia	139	152	177	468
12	Venäjä	132	124	145	401
13	Japani	130	126	144	400
14	Suomi	104	85	118	307
15	Romania	88	94	119	301
16	Etelä-Korea	81	82	80	243
17	Alankomaat	79	86	107	272
18	Kuuba	71	65	67	203
19	Puola	67	84	128	279
20	Kanada	59	100	122	281
21	Norja	56	50	44	150
22	Bulgaria	51	85	78	214
23	Sveitsi	49	77	66	192
24	Tšekkoslovakia	49	50	47	146
25	Tanska	43	73	72	188
26	Uusi-Seelanti	42	18	39	99
27	Belgia	39	53	58	150
28	Turkki	38	25	23	86
29	Espanja	37	59	35	131
30	Ukraina	33	27	55	115
31	Kreikka	31	43	38	112
32	Jugoslavia/Serbia-M.*	28	34	33	95
33	Kenia	25	32	30	87
34	Brasilia	23	30	55	108
35	Etelä-Afrikka	23	27	28	78
36	Itävalta	21	36	38	95
37	Etiopia	21	8	16	45
38	Argentiina	18	24	28	70
39	Jamaika	17	30	20	67
40	Kazakstan	16	17	19	52
41	Iran	15	20	25	60
42	Tšekki	14	15	15	44
43	Pohjois-Korea	14	12	21	47
44	Meksiko	13	21	28	62
45	Valko-Venäjä	12	24	39	75
46	Viro	9	9	15	33
47	Irlanti	9	9	14	32
48	Intia	9	6	11	26
49	Slovakia	7	9	8	24

		K	H	P	Yht.
50	Egypti	7	8	9	24
51	Thaimaa	7	6	11	24
52	Indonesia	6	10	11	27
53	Kroatia	6	7	10	23
54	Azerbaidžan	6	5	15	26
55	Georgia	6	5	14	25
56	Marokko	6	5	11	22
57	Liettua	6	5	10	21
58	Uzbekistan	5	5	10	20
59	Algeria	5	2	8	15
60	Bahama	5	2	5	12
61	Portugali	4	8	11	23
62	Slovenia	4	6	9	19
63	Tunisia	4	2	4	10
64	Latvia	3	11	5	19
65	Australaasia **	3	4	5	12
66	Zimbabwe	3	4	1	8
67	Pakistan	3	3	4	10
68	Dominik. tasavalta	3	2	1	6
69	Luxemburg	3	2	0	5
70	Kamerun	3	1	1	5
71	Mongolia	2	9	13	24
72	Nigeria	2	9	12	23
73	Taiwan	2	7	12	21
74	Chile	2	7	4	13
75	Kolumbia	2	6	11	19
76	Trinidad ja Tobago	2	6	10	18
77	Uganda	2	3	2	7
78	Venezuela	2	2	8	12
79	Uruguay	2	2	6	10
80	Peru	1	3	0	4
81	Armenia	1	2	9	12
82	Serbia	1	2	4	7
83	Israel	1	1	5	7
84	Costa Rica	1	1	2	4
85	Syyria	1	1	1	3
	Hongkong	1	1	1	3
87	Ecuador	1	1	0	2
88	Panama	1	0	2	3
89	Surinam	1	0	1	2
	Mosambik	1	0	1	2
91	Burundi	1	0	0	1
	Arabiemiirik. liitto	1	0	0	1
	Grenada	1	0	0	1
94	Namibia	0	4	0	4
95	Malesia	0	3	3	6
96	Filippiinit	0	2	7	9
97	Puerto Rico	0	2	6	8
98	Moldova	0	2	5	7
99	Libanon	0	2	2	4
	Islanti	0	2	2	4
	Singapore	0	2	2	4

		K	H	P	Yht.
102	Tansania	0	2	0	2
	Sri Lanka	0	2	0	2
	Vietnam	0	2	0	2
105	Böömi	0	1	3	4
	Ghana	0	1	3	4
107	Kirgisia	0	1	2	3
	Saudi-Arabia	0	1	2	3
	Tadžikistan	0	1	2	3
110	Haiti	0	1	1	2
	Yhdist. arabitasav. **	0	1	1	2
	Sambia	0	1	1	2
113	Norsunluurannikko	0	1	0	1
	Senegal	0	1	0	1
	Yhdysv. Neitsyts.	0	1	0	1
	Alankom. Antillit	0	1	0	1
	Tonga	0	1	0	1
	Paraguay	0	1	0	1
	Sudan	0	1	0	1
	Botswana	0	1	0	1
	Gabon	0	1	0	1
	Guatemala	0	1	0	1
	Kypros	0	1	0	1
	Montenegro	0	1	0	1
125	Qatar	0	0	4	4
126	Länsi-Intia **	0	0	2	2
	Kuwait	0	0	2	2
	Afganistan	0	0	2	2
129	Monaco	0	0	1	1
	Irak	0	0	1	1
	Niger	0	0	1	1
	Bermuda	0	0	1	1
	Guyana	0	0	1	1
	Djibouti	0	0	1	1
	Barbados	0	0	1	1
	Makedonia	0	0	1	1
	Eritrea	0	0	1	1
	Mauritius	0	0	1	1
	Togo	0	0	1	1
	Bahrain	0	0	1	1

Taulukko sisältää kaikki virallisten olympialajien mitalit vuosien 1896–2012 kisoista. Mukana eivät ole vuoden 1906 Ateenan välikisojen mitalit.

Olympiakisojen taidekilpailujen (1912–1948) mitalit on liitetty mukaan taulukkoon, samoin mitalit myöhemmin talviolympiakisoissa esiintyneistä lajeista.

* Saksan tiliin on laskettu myös Saksan liittotasavallan mitalit vuosien 1968–1988 kisoista. Neuvostoliiton tiliin on lisätty "Yhdistyneen joukkueen" (IVY-maat ja Georgia) mitalit vuodelta 1992. Jugoslavian tiliin on lisätty Serbian ja Montenegron mitalit vuodelta 2000.

** Yhdistelmäjoukkueita: Australaasia = Australia ja Uusi-Seelanti (1908–1912). Yhdistynyt arabitasavalta = Egypti ja Syyria (1960). Länsi-Intia = mm. Jamaika ja Trinidad&Tobago (1960).

SUOMEN MITALIT KESÄOLYMPIAKISOISSA

KISAT	K	H	P	Yht.
1906 Ateenan välikisat	2	1	1	4
1908 Lontoo	1	1	3	5
1912 Tukholma	9	8	9	26
1920 Antwerpen	15	10	9	34
1924 Pariisi	14	13	10	37
1928 Amsterdam	8	8	9	25
1932 Los Angeles	5	8	12	25
1936 Berliini	8	6	6	20
1948 Lontoo	10	8	6	24
1952 Helsinki	6	3	13	22
1956 Melbourne	3	1	11	15
1960 Rooma	1	1	3	5
1964 Tokio	3	0	2	5
1968 Mexico	1	2	1	4
1972 München	3	1	4	8
1976 Montreal	4	2	0	6
1980 Moskova	3	1	4	8
1984 Los Angeles	4	2	6	12
1988 Soul	1	1	2	4
1992 Barcelona	1	2	2	5
1996 Atlanta	1	2	1	4
2000 Sydney	2	1	1	4
2004 Ateena	0	2	0	2
2008 Peking	1	1	2	4
2012 Lontoo	0	1	2	3
Yhteensä	104	85	118	307

Yhteislukemiin ei laskettu 1906 välikisoja.

SUOMEN MITALIT KESÄOLYMPIAKISOISSA

URHEILUMUOTO	K	H	P	Yht.
Ammunta	4	7	10	21
Jousiammunta	1	1	2	4
Melonta	5	2	3	10
Nykyaik. 5-ottelu	0	1	4	5
Nyrkkeily	2	1	11	14
Paini	26	28	29	83
Painonnosto	1	0	2	3
Purjehdus	2	2	7	11
Soutu	3	1	3	7
Uinti	0	1	3	4
Voimistelu	8	5	12	25
Yleisurheilu	48	35	31	114
Taitoluistelu *	1	0	0	1
Taidelajit	3	1	1	5
Yhteensä	104	85	118	307
MIESTEN MITALIT	99	81	116	296
NAISTEN MITALIT	4	4	2	10
YHTEISET MITALIT *	1	0	0	1
* Pariluistelu 1920 (talvikisalaji v:sta 1924).				
Ateenan välikisat 1906 (ei laskettu mukaan):				
Paini	1	1	0	2
Yleisurheilu	1	0	1	2
Yhteislukemiin ei laskettu 1906 välikisoja.				

SUOMEN KULTAMITALIT KESÄOLYMPIAKISOISSA

1906	Antiikin kiekonheitto	Verner Järvinen	
	Kreikk.-room. paini 85 kg	Verner Weckman	
1908	Kreikk.-room. paini 93 kg	Verner Weckman	
1912	5000 m	Hannes Kolehmainen	
	10 000 m	Hannes Kolehmainen	
	Maastojuoksu	Hannes Kolehmainen	
	Kiekonheitto	Armas Taipale	
	Kiekonheitto, molemmat kädet	Armas Taipale	
	Keihäänheitto, molemmat kädet	Julius Saaristo	
	Kreikk.-room. paini 60 kg	Kaarlo Koskelo	
	Kreikk.-room. paini 67,5 kg	Emil Väre	
	Kreikk.-room. paini yli 82,5 kg	Yrjö Saarela	
	1920	10 000 m	Paavo Nurmi
		Maraton	Hannes Kolehmainen
		Maastojuoksu	Paavo Nurmi
		Maastojuoksu, joukkuekilpailu	(Paavo Nurmi, Heikki Liimatainen, Teodor Koskenniemi)
Kolmiloikka		Vilho Tuulos	
Kuulantyöntö		Ville Pörhölä	
Kiekonheitto		Elmer Niklander	
Keihäänheitto		Jonni Myyrä	
Viisiottelu (yleisurheilu)		Eero Lehtonen	
Kreikk.-room. paini 60 kg		Oskar Friman	
Kreikk.-room. paini 67,5 kg		Emil Väre	
Kreikk.-room. paini yli 82,5 kg		Adolf Lindfors	
Vapaapaini 67,5 kg		Kalle Anttila	
Vapaapaini 75 kg		Eino Leino	
Pariluistelu		Ludowika & Walter Jakobsson	
1924		1500 m	Paavo Nurmi
		5000 m	Paavo Nurmi
	10 000 m	Ville Ritola	
	Maraton	Albin Stenroos	
	3000 m esteet	Ville Ritola	
	Maastojuoksu	Paavo Nurmi	
	Maastojuoksu, joukkuekilpailu	(Paavo Nurmi, Ville Ritola, Heikki Liimatainen)	
	3000 m joukkuejuoksu	(Paavo Nurmi, Ville Ritola, Elias Katz)	
	Keihäänheitto	Jonni Myyrä	
	Viisiottelu (yleisurheilu)	Eero Lehtonen	
	Kreikk.-room. paini 62 kg	Kalle Anttila	
	Kreikk.-room. paini 67,5 kg	Oskar Friman	
	Kreikk.-room. paini 75 kg	Edvard Westerlund	
	Vapaapaini 56 kg	Kustaa Pihlajamäki	

1928	1500 m	Harri Larva
	5000 m	Ville Ritola
	10 000 m	Paavo Nurmi
	3000 m esteet	Toivo Loukola
	Kymmenottelu	Paavo Yrjölä
	Kreikk.-room. paini 75 kg	Väinö Kokkinen
	Vapaapaini 56 kg	Kaarlo Mäkinen
	Vapaapaini 72 kg	Arvo Haavisto
1932	5000 m	Lauri Lehtinen
	3000 m esteet	Volmari Iso-Hollo
	Keihäänheitto	Matti Järvinen
	Kreikk.-room. paini 79 kg	Väinö Kokkinen
	Vapaapaini 61 kg	Hermann Pihlajamäki
1936	5000 m	Gunnar Höckert
	10 000 m	Ilmari Salminen
	3000 m esteet	Volmari Iso-Hollo
	Kreikk.-room. paini 66 kg	Lauri Koskela
	Vapaapaini 61 kg	Kustaa Pihlajamäki
	Nyrkkeily 66,678 kg	Sten Suvio
	Voimistelu, rekki	Ale Saarvala
	Taidelajit, epiikkakirjallisuus	Urho Karhumäki
1948	Keihäänheitto M	Tapio Rautavaara
	Vapaapaini 52 kg	Lenni Viitala
	Voimistelu, moniottelu	Veikko Huhtanen
	Voimistelu, joukkuekilpailu	(Veikko Huhtanen, Paavo Aaltonen, Kalevi Laitinen, Heikki Savolainen, Olavi Rove, Ale Saarvala, Einari Teräsvirta, Sulo Salmi)
	Voimistelu, hyppy	Paavo Aaltonen
	Voimistelu, hevonen	Paavo Aaltonen
	Voimistelu, hevonen	Veikko Huhtanen
	Voimistelu, hevonen	Heikki Savolainen
	Taidelajit, lyriikkakirjallisuus	Aale Tynni
	Taidelajit, asemakaava-arkkitehtuuri	Yrjö Lindegren
1952	Kreikk.-room. paini 87 kg	Kelpo Gröndahl
	Nyrkkeily 54 kg	Pentti Hämäläinen
	Melonta, K-1 10 000 m	Thorvald Strömberg
	Melonta, K-2 1000 m	Kurt Wires - Yrjö Hietanen
	Melonta, K-2 10 000 m	Kurt Wires - Yrjö Hietanen
	Melonta, K-1 500 m N	Sylvi Saimo
1956	Kreikk.-room. paini 62 kg	Rauno Mäkinen
	Kreikk.-room. paini 67 kg	Kyösti Lehtonen
	Ammunta, vapaapistooli	Pentti Linnosvuo
1960	Voimistelu, hevonen	Eugen Ekman
1964	Keihäänheitto M	Pauli Nevala
	Ammunta, vapaapistooli	Väinö Markkanen
	Ammunta, olympiapistooli	Pentti Linnosvuo
1968	Painonnosto 90 kg	Kaarlo Kangasniemi
1972	1500 m M	Pekka Vasala
	5000 m	Lasse Virén
	10 000 m	Lasse Virén

1976	5000 m	Lasse Virén
	10 000 m	Lasse Virén
	Kreikk.-room. paini 57 kg	Pertti Ukkola
	Soutu, yksiköt M	Pertti Karppinen
1980	Soutu, yksiköt M	Pertti Karppinen
	Purjehdus, Finnjolla	Esko Rechardt
	Jousiammunta M	Tomi Poikolainen
1984	Moukarinheitto	Juha Tiainen
	Keihäänheitto M	Arto Härkönen
	Kreikk.-room. paini 74 kg	Jouko Salomäki
	Soutu, yksiköt M	Pertti Karppinen
1988	Keihäänheitto M	Tapio Korjus
1992	Melonta, K-1 500 m M	Mikko Kolehmainen
1996	Keihäänheitto N	Heli Rantanen
2000	Kuulantyöntö M	Arsi Harju
	Purjehdus, 49er	Thomas Johanson - Jyrki Järvi
2008	Ammunta, trap N	Satu Mäkelä-Nummela

Satu Mäkelä-Nummela tähtäsi Pekingissä 2008 Suomen tuoreimman kesäkisojen olympiavoiton.

OLYMPIAKISOJEN PARHAAT MITALISTIT

Vähintään 6 kultaa

Nimi	Urheilumuoto	K	H	P	Yht.	Vuodet
Michael Phelps USA	uinti	18	2	2	22	2004-12
Larisa Latynina URS	voimistelu	9	5	4	18	1956-64
Paavo Nurmi FIN	yleisurheilu	9	3	0	12	1920-28
Mark Spitz USA	uinti	9	1	1	11	1968-72
Carl Lewis USA	yleisurheilu	9	1	0	10	1984-96
Ole Einar Bjørndalen NOR	ampumahiihto	8	4	1	13	1998-14
Björn Dæhlie NOR	maastohiihto	8	4	0	12	1992-98
Birgit Fischer GDR/GER	melonta	8	4	0	12	1980-04
Sawao Kato JPN	voimistelu	8	3	1	12	1968-76
Jennifer Thompson USA	uinti	8	3	1	12	1992-04
Matt Biondi USA	uinti	8	2	1	10	1984-92
Ray C. Ewry USA *	yleisurheilu	8	0	0	8	1900-08
Nikolai Andrianov URS	voimistelu	7	5	3	15	1972-80
Boris Šahlin URS	voimistelu	7	4	2	13	1956-64
Věra Čáslavská TCH	voimistelu	7	4	0	11	1960-68
Viktor Tšukarin URS	voimistelu	7	3	1	11	1952-56
Aladár Gerevich HUN	miekkailu	7	1	2	10	1932-60
Edoardo Mangiarotti ITA	miekkailu	6	5	2	13	1936-60
Marit Bjørgen NOR	maastohiihto	6	3	1	10	2002-14
Hubert Van Innis BEL	jousiammunta	6	3	0	9	1900-20
Ljubov Jegorova IVY/RUS	maastohiihto	6	3	0	9	1992-94
Akinori Nakayama JPN	voimistelu	6	2	2	10	1968-72
Valentina Vezzali ITA	miekkailu	6	1	2	9	1996-12
Gert Fredriksson SWE	melonta	6	1	1	8	1948-60
Chris Hoy GBR	pyöräily	6	1	0	7	2000-12
Vitali Štšerbo IVY/BLR	voimistelu	6	0	4	10	1992-96
Reiner Klimke GER	ratsastus	6	0	2	8	1964-88
Viktor An KOR/RUS	short track	6	0	2	8	2006-14
Pál Kovács HUN	miekkailu	6	0	1	7	1936-60
Nedo Nadi ITA	miekkailu	6	0	0	6	1912-20
Rudolf Kárpáti HUN	miekkailu	6	0	0	6	1948-60
Lidija Skoblikova URS	pikaluistelu	6	0	0	6	1960-64
Kristin Otto GDR	uinti	6	0	0	6	1988
Amy Van Dyken USA	uinti	6	0	0	6	1996-00
Usain Bolt JAM	yleisurheilu	6	0	0	6	2008-12

Mukana ei mitaleita Ateenan välikisoista 1906.

* Välikisat 1906 mukaan lukien 10 kultaa, 0 hopeaa, 0 pronssia.

Talvikisojen mitalistit sisennetty.

OLYMPIAKISOJEN PARHAAT SUOMALAISET MITALISTIT

Nimi	Urheilumuoto	K	H	P	Yht.	Vuodet
Paavo Nurmi	yleisurheilu	9	3	0	12	1920-28
Ville Ritola	yleisurheilu	5	3	0	8	1924-28
Clas Thunberg	pikaluistelu	5	1	1	7	1924-28
Hannes Kolehmainen	yleisurheilu	4	1	0	5	1912-20
Matti Nykänen	mäkihyppy	4	1	0	5	1984-88
Lasse Virén	yleisurheilu	4	0	0	4	1972-76
Veikko Hakulinen	maastohiihto	3	3	1	7	1952-60
Eero Mäntyranta	maastohiihto	3	2	2	7	1960-68
Samppa Lajunen	yhdistetty hiihto	3	2	0	5	1998-02
Veikko Huhtanen	voimistelu	3	1	1	5	1948
Marja-Liisa Kirvesniemi	maastohiihto	3	0	4	7	1984-94
Paavo Aaltonen	voimistelu	3	0	2	5	1948-52
Pertti Karppinen	soutu	3	0	0	3	1976-84
Heikki Savolainen	voimistelu	2	1	6	9	1928-52
Volmari Iso-Hollo	yleisurheilu	2	1	1	4	1932-36
Armas Taipale	yleisurheilu	2	1	0	3	1912-20
Kustaa Pihlajamäki	paini	2	1	0	3	1924-36
Heikki Hasu	yhdistetty/maastohiihto	2	1	0	3	1948-52
Kurt Wires	melonta	2	1	0	3	1948-52
Pentti Linnosvuori	ammunta	2	1	0	3	1956-64
Heikki Liimatainen	yleisurheilu	2	0	1	3	1920-24
Ale Saarvala	voimistelu	2	0	1	3	1936-48
Toni Nieminen	mäkihyppy	2	0	1	3	1992
Emil Väre	paini	2	0	0	2	1912-20
Jonni Myyrä	yleisurheilu	2	0	0	2	1920-24
Eero Lehtonen	yleisurheilu	2	0	0	2	1920-24
Kalle Anttila	paini	2	0	0	2	1920-24
Oskar Friman	paini	2	0	0	2	1920-24
Väinö Kokkinen	paini	2	0	0	2	1928-32
Yrjö Hietanen	melonta	2	0	0	2	1952
Ari-Pekka Nikkola	mäkihyppy	2	0	0	2	1988-92
Vähintään neljä mitalia:						
Helena Takalo	maastohiihto	1	3	1	5	1972-80
Juha Mieto	maastohiihto	1	2	2	5	1976-84
Elmer Niklander	yleisurheilu	1	2	1	4	1912-20
Julius Skutnabb	pikaluistelu	1	2	1	4	1924-28
Kaija Mustonen	pikaluistelu	1	2	1	4	1964-68
Mika Myllylä	maastohiihto	1	1	4	6	1994-98
Eino Leino	paini	1	1	2	4	1920-32
Einari Teräsvirta	voimistelu	1	0	3	4	1932-48
Marjo Matikainen	maastohiihto	1	0	3	4	1984-88
Hilkka Riihivuori	maastohiihto	0	4	0	4	1972-80
Marjatta Kajosmaa	maastohiihto	0	3	1	4	1972-76
Matti Hautamäki	mäkihyppy	0	3	1	4	2002-06
Aino-Kaisa Saarinen	maastohiihto	0	2	3	5	2006-14
Magnus Wegelius	voimistelu/ammunta	0	1	3	4	1908-20

Nimi	Urheilumuoto	K	H	P	Yht.	Vuodet
Nestori Toivonen	ammunta	0	1	3	4	1912-20
Saku Koivu	jääkiekko	0	1	3	4	1994-10
Jere Lehtinen	jääkiekko	0	1	3	4	1994-10
Ville Peltonen	jääkiekko	0	1	3	4	1994-10
Teemu Selänne	jääkiekko	0	1	3	4	1998-14
Kimmo Timonen	jääkiekko	0	1	3	4	1998-14
Harri Kirvesniemi	maastohiihto	0	0	6	6	1980-98

Mukana ei mitaleita Ateenan välikisoista 1906.
Talvikisojen mitalistit sisennetty.

ENITEN OLYMPIAKISOJA

MAAILMA (vähintään 7 kisat)			
Ian Millar CAN	ratsastus	10	1972-12
Hubert Raudaschl AUT	purjehdus	9	1964-96
Afanasijs Kuzmins URS/LAT	ammunta	9	1976-12
Raimondo d'Inzeo ITA	ratsastus	8	1948-76
Piero d'Inzeo ITA	ratsastus	8	1948-76
Paul Elvstrøm DEN	purjehdus	8	1948-84
Durward Knowles GBR/BAH	purjehdus	8	1948-88
Rajmond Debevec YUG/SLO	ammunta	8	1984-12
Josefa Idem Guerrini GER/ITA	melonta	8	1984-12
Ivan Osier DEN	miekkailu	7	1908-48
François Lafortune Jr. BEL	ammunta	7	1952-76
Kerstin Palm SWE	miekkailu	7	1964-88
John Michael Plumb USA	ratsastus	7	1964-92
Ragnar Skanåker SWE	ammunta	7	1972-96
Merlene Ottey JAM/SLO	yleisurheilu	7	1980-04
Francisco Boza PER	ammunta	7	1980-04
Seiko Hashimoto JPN	pikaluist./pyöräily	7	1984-96*
Jeannie Longo FRA	pyöräily	7	1984-08
Andrew Hoy AUS	ratsastus	7	1984-12
Lesley Thompson-Willie CAN	soutu	7	1984-12
Jasna Šekarić YUG/SCG/SRB	ammunta	7	1988-12
Jörgen Persson SWE	pöytätennis	7	1988-12
Zoran Primorac YUG/CRO	pöytätennis	7	1988-12
Jean-Michel Saive BEL	pöytätennis	7	1988-12
Anky van Grunsven NED	ratsastus	7	1988-12
Noriaki Kasai JPN	mäkihyppy	7	1992-14
Albert Demtšenko IVY/RUS	ohjaskelkkailu	7	1992-14

* 4 talvi- ja 3 kesäkisat.

ENITEN OLYMPIAKISOJA

SUOMI (vähintään 5 kisat)

Marja-Liisa Kirvesniemi	maastohiihto	6	1976-94
Harri Kirvesniemi	maastohiihto	6	1980-98
Raimo Helminen	jääkiekko	6	1984-02
Kyra Kyrklund	ratsastus	6	1980-08
Juha Hirvi	ammunta	6	1988-08
Teemu Selänne	jääkiekko	6	1992-14
Janne Ahonen	mäkihyppy	6	1994-14
Heikki Savolainen	voimistelu	5	1928-52
Pentti Linnosvuo	ammunta	5	1952-68
Peter Tallberg	purjehdus	5	1960-80
Pertti Karppinen	soutu	5	1976-92
Tomi Poikolainen	jousiammunta	5	1980-96
Hannu Manninen	yhdistetty hiihto	5	1994-10
Jere Lehtinen	jääkiekko	5	1994-10
Tanja Poutiainen	alppihiihto	5	1998-14
Kimmo Timonen	jääkiekko	5	1998-14
Karoliina Rantamäki	jääkiekko	5	1998-14
Emma Terho	jääkiekko	5	1998-14

Talvikisaurheilijat sisennetty.

Lasse Virénin neljäs olympiavoitto: 5000 metrin finaalissa Montrealissa 1976 taipuvat Uuden-Seelannin Rod Dixon ja Dick Quax sekä länsisaksalainen Klaus-Peter Hildenbrand.

KESÄOLYMPIAKISOJEN ENNÄTYKSIÄ

ENITEN MITALEITA

M	22	Michael Phelps USA (uinti 2004-12)
N	18	Larisa Latynina URS (voimistelu 1956-64)
SM	12	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1920-28)
SN	1	14 kilpailijaa

ENITEN KULTAMITALEITA

M	18	Michael Phelps USA (uinti 2004-12)
N	9	Larisa Latynina URS (voimistelu 1956-64)
SM	9	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1920-28)
SN	1	5 kilpailijaa

ENITEN HENKILÖKOHTAISIA MITALEITA

N	14	Larisa Latynina URS (voimistelu 1956-64)
M	13	Michael Phelps USA (uinti 2004-12)
SM	9	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1920-28)
SN	1	8 kilpailijaa

ENITEN HENKILÖKOHTAISIA KULTAMITALEITA

M	11	Michael Phelps USA (uinti 2004-12)
N	7	Věra Čáslavská TCH (voimistelu 1964-68)
SM	6	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1920-28)
SN	1	4 kilpailijaa

ENITEN VUOSIA MITALIEN VÄLILLÄ

M	28	Tore Holm SWE (purjehdus 1920-48)
	28	Aladár Gerevich HUN (miekkailu 1932-60)
	28	Mark Todd NZL (ratsastus 1984-2012)
	28	Alfréd Hajós HUN (uinti 1896, taidelajit 1924)
N	28	Lesley Thompson-Willie CAN (soutu 1984-2012)
SM	24	Heikki Savolainen (voimistelu 1928-52)

ENITEN VUOSIA KULTAMITALIEN VÄLILLÄ

M	28	Aladár Gerevich HUN (miekkailu 1932-60)
N	24	Birgit Fischer GDR/GER (melonta 1980-2004)
SM	12	Kustaa Pihlajamäki (paini 1924-36)

ENITEN PERÄKKÄISIÄ KULTIA SAMASSA LAJISSA

M	6	Aladár Gerevich HUN (säilän joukkuekilpailu 1932-60)
M hk	4	Paul Elvstrøm DEN (jollapurjehdus 1948-60)
	4	Al Oerter USA (kiekonheitto 1956-68)
	4	Carl Lewis USA (pituushyppy 1984-96)
N	4	Lisa Leslie USA (koripallo 1996-2008)
N hk	3	Dawn Fraser AUS (100 m vapaauinti 1956-64)
	3	Larisa Latynina URS (permantovoimistelu 1956-64)
	3	Krisztina Egerszegi HUN (200 m selkäuinti 1988-96)
	3	Valentina Vezzali ITA (florettimiekkailu 2000-08)
	3	Anky van Grunsven NED (kouluratsastus 2000-08)
	3	Saori Yoshida JPN (paini 55 kg 2004-12)
	3	Kaori Ichō JPN (paini 63 kg 2004-12)
SM	3	Pertti Karppinen (m yksikkösoutu 1976-84)

ENITEN MITALEITA YKSISSÄ KISOISSA

M	8	Aleksandr Dítjatin URS (voimistelu 1980)	3-4-1
	8	Michael Phelps USA (uinti 2004)	6-0-2
	8	Michael Phelps USA (uinti 2008)	8-0-0
M hk	7	Aleksandr Dítjatin URS (voimistelu 1980)	2-4-1
N	7	Marija Gorohovskaja URS (voimistelu 1952)	2-5-0
N hk	5	6 tapausta	
SM	6	Ville Ritola (yleisurheilu 1924)	4-2-0
SM hk	4	Ville Ritola (yleisurheilu 1924)	2-2-0
	4	Veikko Huhtanen (voimistelu 1948)	2-1-1

ENITEN KULTAMITALEITA YKSISSÄ KISOISSA

M	8	Michael Phelps USA (uinti 2008)	
M hk	5	Vítali Štšerbo IVY (voimistelu 1992)	
	5	Michael Phelps USA (uinti 2008)	
N	6	Kristin Otto GDR (uinti 1988)	
N hk	4	Věra Čáslavská TCH (voimistelu 1968)	
	4	Kristin Otto GDR (uinti 1988)	
SM	5	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1924)	
SM hk	3	Hannes Kolehmainen (yleisurheilu 1912)	
	3	Paavo Nurmi (yleisurheilu 1924)	

VANHIMMAT KULTAMITALISTIT

M	64 v 8 kk 14 pv	Oscar Swahn SWE (ammunta 1912)
N	53 v 8 kk 1 pv	Sybil Newall GBR (jousiammunta 1908)
SM	41 v 6 kk 18 pv	Adolf Lindfors (paini 1920) *
SN	37 v 9 kk 16 pv	Satu Mäkelä-Nummela (ammunta 2008)

VANHIMMAT MITALISTIT

M	72 v 9 kk 6 pv	Oscar Swahn SWE (H ammunta 1920) *
N	53 v 8 kk 1 pv	Sybil Newall GBR (K jousiammunta 1908)
SM	59 v 4 kk 9 pv	Ernst Westerlund (P purjehdus 1952)
SN	37 v 9 kk 16 pv	Satu Mäkelä-Nummela (K ammunta 2008)

VANHIMMAT TUNNETUT OSALLISTUJAT

M	72 v 9 kk 6 pv	Oscar Swahn SWE (ammunta 1920)
N	70 v 0 kk 5 pv	Lorna Johnstone GBR (ratsastus 1972)
SM	60 v 8 kk 20 pv	John Flinckenberg (purjehdus 1956)
SN	56 v 8 kk 20 pv	Kyra Kyrklund (ratsastus 2008)

NUORIMMAT KULTAMITALISTIT

M	n. 10 v	Tuntematon ranskalaispoika, joka oli hollantilaisveneen perämiehenä kaksikkosoudussa 1900
N	13 v 8 kk 25 pv	Marjorie Gestring USA (uimahypyt 1936)
M	13 v 9 kk 9 pv	Klaus Zerta GER (soutu 1960) (nuorin tunnettu mieskultamitalisti)
SM	18 v 7 kk 6 pv	Tomi Poikolainen (jousiammunta 1980)
SN	26 v 5 kk 1 pv	Heli Rantanen (keihäänheitto 1996)

NUORIMMAT TUNNETUT MITALISTIT

M	10 v 7 kk 5 pv	Dimitrios Loundras GRE (P voimistelu 1896)
N	11 v 8 kk 28 pv	Luigina Giavotti ITA (H voimistelu 1928)
SM	17 v 2 kk 2 pv	Juho Aarne Pekkalainen (H purjehdus 1912)
SN	22 v 3 kk 18 pv	Mikaela Wulff (P purjehdus 2012)

NUORIMMAT TUNNETUT OSALLISTUJAT

M	10 v 7 kk 5 pv	Dimitrios Loundras GRE 1896 (ks.ed.)
N	11 v 8 kk 28 pv	Luigina Giavotti ITA 1928 (ks.ed.)
SN	15 v 6 kk 10 pv	Noora Laukkanen (200 m rintauinti 2008)
SM	16 v 0 kk 21 pv	Esa Lepola (1500 m vapaauinti 1964)

* Ikätilastoissa ei ole mukana taidekilpailuja.

Vanhin taidelajien mitalisti: 73 v John Copley GBR

(H maalaustaide 1948). Vanhin suomalainen mitalisti:

48 v Yrjö Lindegren (K arkkitehtuuri 1948).

M miesten ennätys

N naisten ennätys

SM Suomen miesten ennätys

SN Suomen naisten ennätys

OLYMPIATULEN SYTYTTÄJÄT KESÄKISOJEN AVAJAISISSA

Kisat	Nimi	Ikä	Oma laji
1936	Fritz Schilgen	30	yu, 1500 / 5000 m
1948	John Mark	22	yu, 400 m
1952	Paavo Nurmi	55	yu, pitkät matkat
1956	Ronald Clarke	19	yu, pitkät matkat
1960	Giancarlo Peris	19	yu, juoksu
1964	Yoshinori Sakai	19	yu, 400 m
1968	Norma Enriqueta Basilio	20	yu, 80 m aidat
1972	Günther Zahn	18	yu, keskimatkat
1976	Sandra Henderson	16	voimistelu
	Stéphane Préfontaine	15	yu, pikamatkat
1980	Sergei Belov	36	koripallo
1984	Rafer Johnson	49	yu, kymmenottelu
1988	Sohn Mi-chung	18	opiskelija (n)
	Kim Won-tak	24	yu, maraton (m)
	Chung Sun-mang	30	opettaja (m)
1992	Antonio Rebollo	36	jousiammunta / vammaisurheilu
1996	Muhammed Ali	54	nyrkkeily
2000	Cathy Freeman	27	yu, 400 m
2004	Nikolaos Kaklamanakis	35	purjehdus
2008	Li Ning	44	voimistelu
2012	7 nuorta urheilijaa	-	-

SUOMEN LIPUNKANTAJAT KESÄKISOJEN AVAJAISISSA

Kisat	Nimi	Laji
1908	Bruno Zilliacus *	yu, kuulantyöntö
1912	Eino Saastamoinen *	voimistelu
1920	Emil Hagelberg	nykyaik. 5-ottelu
1924	Elmer Niklander	yu, heitot
1928	Akilles Järvinen	yu, kymmenottelu
1932	Akilles Järvinen	yu, kymmenottelu
1936	Akilles Järvinen	yu, kymmenottelu
1948	Hannes Sonck	yu, kymmenottelu
1952	Väinö Suvivuo	yu, 110 m aidat
1956	Eeles Landström	yu, seiväshyppy
1960	Eeles Landström	yu, seiväshyppy
1964	Eugen Ekman	voimistelu
1968	Pentti Linnosvuo	ammunta
1972	Ilkka Nummisto	melonta
1976	Lasse Virén	yu, pitkät matkat
1980	Peter Tallberg	purjehdus
1984	Esko Rechardt	purjehdus
1988	Jouko Salomäki	paini
1992	Harri Koskela	paini
1996	Mikko Kolehmainen	melonta
2000	Olli-Pekka Karjalainen	yu, moukarinheitto
2004	Thomas Johanson	purjehdus
2008	Juha Hirvi	ammunta
2012	Hanna-Maria Seppälä	uinti

* Kantoi nimikilpeä. Suomella ei ollut virallista lippua.

KESÄOLYMPIAKISOJEN AVAAJAT

1896	Kreikan kuningas Yrjö I
1900	ei virallista avausta
1904	ei virallista avausta
1906	Kreikan kuningas Yrjö I
1908	Ison-Britannian kuningas Edvard VII
1912	Ruotsin kuningas Kustaa V
1920	Belgian kuningas Albert I
1924	Ranskan presidentti Gaston Doumergue
1928	Alankomaiden prinssipuoliso Hendrik
1932	Yhdysvaltain varapresidentti Charles Curtis
1936	Saksan valtakunnankansleri Adolf Hitler
1948	Ison-Britannian kuningas Yrjö VI
1952	Suomen presidentti Juho Kusti Paasikivi
1956	Prinssipuoliso Philip
1960	Italian presidentti Giovanni Gronchi
1964	Japanin keisari Hirohito
1968	Meksikon presidentti Gustavo Díaz Ordaz
1972	Saksan Itv:n liittopresidentti Gustav Heinemann
1976	Kuningatar Elisabet II
1980	Neuvostoliiton presidentti Leonid Brežnev
1984	Yhdysvaltain presidentti Ronald Reagan
1988	Korean tasavallan presidentti Roh Tae-woo
1992	Espanjan kuningas Juan Carlos I
1996	Yhdysvaltain presidentti Bill Clinton
2000	Australian kenraalikuvernööri William Deane
2004	Kreikan presidentti Konstantinos Stefanopoulos
2008	Kiinan kansantasavallan presidentti Hu Jintao
2012	Ison-Britannian kuningatar Elisabet II

AMMUNTA

Tiro

15 lajia

	M	N
Pienoiskivääri makuu	0	
Pienoiskivääri 3 x 40 ls	0	
Urheilukivääri 3 x 20 ls		0
Ilmakivääri	0	0
Vapaapistooli	0	
Olympiapistooli	0	
Urheilupistooli		0
Ilmapistooli	0	0
Trap	0	0
Kaksoistrap	0	
Skeet	0	0

Ammunta kuului ohjelmaan jo ensimmäisissä nykyaikaisissa olympiakisoissa Ateenassa 1896. Se on puuttunut lajivalikoimasta vain kaksissa kisoissa: 1904 ja 1928. Alkuvuosina ammunnan kisaohjelmaa paisuttivat monenlaiset joukkuekilpailut. Vuodesta 1932 lähtien olympia-ammunnoissa on kilpailtu kuitenkin vain henkilökohtaisissa lajeissa.

Naiset pääsivät ampumaan miesten joukossa Mexicossa 1968. Ensimmäiset naisten omat kivääri- ja pistoolilajit tulivat ohjelmaan vasta 1984. Barcelonassa 1992 kiinatar Zhang Shan voitti kultaa skeetissä, minkä jälkeen naiset ovat saaneet omat kilpailunsa myös haulikkolajeissa.

Peruskilpailun jälkeiset erilliset, laukaus kerrallaan ammuttavat finaalit otettiin olympiatasolla käyttöön Soulissa 1988.

Liikkuvan maalin kilpailut poistettiin olympiaohjelmasta vuoden 2004 jälkeen. Hirviammunta oli olympialajina 1912–24 sekä 1952–56, villikarju 1972–88 ja ilma-aseella ammuttu olympiakivääri 1992–2004.

Suomen ampujat ovat Lontoosta 1908 lähtien osallistuneet kaikkiin olympiakisoihin lukuun ottamatta Los Angelesiä 1932. Ensimmäiset mitalit saatiin jo Tukholmassa 1912. Ammunta on 2000-luvulla ollut Suomen menestyksekkäin kesäolympialaji. Satu Mäkelä-Nummelan kultamitali Pekingissä 2008 oli Suomelle kaikkina aikoina neljäs ja ensimmäinen sitten vuoden 1964. Lontoossa 2012 Suomen ampujat saavuttivat kaksi pistesijaa: Mäkelä-Nummela oli 7:s trapissa ja Kai Jahnsson 8:s ilmapistoolilla.

Kiväärilajit

Vanhin olympiakisojen kiväärilaji oli sotilaskivääri, joka jäi pois kisaohjelmasta 1924 jälkeen. Vapaakiväärillä 300 metrin matkalta ammuttiin viimeisen kerran Münchenissä 1972. Pienoiskivääristä (ampumamatka 50 m) tuli vakiutuinen olympia-ase 1932, ilmakivääristä (10 m) 1984.

Suomi on saavuttanut kiväärilajeissa 3 hopeaa ja 3 pronssia. Viimeisin mitalisti on Henri Häkkinen, joka otti pronssia ilmakiväärillä Pekingissä 2008. Häkkinen voitti peruskilpailun, mutta putosi finaalin viimeisellä laukauksella kolmanneksi. Paalupaikalta olympiafinaaliin lähti myös Juha Hirvi pienoiskiväärin täysottelussa Barcelonassa 1992, jolloin hän voitti alkukilpailun mutta jäi finaalissa neljänneksi. Hirvi otti hyvityksenä hopean Sydneyssä 2000. Naisten kiväärilajeissa Suomen paras sijoitus on Pirjo Peltolan viides tila ilmakiväärillä Soulissa 1988. Suomi on ollut edellisen kerran vailla olympiaedustusta kivääriammunnassa vuonna 1932.

Olympiahistorian epäonnisimpiin ampujiin kuuluu USA:n Matthew Emmons. Hän johti pienoiskiväärin täysottelun finaalia sekä 2004 että 2008 mutta menetti mitalin yhteen harhalaukaukseen. Kultamitalin hän kylläkin voitti makuuammunnassa 2004. Hänen vaimonsa Kateřina (os. Kůrková) voitti ilmakiväärin kultaa 2008 Tšekin edustajana.

Pistoolilajit

Erilaiset pistoolilajit ovat kuuluneet olympiaohjelmaan alusta lähtien. Nykyisen kaltainen vapaapistoolikilpailu 50 metrin matkalta ammuttiin ensi kerran 1936. Kuvioammuntakilpailu (25 m) sai nykymuotonsa ("olympiapistooli") 1948. Ilmapistooli 10 metriltä tuli mukaan 1988.

Suomen pistooliampujat ovat voittaneet yhteensä 3 kultaa, 1 hopean ja 2 pronssia. Pentti Linnosvuo otti kultaa vapaapistoolilla 1956 ja olympiapistoolilla 1964, Väinö Markkanen vapaapistoolilla 1964. Viimeisin suomalaismitali on Rauno Biesin pronssi olympiapistoolilla Los Angelesista 1984. Suomen ensimmäinen naisedustaja Mira Nevansuu (nyk. Suhonen) ampui ilmapistoolilla seitsemänneksi 2008.

Etelä-Korean Jin Jong-oh tavoittelee Riissa nousua olympiahistorian parhaaksi ampujaksi. Hän otti Ateenassa 2004 hopeamiesten vapaapistoolilla, Pekingissä kultaa vapaa- ja hopea ilmapistoolillasekä Lontoossa kultaa molemmilla aseilla.

Pistooliammunta oli Rion isäntämaan Brasilian ensimmäinen mitalilaji olympiakisoissa: Guilherme Paraense voitti kultaa sotilaspistoolilla Antwerpenissa 1920.

Haulikkolajit

Savikiekkoja rikottiin jo Pariisissa 1900, missä ohjelmassa oli myös elävien kyyhkysten ammuntaa. Trap on ollut olympialaji vuodesta 1952 lähtien, skeet vuodesta 1968. Kaksoistrap tuli mukaan miehille ja naisille 1996. Naisten trap ja skeet lisättiin kisaohjelmaan Sydneyssä 2000, mutta naisten kaksoistrap poistettiin Ateenan 2004 jälkeen.

USA:n Kimberly Rhode on voittanut mitalin viisissä viime kisoissa: naisten kaksoistrapissa kultaa 1996, pronssia 2000 ja kultaa 2004, skeetissä hopeaa 2008 ja kultaa 2012.

Suomi sai ensimmäiset haulikkomitalinsa Pariisin kisoissa 1924: Konrad Huber voitti hopeaa ja joukkue pronssia. Seuraavaa olympiamitalia saatiin odottaa 80 vuotta. Ateenassa 2004 Marko Kemppainen otti skeetin hopeaa hävittyään kultamitalin vasta finaalin uusintalaukauksilla. Vuonna 2008 Satu Mäkelä-Nummela otti trapin kultamitalin ja Suomen ainoan olympiavoiton Pekingin kisoissa.

SUOMEN MITALIT

1912	P	hirviammunta, kertalaukaukset	Nestori Toivonen
	P	hirviammunta, kertalauk., joukkue	
1920	H	hirviammunta, kertalauk., joukkue	
	P	hirviammunta, parilauk., joukkue	
	P	sotilaskivääri 300 m makuu, joukkue	
1924	H	haulikkoammunta	Konrad Huber
	P	haulikkoammunta, joukkue	
	P	pistooli, kuvioammunta	Lennart Hannelius
1948	H	vapaakivääri 3 x 40 ls	Pauli Janhonen
1952	H	pienoiskivääri 3 x 40 ls	Vilho Ylönen
	P	hirviammunta	Tauno Mäki
1956	K	vapaapistooli	Pentti Linnosvuo
	P	vapaakivääri 3 x 40 ls	Vilho Ylönen
1960	H	olympiapistooli	Pentti Linnosvuo
1964	K	vapaapistooli	Väinö Markkanen
	K	olympiapistooli	Pentti Linnosvuo
1984	P	olympiapistooli	Rauno Bies
2000	H	pienoiskivääri 3 x 40 ls, M	Juha Hirvi
2004	H	skeet, M	Marko Kemppainen
2008	K	trap, N	Satu Mäkelä-Nummela
	P	ilmakivääri, M	Henri Häkkinen

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	53	29	25
Neuvostoliitto/IVY	22	17	18
Kiina	21	13	15
Ruotsi	15	23	18
Iso-Britannia	13	15	16
Norja	13	8	11
Italia	12	12	11
Saksa	12	12	9
Ranska	9	13	9
Venäjä	7	12	10
Unkari	7	3	7
Etelä-Korea	6	7	1
Sveitsi	6	6	8
Romania	6	4	5
Suomi	4	7	10
Bulgaria	4	6	6
Puola	4	3	5
Kanada	4	3	2
Tšekkoslovakia	4	3	2
Australia	4	1	5
Ukraina	4	1	2
Tanska	3	10	5
DDR	3	8	5
Kreikka	3	4	3
Jugoslavia/Serbia-M.	3	3	4
Tšekki	2	3	4
Belgia	1	4	3
Itävalta	1	2	5
Valko-Venäjä	1	2	4
Japani	1	2	3
Intia	1	2	1
Peru	1	2	0
Brasilia	1	1	1
Kuuba	1	0	3
Azerbaidžan	1	0	2
Slovenia	1	0	2
Pohjois-Korea	1	0	1
Kroatia	1	0	1
Liettua	1	0	0
Arabiemiirik. liitto	1	0	0
Slovakia	0	2	3
Kazakstan	0	2	1
Espanja	0	2	1
Kolumbia	0	2	0
Alankomaat	0	1	1
Mongolia	0	1	1

	K	H	P
Serbia	0	1	1
Etelä-Afrikka	0	1	0
Meksiko	0	1	0
Argentiina	0	1	0
Portugali	0	1	0
Chile	0	1	0
Latvia	0	1	0
Moldova	0	1	0
Kuwait	0	0	2
Haiti	0	0	1
Venezuela	0	0	1
Uusi-Seelanti	0	0	1
Georgia	0	0	1
Qatar	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

M pienoiskivääri makuu	Siarhei Martynau BLR
M pienoiskivääri 3 x 40 ls	Niccolò Campriani ITA
M ilmakivääri	Alin Moldoveanu ROU
M vapaapistooli	Jin Jong-oh KOR
M ilmapistooli	Jin Jong-oh KOR
M olympiapistooli	Leuris Pupo CUB
M trap	Giovanni Cernogoraz CRO
M kaksoistrap	Peter Wilson GBR
M skeet	Vincent Hancock USA
N urheilukivääri 3 x 20 ls	Jamie Lynn Gray USA
N ilmakivääri	Yi Siling CHN
N urheilupistooli	Kim Jang-mi KOR
N ilmapistooli	Guo Wenjun CHN
N trap	Jessica Rossi ITA
N skeet	Kimberly Rhode USA

PARHAAT MITALISTIT

Carl Osburn USA	5	4	2	1912-24
Willis Lee USA	5	1	1	1920
Ole Lilloe-Olsen NOR	5	1	0	1920-24
Alfred Lane USA	5	0	1	1912-20
Morris Fisher USA	5	0	0	1920-24
Otto Olsen NOR	4	3	1	1920-24
Einar Liberg NOR	4	2	1	1908-24
Lloyd Spooner USA	4	1	2	1920
Henkilökohtaiset kilpailut:				
Ralf Schumann GDR/GER	4	1	0	1988-08
Jin Jong-oh KOR	3	2	0	2004-12
Kimberly Rhode USA	3	1	1	1996-12
Wang Yifu CHN	2	3	1	1984-04
Pentti Linnosvuo FIN	2	1	0	1956-64
Lones Wigger USA	2	1	0	1964-72
Maria Grozdeva BUL	2	0	3	1992-04

Pentti Linnošvuo
tähtäsi olympiakultaa
Melbournessa 1956
ja Tokiossa 1964 sekä
hopeaa Roomassa 1960.

GOLF

Golfe

2 lajia

Miehet
Naiset

Golfia on pelattu kaksissa olympiakisoissa aikojen alussa. Vuoden 1900 Pariisin kisojen ohjelmaan kuului lyöntipe-
liturnaus miehille ja naisille. Osallistujat olivat herrasväkeä, jolle tapahtuman luonne saattoi jäädä epäselväksi: nais-
ten voittaja Margaret Abbott ei koskaan edes saanut tietää, että hänen voittamansa golfkilpailu oli osa Pariisin olym-
piakisoja. Vasta myöhempi tutkimus on julistanut hänet USA:n ensimmäiseksi naispuoliseksi olympiavoittajaksi.

St. Louisissa 1904 pelasivat vain miehet reikäpelikilpailussa. Lisäksi ohjelmassa oli kilpailu seurajoukkueille. Yhdys-
valtojen lisäksi osallistujia tuli vain Kanadasta, joukossa kisan voittaja George Lyon.

Myös Lontoossa 1908 golf kuului alustavaan kisaohjelmaan, mutta turnaus peruuntui, kun lajia Britanniassa hal-
linnoiva skottilainen Royal and Ancient Golf Club riitaantui olympiajärjestäjien kanssa. Byrokratiasta tulikin pit-
käaikainen este golfin paluulle olympiakisoihin. KOK:n sääntöjen mukaan kullakin olympialajilla tulee olla yksi
johtava kansainvälinen liitto, mutta golfin kansalliset järjestöt saivat vasta 1958 perustettua löyhän kattoliiton. Lajin
parhaat pelaajat olivat sitä paitsi ammattilaisia, joilla ei muutenkaan ollut asiaa olympia-areenoille.

Amatöörisääntöjen purkaminen johti tenniksen paluuseen olympiakisoihin 1988, ja 1990-luvulta lähtien huip-
puammattilaiset ovat tulleet kilpailemaan mitaleista muissakin lajeissa. Golfin paluuta jarrutti pitkään molemmin-
puolinen epäluulo: miljoonia ansaitsevien ammattipelaajien ei uskottu kiinnostuvan pelkästä kullasta ja kunniansta,
ja olympialiikkeellä oli pyrkimys hillitä kesäkisojen lajimäärän kasvua. KOK päätti kuitenkin 2009 ottaa golfin
vuosien 2016 ja 2020 kisojen ohjelmaan, minkä jälkeen lajin kohtalosta äänestetään uudelleen. Brasiliassa ei ole
lajissa juuri perinteitä, mutta Tokiossa 2020 golf on varmasti seuratuimpien olympiakilpailujen joukossa.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	3	3	4
Kanada	1	0	0
Iso-Britannia	0	1	1

OLYMPIAVOITTAJAT 1900-1904

1900	Miehet	Charles Sands USA
	Naiset	Margaret Abbott USA
1904	Henkilökohtainen	George Lyon CAN
	Joukkuekilpailu	Western Golf Association, USA

JALKAPALLO

Futebol

2 lajia

Miehet
Naiset

Jalkapalloa pelattiin olympiakisoissa ensi kerran Pariisissa 1900. Laji on tämän jälkeen puuttunut ohjelmasta ai-noastaan kerran, vuonna 1932. Naiset saivat oman jalkapalloturnauksensa vasta Atlantan kisoissa 1996.

Ensimmäisiin olympiaturnauksiin osallistui vain seurajoukkueita. Maajoukkueiden voimin pelattiin ensi kerran Lontoossa 1908. Olympiaturnaus oli jalkapallomaailman tärkein kilpailu ennen MM-kisojen syntyä vuonna 1930.

Amatöörissäännöt estivät pitkään länsimaiden huippupelaajien osallistumisen olympiakisoihin, joten itäblokin maat hallitsivat turnausta. Vuosien 1984 ja 1988 kisoissa saivat pelata sellaiset Euroopan ja Etelä-Amerikan maiden ammattilaiset, jotka eivät olleet esiintyneet MM-karsinnoissa. KOK:n kanssa riitautunut kv. liitto FIFA määräsi, että vuoden 1992 kisoista alkaen (miesten) olympiajalkapalloon ja karsintoihin saavat osallistua vain 23-vuotiaat ja sitä nuoremmat pelaajat. Atlantasta 1996 lähtien on lopputurnauksessa kuitenkin sallittu myös kolme yli-ikäistä vahvistusta.

Naisten jalkapallo pääsi olympiaohjelmaan vasta 1996. Yhdysvallat on esiintynyt kaikissa viidessä naisten olympia-finaalissa häviten vain kerran: Sydneyssä 2000 Norjalle jatkoajalla 2–3.

Suomi osallistui olympiajalkapalloon ensi kerran Tukholman kisoissa 1912 sijoittuen neljänneksi, mikä on vieläkin maan paras arvokisasijoitus millään tasolla. Suomi on pelannut olympiakisoissa myös 1936, 1952 sekä boikotin ansiosta Moskovan kisoissa 1980. Ruotsi on voittanut kultaa 1948 sekä pronssia 1924 ja 1952. Tanska on saavuttanut kolme hopeaa (1908, 1912 ja 1960) ja yhden pronssin (1948). Norjalla on miesten pronssi (1936) sekä naisten kultaa (2000) ja pronssia (1996).

Jalkapallon suurista nimistä ovat olympiamitaleita voittaneet mm. Nils Liedholm ja Gunnar Nordahl (kultaa 1948), Ferenc Puskás (kultaa 1952), Lev Jašin (kultaa 1956), Grzegorz Lato (kultaa 1972), Dunga (hopeaa 1984), Romário (hopeaa 1988), Jürgen Klinsmann (pronssia 1988), Rivaldo (pronssia 1996) ja Lionel Messi (kultaa 2008). Yhdeksän Uruguayn (MM 1930) ja kolme Italian (MM 1938) pelaajaa on voittanut sekä miesten olympia-että MM-kultaa.

Brasilia on saavuttanut miesten olympiaturnauksissa kolme hopeaa (1984, 1988, 2012) ja kaksi pronssia (1996, 2008). Atlantassa pronssiin saivat tyytyä mm. Ronaldo, Bebeto ja Roberto Carlos, Pekingissä pronssiin Ronaldinho ja Lontoossa hopeaan Óscar, Neymar ja Hulk. Wembleyn finaalin 2012 Brasilia hävisi Meksikolle 1–2. Brazilian naiset kärsivät finaalitappion USA:lle sekä 2004 että 2008.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Unkari	3	1	1
Iso-Britannia	3	0	0
Argentiina	2	2	0
Neuvostoliitto	2	0	3
Uruguay	2	0	0
Jugoslavia	1	3	1
Puola	1	2	0
Espanja	1	2	0
DDR	1	1	1
Tšekkoslovakia	1	1	0
Ranska	1	1	0
Nigeria	1	1	0
Ruotsi	1	0	2
Italia	1	0	2
Belgia	1	0	1
Kanada	1	0	0
Kamerun	1	0	0
Meksiko	1	0	0
Brasilia	0	3	2
Tanska	0	3	1
Yhdysvallat	0	1	1

	K	H	P
Bulgaria	0	1	1
Sveitsi	0	1	0
Itävalta	0	1	0
Paraguay	0	1	0
Alankomaat	0	0	3
Saksa	0	0	2
Norja	0	0	1
Japani	0	0	1
Ghana	0	0	1
Chile	0	0	1
Etelä-Korea	0	0	1

MITALITAUUKKO, NAISET

	K	H	P
Yhdysvallat	4	1	0
Norja	1	0	1
Brasilia	0	2	0
Kiina	0	1	0
Japani	0	1	0
Saksa	0	0	3
Kanada	0	0	1

Sisennetyt maat mukana 2016.

LONTOO 2012

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	Meksiko	Brasilia	Etelä-Korea	Japani
Naiset	USA	Japani	Kanada	Ranska

ENITEN OLYMPIAMITALEITA

N					
	Shannon Boxx USA	3	0	0	2004-12
	Heather Mitts USA	3	0	0	2004-12
	Heather O'Reilly USA	3	0	0	2004-12
	Christie Rampone USA	3	0	0	2004-12
M	Dezső Novák HUN	2	0	1	1960-68

JOUSIAMMUNTA

Tiro com arco

4 lajia

	M	N
Henkilökohtainen	0	0
Joukkuekilpailu	0	0

Jousella ammuttiin ensi kerran olympiakisoissa Pariisissa 1900. Jo St. Louisissa 1904 ohjelmassa oli myös naisten kilpailuja. Jousiammunta oli mukana kisoissa vielä 1908 ja 1920. Lajivalikoima vaihteli suuresti: Antwerpenissä 1920 jaettiin palkintoja 10 kilpailussa, joista valtaosaan otti osaa vain isäntämaan ampujia.

Jousiammunta palasi olympiakisoihin 52 vuoden tauon jälkeen Münchenissä 1972. Ohjelmassa on siitä lähtien ollut vain yksi henkilökohtainen kilpailu miehille ja naisille. Joukkuekilpailut tulivat mukaan Soulessa 1988.

Kilpailumuotona oli vuosien 1972–84 olympiakisoissa kaksinkertainen FITA-kierros (2 x 144 nuolta 90, 70, 50 ja 30 metrin matkoilta). Soulessa 1988 mitalit ratkaistiin karsintojen jälkeen 12 ampujan loppukilpailussa. Pudotuskierrokset ampuja ampujaa vastaan otettiin käyttöön 1992. Karsintakilpailuna toimi tuolloin vielä FITA-kierros, mutta Atlantasta 1996 lähtien on ammuttu vain 70 metrin matkalta.

Olympiakisojen jousiammunta on usein järjestetty historiallisesti näyttävällä areenalla. Rio de Janeirossa näyttämönä toimii Sambódromo, 700 metriä pitkä suora, jolla on vuodesta 1984 lähtien järjestetty Rion karnevaalien sambakoulujen kulkue.

Etelä-Korean naiset ovat voittaneet kaikki tarjolla olleet kultamitalit vuodesta 1984 lähtien, ainoana poikkeuksena henkilökohtainen kilpailu 2008. Menestynein heistä on ollut Kim Soo-nyung, joka voitti henkilökohtaisen kullon 1988, hopean 1992 ja pronssin 2000 sekä joukkuekultaa kaikista näistä kisoista.

Ainoana kahteen henkilökohtaiseen kultaan vuoden 1972 jälkeen on pystynyt USA:n Darrell Pace (1976, 1984). Boikotin vuoksi häneltä jäivät väliin Moskovan kisat, joissa kultamitalin korjasi Suomen 18-vuotias Tomi Poikolainen.

Suomella oli edustus kaikissa olympiakisoissa vuosina 1972–2008. Kyösti Laasonen avasi mitalitilin heti lajin palattua olympiakisoihin 1972. Päivi Meriluoto otti pronssia naisten kilpailussa 1980. Barcelonassa 1992 Suomen miehet etenivät joukkuekilpailun finaaliin, jossa kuitenkin isäntämaa Espanja oli yllättäen vahvempi.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Etelä-Korea	19	9	6
Yhdysvallat	14	10	8
Belgia	11	6	3
Ranska	6	10	7
Iso-Britannia	2	2	5
Kiina	1	6	2
Neuvostoliitto/IVY	1	3	5
Italia	2	2	3
Suomi	1	1	2
Ukraina	1	1	2
Alankomaat	1	0	1
Australia	1	0	1
Espanja	1	0	0
Japani	0	3	2
Ruotsi	0	2	0
Puola	0	1	1
Saksa	0	1	1
Taiwan	0	1	1
Meksiko	0	1	1
Indonesia	0	1	0
Venäjä	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

M henkilökohtainen	Oh Jin-hyek KOR
M joukkuekilpailu	Italia
N henkilökohtainen	Ki Bo-bae KOR
N joukkuekilpailu	Etelä-Korea

SUOMEN MITALIT

1972	P	Henk.koht., M	Kyösti Laasonen
1980	K	Henk.koht., M	Tomi Poikolainen
	P	Henk.koht., N	Päivi Meriluoto
1992	H	Joukkuek., M	Jari Lipponen, Tomi Poikolainen, Ismo Falck

PARHAAT MITALISTIT

Hubert van Innis BEL	6	3	0	1900-20
Kim Soo-nyung KOR (n)	4	1	1	1988-00
Park Sung-hyun KOR (n)	3	1	0	2004-08
Lida Howell USA	3	0	0	1904
Edmond Van Moer BEL	3	0	0	1920
Edouard Cloetens BEL	3	0	0	1920
Yun Mi-jin KOR (n)	3	0	0	2000-04

JUDO

Judô

14 lajia

Miehet: 60, 66, 73, 81, 90, 100, yli 100 kg

Naiset: 48, 52, 57, 63, 70, 78, yli 78 kg

Japaninkielen sana *jūdō* merkitsee ”pehmeää tietä”. Lajin kehittäjä oli japanilainen professori Jigoro Kano, joka valittiin 1909 ensimmäisenä aasialaisena KOK:n jäseneksi. Judo otettiin isäntien valintana kisaohjelmaan Tokiossa 1964. Vuodesta 1972 lähtien laji ollut jatkuvasti olympiaohjelmassa; naisten sarjat tulivat mukaan Barcelonassa 1992.

Alkuvuosien arvostetuin kilpailu oli judon perusarvojen mukaisesti avoin luokka. Ensimmäisenä sen voitti 1964 hollantilainen Anton Geesink. Avoimen luokan merkitys kuitenkin väheni vuosien mittaan – iso hyvä judoka yleensä aina voitti pienen hyvän judokan. Se poistettiinkin olympiaohjelmasta vuoden 1984 jälkeen.

Eniten olympiamitaleita voittanut judoka on Japanin Ryōko Tani (os. Tamura), joka keräsi naisten keveimmässä sarjassa 2 kultaa, 2 hopeaa ja 1 pronssin vuosina 1992–2008. Neljän mitalin voittajia ovat Angelo Parisi (GBR/FRA, 1–2–1 vuosina 1972–84) ja kuubatar Driulis González (1–1–2 vuosina 1992–2004). Lajin ainoa kolminkertainen olympiavoittaja on Japanin Tadahiro Nomura, joka voitti miesten kevyimmän luokan kultaa vuosina 1996–2004.

Maiden välistä mitalitilastoa johtaa ylivoimaisesti lajin emämaa. Lontoossa 2012 Japani keräsi 7 mitalia, tosin vain yhden kullan. Yhteensä mitaleille ylsi Lontoossa 23 eri maata.

Suomi on ollut edustettuna olympiajudossa kaikissa kisoissa vuodesta 1972 lähtien. Parhaina saavutuksina on kaksi sijaa 7–8: Reino Fagerlund (60 kg) Moskovassa 1980 ja Juha Salonen (yli 95 kg) Soulessa 1988. Lontoossa 2012 Suomen värejä puolustivat Valtteri Jokinen (60 kg), Jaana Sundberg (52 kg) ja Johanna Ylinen (63 kg).

Pohjoismaiden ainoan judon olympiamitalin on voittanut Islannin Bjarni Fridriksson, pronssia 95 kilon sarjassa 1984. Vielä paremmin on menestynyt Viro, jolla on kolme pronssimitalia. Viimeisimmän näistä voitti Indrek Pereltson Ateenassa 2004.

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Tadahiro Nomura JPN	3	0	0	1996-04
Ryoko Tamura/Tani JPN	2	2	1	1992-08
David Douillet FRA	2	0	1	1992-00
Willem Ruska NED	2	0	0	1972
Peter Seisenbacher AUT	2	0	0	1984-88
Hitoshi Saito JPN	2	0	0	1984-88
Waldemar Legień POL	2	0	0	1988-92
Masato Uchishiba JPN	2	0	0	2004-08
Xian Dongmei CHN	2	0	0	2004-08
Ayumi Tanimoto JPN	2	0	0	2004-08
Masae Ueno JPN	2	0	0	2004-08

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Japani	36	18	18
Ranska	12	8	24
Etelä-Korea	11	14	15
Kiina	8	3	9
Neuvostoliitto/IVY	7	5	15
Kuuba	6	13	16
Saksa	4	7	16
Alankomaat	4	2	16
Venäjä	3	4	6
Brasilia	3	3	13
Italia	3	3	7
Puola	3	3	2
Espanja	3	1	2
Georgia	3	1	2
Pohjois-Korea	2	2	4
Itävalta	2	2	1
Belgia	2	1	8
Yhdysvallat	1	3	8
Unkari	1	3	5
DDR	1	2	6
Mongolia	1	2	4
Romania	1	2	3
Sveitsi	1	1	2
Slovenia	1	0	2
Turkki	1	0	1
Valko-Venäjä	1	0	1
Azerbaidžan	1	0	1
Kreikka	1	0	1
Iso-Britannia	0	8	10
Kanada	0	2	3
Uzbekistan	0	2	2
Bulgaria	0	1	2
Israel	0	1	2
Ukraina	0	1	2
Egypti	0	1	1
Algeria	0	1	1
Slovakia	0	1	0
Kazakstan	0	1	0
Viro	0	0	3
Jugoslavia	0	0	2
Australia	0	0	2
Tšekkoslovakia	0	0	1
Islanti	0	0	1
Kirgisia	0	0	1
Latvia	0	0	1
Portugali	0	0	1
Tadžikistan	0	0	1
Argentiina	0	0	1
Kolumbia	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet

60 kg	Arsen Galstjan RUS
66 kg	Laša Šavdatuašvili GEO
73 kg	Mansur Isajev RUS
81 kg	Kim Jae-bum KOR
90 kg	Song Dae-nam KOR
100 kg	Tagir Haibulajev RUS
Yli 100 kg	Teddy Riner FRA

Naiset

48 kg	Sarah Menezes BRA
52 kg	An Kum-ae PRK
57 kg	Kaori Matsumoto JPN
63 kg	Urška Žolnir SLO
70 kg	Lucie Décosse FRA
78 kg	Kayla Harrison USA
Yli 78 kg	Idalys Órtiz CUB

KORIPALLO

Basquetebol

2 lajia

Miehet
Naiset

Koripallon ensimmäinen virallinen olympiaturnaus pelattiin Berliinissä 1936 ulkokentällä: rankkasateessa pelatussa finaalissa USA voitti Kanadan pistein 19–8. Yhdysvallat voitti kaikki olympiakisojen ottelunsa aina vuoden 1972 finaaliin saakka. Münchenin kokuottelussa viimeiset kolme sekuntia määrättiin pelattavaksi uudelleen, ja Neuvostoliitto teki voittokorin (51–50).

USA esiintyi olympiakisoissa yliopistopelaajilla, kunnes jäi pronssille Soulissa 1988. Tämän jälkeen maata ovat edustaneet NBA-liigan huippuammattilaiset. Barcelonassa 1992 pelanneen Dream Teamin keskiarvoinen voittomarginaali oli huikeat 43,8 pistettä. Joukkueeseen kuuluivat mm. Michael Jordan (kultaa myös 1984), Earvin ”Magic” Johnson ja Larry Bird. Atlantassa kultaa olivat voittamassa Hakeem Olajuwon ja Shaquille O’Neal.

Ateenassa 2004 USA hävisi jo alkulohkossa Puerto Ricolle ja Liettualle. Välierässä tuli tappio Argentiinalle, joka vei kultamitalin. Pekingissä 2008 ja Lontoossa 2012 USA korjasi jälleen voiton. Lontoon finaalissa LeBron Jamesin johtama miehistö voitti Espanjan 107–100.

Yhdysvaltain lisäksi miesten olympiakultaa ovat voittaneet Neuvostoliitto (1972 ja 1988), Jugoslavia (1980) ja Argentiina (2004). Liettua pelasi pronssiottelussa viidesti peräkkäin voittaen 1992–2000 ja häviten 2004 ja 2008.

Naisten koripallosta tuli olympialaji 1976. Neuvostoliitto voitti kaksi ensimmäistä kultaa, mutta sen jälkeen kenttiä on hallinnut USA. Yhdysvallat on vuodesta 1984 lähtien hävinnyt vain yhden ottelun: välierän IVY:lle Barcelonassa 1992. Neljä kultaa ja yhden pronssin saavuttanut Teresa Edwards on kaikkien palloilulajien menestynein olympiaurheilija. Toinen neljän kullan naispelaaja on Lisa Leslie (1996–2008). Vuosina 2000–08 USA:n vastus naisten olympiafinaalissa oli Australia, Lontoossa 2012 Ranska.

Brasilian miehet ovat saavuttaneet kolme olympiapronssia (1948, 1960, 1964), naiset hopeaa 1996 ja pronssia 2000.

Suomi on pelannut kahdesti miesten olympiaturnauksessa. Helsingissä 1952 isäntäjoukkue hävisi kaikki 3 otteluaan. Vuonna 1964 Kalevi Tuomisen valmentama miehistö valloitti ainoana suomalaisena palloilujoukkueena kautta aikain karsinnoista paikan olympiakisoihin. Suomen saldo Tokiossa oli 4 voittoa 9 ottelussa ja 11. sija

LONTOO 2012

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	USA	Espanja	Venäjä	Argentiina
Naiset	USA	Ranska	Australia	Venäjä

MITALITAUUKKO

MITALITAUUKKO, MIEHET

	K	H	P
Yhdysvallat	14	1	2
Neuvostoliitto	2	4	3
Jugoslavia	1	4	1
Argentiina	1	0	1
Espanja	0	3	0
Ranska	0	2	0
Italia	0	2	0
Kanada	0	1	0
Kroatia	0	1	0
Brasilia	0	0	3
Liettua	0	0	3
Uruguay	0	0	2
Meksiko	0	0	1
Kuuba	0	0	1
Venäjä	0	0	1

MITALITAUUKKO, NAISET

	K	H	P
Yhdysvallat	7	1	1
Neuvostoliitto/IVY	3	0	1
Australia	0	3	2
Bulgaria	0	1	1
Jugoslavia	0	1	1
Kiina	0	1	1
Brasilia	0	1	1
Etelä-Korea	0	1	0
Ranska	0	1	0
Venäjä	0	0	2

PARHAAT MITALISTIT

Teresa Edwards USA	4	0	1	1984-00
Lisa Leslie USA	4	0	0	1996-08
Dawn Staley USA	3	0	0	1996-04
Sheryl Swoopes USA	3	0	0	1996-04
Katie Smith USA	3	0	0	2000-08
Sue Bird USA	3	0	0	2004-12
Tamika Catchings USA	3	0	0	2004-12
Diana Taurasi USA	3	0	0	2004-12
Miehet:				
David Robinson USA	2	0	1	1988-96
Carmelo Anthony USA	2	0	1	2004-12
LeBron James USA	2	0	1	2004-12

KÄSIPALLO

Handebol

2 lajia

Miehet
Naiset

Käsipalloa pelattiin olympiakisoissa ensi kerran Berliinissä 1936, mutta kyseessä oli tuolloin lajin ulkopeliversio. Sisäpelinä käsipallo tuli ohjelmaan miehille Münchenissä 1972 ja naisille Montrealissa 1976.

Miesten käsipallon olympiakullat ovat jakautuneet tasaisesti entisen Neuvostoliiton (1976 ja 1988, IVY 1992, Venäjä 2000) ja Jugoslavian (1972 ja 1984, Kroatia 1996 ja 2004) perillisten välillä. Ranska on vienyt kaksi viimeistä kultaa vuosina 2008 ja 2012. Naisten turnauksessa valtikka siirtyi Itä-Euroopasta ensin Etelä-Korealle (kultaa 1988 ja 1992), sitten Tanskalle (1996, 2000 ja 2004) ja Norjalle (2008 ja 2012).

Olympiakisojen menestynein käsipalloilija on maalivahti Andrei Lavrov, joka voitti kultamitalin niin Neuvostoliiton (1988), IVY:n (1992) kuin Venäjänkin (2000) joukkueessa. Lajihistorian suurimpiin tähtiin kuuluu myös kirgiisi Talant Dujšebajev, joka voitti kultaa IVY:n joukkueessa 1992 ja pronssimitalin Espanjan paidassa sekä 1996 että 2000. Tanskan naisjoukkueessa ei kukaan pelaaja voittanut kolmea kultaa.

Käsipallosta on viime vuosikymmeninä tullut Pohjoismaiden paraatilaji. Ruotsi on pelannut neljästi miesten olympiafinaalissa häviten joka kerran niukasti: 1992 IVY:lle kahdella, 1996 Kroatialle yhdellä, 2000 Venäjälle kahdella ja 2012 Ranskalle yhdellä maalilla (21–22). Tanska ja Norja ovat yhdessä voittaneet viisi viimeistä naisten olympiakultaa. Islantikin teki sensaation Pekingissä 2008 voittamalla hopeaa miesten turnauksessa. Rio de Janeirossa Pohjolaa edustavat miesten käsipallossa Ruotsi ja Tanska, naisten turnauksessa Ruotsi ja Norja, joka on hallitseva olympia-, MM- ja EM-voittaja.

Suomi ei ole koskaan esiintynyt käsipallon olympiaturnauksissa. Suomalaisyntyinen Katja Nyberg voitti kuitenkin kultaa Norjan paidassa Pekingissä 2008.

PARHAAT MITALISTIT

Andrei Lavrov URS/IVY/RUS	3	0	1	1988-04
Larisa Karlova URS	2	0	1	1976-88
Zinaida Turtšina URS	2	0	1	1976-88
Aleksandr Tutškin URS/RUS	2	0	1	1988-04
Vasili Kudinov IVY/RUS	2	0	1	1992-04

LONTOO 2012

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	USA	Espanja	Venäjä	Argentiina
Naiset	USA	Ranska	Australia	Venäjä

MITALITAUUKKO

MIEHET

	K	H	P
Neuvostoliitto/IVY	3	1	0
Jugoslavia	2	0	1
Kroatia	2	0	1
Ranska	2	0	1
Saksa	1	2	0
Venäjä	1	0	1
DDR	1	0	0
Ruotsi	0	4	0
Romania	0	1	3
Itävalta	0	1	0
Tšekkoslovakia	0	1	0
Etelä-Korea	0	1	0
Islanti	0	1	0
Espanja	0	0	3
Sveitsi	0	0	1
Puola	0	0	1

NAISET

	K	H	P
Tanska	3	0	0
Etelä-Korea	2	3	1
Norja	2	2	1
Neuvostoliitto/IVY	2	0	2
Jugoslavia	1	1	0
Unkari	0	1	2
DDR	0	1	1
Venäjä	0	1	0
Montenegro	0	1	0
Kiina	0	0	1
Ukraina	0	0	1
Espanja	0	0	1

LENTOPALLO

Voleibol

4 lajia

	M	N
Lentopallo	0	0
Beachvolley	0	0

Lentopallosta tuli olympialaji sekä miehille että naisille Tokion kisoissa 1964. Se oli ensimmäinen naisten joukkuepaloilu olympiakisoissa ja ensimmäinen palloilulaji, jossa naiset pääsivät olympia-areenalle samalla kertaa kuin miehetkin.

Neuvostoliitto ja Japani jakoivat sekä miesten että naisten kultamitalit kolmessa ensimmäisissä olympiakisoissa. Miesten lentopallossa USA voitti kultaa 1984 ja 1988, Brasilia 1992, Alankomaat 1996 ja Jugoslavia 2000. Brasilia otti voiton Ateenassa 2004 ja pelasi finaalissa kahdella seuraavallakin kerralla häviten Pekingissä USA:lle 1–3 ja Venäjälle Lontoossa 2012 erin 2–3.

Kuuba voitti kolme peräkkäistä naisten lentopallon kultamitalia 1992–2000. Peräti kuusi naista pelasi kaikissa kolmessa kultajoukkueessa. Brasilia pääsee kotikentällään yrittämään samaa voitettuaan sekä Pekingissä että Lontoossa. Vuoden 2012 finaalissa Brasilia löi USA:n 3–1.

Suomi ei ole vielä pelannut olympiakentillä, vaikka miesten joukkue on usein esiintynyt edukseen karsinnoissa. Suomi pelasi Euroopan loppukarsintaturnauksessa 2004, 2008 ja 2012 ja 2016.

BEACHVOLLEY

Vôlei de Praia

Beachvolley tuli mukaan olympiakisoihin Atlantassa 1996. Lajin johtavia maita ovat olleet USA ja Brasilia. Ainoa kummankin lentopallomuodon olympiamitalisti on Karch Kiraly, joka voitti kultaa USA:n joukkueessa sisäpelissä 1984 ja 1988 sekä beachvolleyssä 1996. USA:n naispari Kerri Walsh/Misty May-Treanor voitti kolme kultaa vuosina 2004–12. Suomalaispelajia ei ole olympiahiekoilla aiemmin esiintynyt.

PARHAAT MITALISTIT

Karch Kiraly USA *	3	0	0	1984-96
Marlenis Costa CUB	3	0	0	1992-00
Mireya Luis CUB	3	0	0	1992-00
Lilia Izquierdo CUB	3	0	0	1992-00
Idalmis Gato CUB	3	0	0	1992-00
Regla Bell CUB	3	0	0	1992-00
Regla Torres CUB	3	0	0	1992-00
Inna Ryškal URS	2	2	0	1964-76
Misty May-Treanor USA	3	0	0	2004-12
Kerri Walsh USA	3	0	0	2004-12

* 2 kultaa sisälentopallossa, 1 beachvolleyssä.

MITALITAUUKKO

SISÄPELI, MIEHET

	K	H	P
Neuvostoliitto	3	2	1
Yhdysvallat	3	0	1
Brasilia	2	3	0
Venäjä	1	1	2
Japani	1	1	1
Alankomaat	1	1	0
Jugoslavia	1	0	1
Puola	1	0	0
Italia	0	2	3
Tšekkoslovakia	0	1	1
DDR	0	1	0
Bulgaria	0	1	0
Kuuba	0	0	1
Romania	0	0	1
Argentiina	0	0	1

SISÄPELI, NAISET

	K	H	P
Neuvostoliitto/IVY	4	3	0
Kuuba	3	0	1
Japani	2	2	2
Kiina	2	1	2
Brasilia	2	0	2
Yhdysvallat	0	3	1
Venäjä	0	2	0
DDR	0	1	0
Peru	0	1	0
Puola	0	0	2
Pohjois-Korea	0	0	1
Etelä-Korea	0	0	1
Bulgaria	0	0	1

BEACHVOLLEY

	K	H	P
Yhdysvallat	6	2	1
Brasilia	2	6	3
Australia	1	0	1
Saksa	1	0	1
Kiina	0	1	1
Espanja	0	1	0
Kanada	0	0	1
Sveitsi	0	0	1
Latvia	0	0	1

LONTOO 2012, SISÄLENTOPALLO

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	Venäjä	Brasilia	Italia	Bulgaria
Naiset	Brasilia	USA	Japani	Etelä-Korea

LONTOON VOITTAJAT, BEACHVOLLEY

Miehet	Julius Brink/ Jonas Reckermann GER
Naiset	Kerri Walsh/ Misty May-Treanor USA

MAAHOCKEY

Hóquei sobre grama

2 lajia

Miehet
Naiset

Maahockey oli ensi kerran olympiaohjelmassa Lontoossa 1908 ja pysyvästi alkaen Amsterdamista 1928. Naisten turnaus tuli mukaan Moskovassa 1980. Intia voitti vuosien 1928–56 kisoissa peräkkäin 30 ottelua ja kuusi kultamitalia. Intian viimeisin kultamitali on vuodelta 1968, Pakistanin Los Angelesista 1984. Vuonna 1988 kultaa voitti Iso-Britannia, 1992 Saksa, 1996 ja 2000 Alankomaat, 2004 Australia ja 2008 sekä 2012 Saksa. Lontoon olympiafinaalissa 2012 Saksa löi finaalissa Alankomaat 2–1.

Saksan kultajoukkueessa Pekingissä pelasi Florian Keller, jonka sisar Natascha voitti kultaa 2004, veli Andreas 1992 ja isä Carsten 1972. Isoisä Erwin Keller oli saavuttanut hopeaa Berliinissä 1936.

Naisten ensimmäisen olympiakullan voitti yllättäen Moskovaan 1980 boikotin vuoksi täytejoukkueena kutsuttu Zimbabwe. Naisten maahockeyn menestynein maa on ollut Australia, joka voitti kultaa 1988, 1996 ja 2000. Ateenassa 2004 kultaa otti Saksa, Pekingissä 2008 ja Lontoossa 2012 Alankomaat. Lontoon loppuottelussa hollantilaiset löivät Argentiinan 2–0. Alankomaat voitti ensimmäisen kultansa 1984 ja on sen jälkeen jäänyt ilman naisten mitalia vain kerran (1992).

Suomi osallistui maahockeyn olympiaturnaukseen kotikisoissa 1952. Ainoassa jääneessä ottelussaan isännät hävisivät Belgialle maalein 0–6.

PARHAAT MITALISTIT

Leslie Claudius IND	3	1	0	1948-60
Udham Singh IND	3	1	0	1952-64
Naiset:				
Rechelle Hawkes AUS	3	0	0	1988-00

LONTOO 2012

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	Saksa	Alankomaat	Australia	Iso-Britannia
Naiset	Alankomaat	Argentiina	Iso-Britannia	Uusi-Seelanti

MITALITAUUKKO

MIEHET

	K	H	P
Intia	8	1	2
Saksa	4	3	3
Pakistan	3	3	2
Iso-Britannia	3	2	4
Alankomaat	2	4	3
Australia	1	3	5
Uusi-Seelanti	1	0	0
Espanja	0	3	1
Tanska	0	1	0
Japani	0	1	0
Etelä-Korea	0	1	0
Belgia	0	0	1
Yhdysvallat	0	0	1
Neuvostoliitto	0	0	1

NAISET

	K	H	P
Alankomaat	3	1	3
Australia	3	0	0
Saksa	1	2	0
Zimbabwe	1	0	0
Espanja	1	0	0
Argentiina	0	2	2
Etelä-Korea	0	2	0
Tšekkoslovakia	0	1	0
Kiina	0	1	0
Iso-Britannia	0	0	2
Neuvostoliitto	0	0	1
Yhdysvallat	0	0	1

MELONTA

16 lajia:

Ratamelonta:

M K-1 200 m, K-1 1000 m
M K-2 200 m, K-2 1000 m
M K-4 1000 m
M C-1 200 m, C-1 1000 m
M C-2 1000 m
N K-1 200 m, K-1 500 m
N K-2 500 m
N K-4 500 m

Koskimelonta:

M K-1, M C-1, M C-2, N K-1

RATAMELONTA Canoagem velocidade

Melonta on ollut olympiakisojen ohjelmassa Berliinin kisoista 1936 lähtien, naisille Lontoosta 1948 saakka. Kanoottimuotoina ovat alusta lähtien olleet kajakki (K) ja kanadalainen (C). Alkujaan miesten kilpailumatkoina oli 1000 ja 10 000 metriä, joista jälkimmäiset jäivät pois Melbournen 1956 jälkeen. 500 metrin matkat otettiin mukaan 1976. Lontoossa 2012 melottiin ensi kerran myös 200 metrillä: neljän sprinttimatkan tieltä ohjelmasta poistettiin 500 metrin kilpailuja.

Suomi on osallistunut melontaan kaikissa aiemmissa olympiakisoissa vuodesta 1936 lähtien. Suomen melonnan suuruudenaika osui omiin kisoihin 1952, jolloin Suomi oli kisojen paras melontamaa ja melonta Suomen paras mitalilaji. Kurt Wires ja Yrjö Hietanen voittivat molemmat kajakkikaksikkokilpailut täpärästi ennen ruotsalaisia, Thorvald Strömberg voitti kultaa 10 000 ja hopeaa 1000 metrillä, ja Sylvi Saimosta tuli Suomen ensimmäinen naispuolinen kesälajien olympiavoittaja. Helsingin Taivallahdella melottiin ainoan kerran olympiahistoriassa meressä.

Kotikisojen jälkeen Suomi on saavuttanut vain yhden melontamitalin, Mikko Kolehmaisen kullan Barcelonassa 1992. Suomen naisten paras melontasijoitus sitten vuoden 1952 on Jenni Mikkosen ja Anne Rikalan 7. sija kaksikossa 2008. Lontoossa 2012 Rikala meloi kahdeksanneksi yksiköiden 500 metrillä.

Melonta on ollut vahva laji myös muille pohjoismaille. Gert Fredriksson (6–1–1) on Ruotsin paras olympiamitalisti kaikki lajit huomioiden, Agneta Andersson (3–2–2) maan paras naismitalisti. Norjan Knut Holmann voitti kajakkikyksiköissä 6 mitalia vuosina 1992–2000.

Kahdeksan kultaa voittaneen Birgit Fischerin mitaliura kesti 24 vuotta (1980–2004). Kyseessä on naisten olympiaurheilun ennätys, jota Pekingissä sivusi Italian Josefa Idem Guerrini (1–2–2 vuosina 1984–2008).

KOSKIMELONTA Canoagem slalom

Koskimelonnan ainoa olympialaji on melontapujottelu. Se tuli ohjelmaan ensi kerran Münchenissä 1972 ja pysyvästi vuodesta 1992 lähtien. Koskimelonnan suurvalta on Slovakia, joka on voittanut kaikki itsenäisyytensä ajan kultamitalit tässä lajissa. Slovakkiveljekset Petar ja Pavol Hochschorner voittivat kolme kultaa ja yhden pronssin kanadalaiskaksikossa 2000–12. C-1 –luokassa slovakki Michal Martikán saavutti viisi mitalia (2–2–1) vuosina 1996–2012. Suomella ei ole ollut lajissa olympiaedustusta.

LONTOON VOITTAJAT

Ratamelonta:

M K-1 200 m	Edward McKeever GBR
M K-2 200 m	Juri Postrigai/Aleksandr Djatšenko RUS
M K-1 1000 m	Eirik Verås Larsen NOR
M K-2 1000 m	Rudolf Dombi/Roland Kökény HUN
M K-4 1000 m	Australia
M C-1 200 m	Juri Tšeban UKR
M C-1 1000 m	Sebastian Brendel GER
M C-2 1000 m	Peter Kretschmer/Kurt Kuschela GER
N K-1 200 m	Lisa Carrington NZL
N K-1 500 m	Danuta Kozák HUN
N K-2 500 m	Franziska Weber/Tina Dietze GER
N K-4 500 m	Unkari

Koskimelonta:

M K-1	Daniele Molmenti ITA
M C-1	Tony Estanguet FRA
M C-2	Tim Baillie/Etienne Stott GBR
N K-1	Émilie Fer FRA

PARHAAT MITALISTIT

Ratamelonta:

Birgit Fischer GDR/GER (K)	8	4	0	1980-04
Gert Fredriksson SWE (K)	6	1	1	1948-60
Ivan Patzaichin ROM (C)	4	3	0	1968-84
Katrin Wagner-Augustin GER (K)	4	1	1	2000-12
Ian Ferguson NZL (K)	4	1	0	1984-88
Katalin Kovács HUN (K)	3	5	0	2000-12
Agneta Andersson SWE (K)	3	2	2	1984-96
Knut Holmann NOR (K)	3	2	1	1992-00
Natasa Douchev-Jánics HUN (K)	3	2	1	2004-12
Ramona Portwich GDR/GER (K)	3	2	0	1988-96
Paul MacDonald NZL (K)	3	1	1	1984-88
Kay Bluhm GDR/GER (K)	3	1	1	1988-96
Antonio Rossi ITA (K)	3	1	1	1992-04
Andreas Dittmer GER (C)	3	1	1	1996-04

Koskimelonta:

Pavol Hochschorner SVK	3	0	1	2000-12
Peter Hochschorner SVK	3	0	1	2000-12
Tony Estanguet FRA	3	0	0	2000-12
Michal Martikán SVK	2	2	1	1996-12

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Saksa	34	27	24
Neuvostoliitto/IVY	30	14	9
Unkari	22	29	26
Ruotsi	15	11	4
DDR	14	7	9
Romania	10	10	14
Ranska	7	8	18
Slovakia	7	4	4
Tšekkoslovakia	7	4	1
Italia	6	6	4
Norja	6	4	4
Uusi-Seelanti	6	2	1
Yhdysvallat	5	5	6
Suomi	5	2	3
Kanada	4	10	10
Bulgaria	4	5	8
Tšekki	4	4	3
Australia	3	8	11
Itävalta	3	5	6
Tanska	3	5	5

	K	H	P
Iso-Britannia	3	5	5
Espanja	2	7	3
Venäjä	2	3	6
Valko-Venäjä	2	2	3
Ukraina	2	2	2
Jugoslavia	2	2	1
Kiina	2	0	0
Puola	0	6	12
Alankomaat	0	3	5
Kuuba	0	3	0
Latvia	0	2	0
Moldova	0	1	0
Sveitsi	0	1	0
Slovenia	0	1	0
Portugali	0	1	0
Liettua	0	1	0
Israel	0	0	1
Togo	0	0	1
Etelä-Afrikka	0	0	1

SUOMEN MITALIT

1948	H	K-1 10 000 m	Kurt Wires
	P	K-2 1000 m	Nils Björklöf/Ture Axelsson
1952	P	K-2 10 000 m	Nils Björklöf/Ture Axelsson
	K	K-1 10 000 m	Thorvald Strömberg
	K	K-2 1000 m	Kurt Wires/Yrjö Hietanen
	K	K-2 10 000 m	Kurt Wires/Yrjö Hietanen
	K	K-1 500 m, N	Sylvi Saimo
	H	K-1 1000 m	Thorvald Strömberg
	P	C-1 1000 m	Olavi Ojanperä
1992	K	K-1 500 m, M	Mikko Kolehmainen

MIEKKAILU

Esgrima

10 lajia:

	M	N
Floretti, hk	0	0
Floretti, joukkue	0	
Kalpa, hk	0	0
Kalpa, joukkue	0	0
Säilä, hk	0	0
Säilä, joukkue		0

Miekkailu on kuulunut olympiakisojen ohjelmaan alusta, vuodesta 1896 lähtien. Säilän henkilökohtainen kilpailu on ainoa yleisurheilun ulkopuolinen yksittäinen laji, joka on ollut mukana kaikissa kisoissa. Naiset pääsivät mukaan floretilla 1924, kalvalla 1996 ja säilällä 2004. Naisten säilän mukaantulo pakotti kv. liiton kierrättämään olympiakisojen kilpailulajeja KOK:n määräämän maksimin (10) puitteissa. Rio de Janeirossa jäähyvuorossa ovat miesten säilän ja naisten floretin joukkuekilpailut.

Sähköinen osumanrekisteröinti otettiin käyttöön kalvalla 1936, floretilla 1956 mutta säilällä vasta 1992. Atlantasta 1996 lähtien henkilökohtaiset kilpailut on järjestetty kokonaan pudotusotteluina ja joukkuekilpailut viesteinä, jossa uusi ottelupari jatkaa edellisen parin jälkeisestä pistetilanteesta.

Ainoa kolmella aseella kultaa voittanut miekkailija on Italian Nedo Nadi (Antwerpen 1920). Henkilökohtaiseen mitaliin kaikilla aseilla on yltänyt vain Ranskan Roger Ducret (Pariisissa 1924 kultaa floretilla, hopeaa kalvalla ja säilällä). Pisimmän mitaliuran on tehnyt unkarilainen Aladár Gerevich, joka voitti kuudesti peräkkäin kultaa säilän joukkuekilpailussa (1932–60). Italian Edoardo Mangiarotti voitti 13 mitalia kalvalla ja floretilla 1936–60.

Viime vuosikymmenien menestynein olympiamiekkailija on Italian Valentina Vezzali, joka voitti naisten floretilla viisi henkilökohtaista mitalia (3–1–1) vuosina 1996–2012. Rio de Janeiron kisoihin hän ei päässyt enää mukaan.

Suomalaisia miekkailijoita osallistui olympiakisoihin ensi kerran 1928. Paras saavutus on Rolf Wiikin kahdeksas sija kalvalla Melbournissa 1956. Viimeisimpänä suomalaisena on kisoihin osallistunut kalpamiekkailija Minna Lehtola Atlantassa 1996.

LONTOON VOITTAJAT

	Miehet	Naiset
Floretti	Lei Sheng CHN	Elisa Di Francisca ITA
Floretti, joukkue.	Italia	Italia*
Kalpa	Rubén Limardo VEN	Jana Šemjakina UKR
Kalpa, joukkue.	-	Kiina
Säilä	Áron Szilágyi HUN	Kim Ji-yeon KOR
Säilä, joukkue.	Etelä-Korea*	-

* Laji ei ohjelmassa 2016.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Italia	48	40	33
Ranska	41	40	34
Unkari	35	22	26
Neuvostoliitto/IVY	19	17	18
Saksa	13	16	12
Venäjä	9	4	6
Puola	4	9	9
Kiina	4	6	2
Kuuba	4	3	3
Yhdysvallat	3	9	15
Romania	3	5	7
Belgia	3	3	4
Etelä-Korea	3	2	4
Ruotsi	2	3	2
Kreikka	2	1	1
Ukraina	2	0	2

	K	H	P
Iso-Britannia	1	8	0
Sveitsi	1	4	3
Tanska	1	2	3
Itävalta	1	1	5
Venezuela	1	0	0
Japani	0	2	0
Meksiko	0	1	0
DDR	0	1	0
Egypti	0	1	0
Norja	0	1	0
Alankomaat	0	0	5
Böömi	0	0	2
Argentiina	0	0	1
Portugali	0	0	1
Espanja	0	0	1

PARHAAT MITALISTIT

Aladár Gerevich HUN	7	1	2	1932-60
Edoardo Mangiarotti ITA	6	5	2	1936-60
Valentina Vezzali ITA	6	1	2	1996-12
Pál Kovács HUN	6	0	1	1936-60
Nedo Nadi ITA	6	0	0	1912-20
Rudolf Kárpáti HUN	6	0	0	1948-60
Lucien Gaudin FRA	4	2	0	1920-28
Christian d'Oriola FRA	4	2	0	1948-56
Giuseppe Delfino ITA	4	2	0	1952-64
Giovanna Trillini ITA	4	1	3	1992-08
Viktor Sidjak URS	4	1	1	1968-80
Jelena Belova URS	4	1	1	1968-80
Ramón Fonst CUB	4	1	0	1900-04
Oreste Puliti ITA	4	1	0	1920-28
Gyöző Kulcsár HUN	4	0	2	1964-76
Stanislav Pozdnyakov RUS	4	0	1	1992-04
Jenő Fuchs HUN	4	0	0	1908-12
Carlo Pavese ITA	4	0	0	1952-60
Viktor Krovopuskov URS	4	0	0	1976-80

NYKYAIKAINEN VIISIOTTELU

Pentatlo moderno

2 lajia

Miehet
Naiset

Nykyaikainen viisiottelu järjestetään Rio de Janeirossa 2016 toisen kerran olympiatasolla neliotteluna. Vuonna 2009 käyttöön otetussa kilpailumuodossa päätöslaji on ampumajuoksu, johon kilpailijat lähetetään Gundersen-menetelmällä kolmen ensimmäisen lajin (miekkaile, uinti, ratsastus) jälkeisen pistetilanteen mukaisin aikaeroin. Pistooli odottaa juoksijaa ampumapaikalla, jolla käydään kolme kertaa. Matkaa saa jatkaa vasta, kun viisi osumaa on hankittu; ase on ladattava joka laukauksen jälkeen uudelleen. Lopputulokset määräytyvät maaliintulojärjestyksen mukaan.

Urheilumuoto oli olympialiikkeen isän paroni Pierre de Coubertinin oma keksintö.

Kilpailun lajit – ratsastus, miekkailu, ammunta, uinti ja maastojuoksu – korostivat vanhan ajan ratsuväkipseerin taitoja. ”Nykyaikaiseksi” lajia kutsuttiin erotuksena antiikin olympiakisojen viisiotteluun.

Olympiakisoissa nykyaikainen viisiottelu oli ensi kerran Tukholmassa 1912. Vuosina 1952–92 ohjelmassa oli myös joukkuekilpailu. Naiset pääsivät kilpailemaan olympiamitaleista Sydneyssä 2000. Osalajien järjestystä on vaihdeltu useaan otteeseen. Gundersen-menetelmä otettiin käyttöön maastojuoksussa 1984. Atlantasta 1996 lähtien kilpailu on suoritettu yhdessä päivässä. Uudistuksena Rioissa 2016 on avauslaji miekkailun pudotuspelijärjestelmä, minkä vuoksi kilpailu aloitetaan jo edellispäivänä.

Alkuaikoina viisiottelua hallitsivat upseerit. Ensimmäinen siviilimies olympiavoittajana oli Ruotsin Lars Hall vuoden 1952 kilpailussa Hämeenlinnassa. Lajin ensimmäinen valtamaa oli Ruotsi. Myöhemmin valtikka siirtyi Unkarille ja edelleen Venäjälle.

Suomi kuului viisiottelun valtamaihin 1950-luvulla. Viimeisin mitalisaavutus on joukkuepronssi Münchenistä 1972. Edellisen kerran Suomella on ollut olympiaedustus Los Angelesissa 1984.

SUOMEN MITALIT

1952	P	joukkuek.	Olavi Mannonen, Lauri Vilkkö, Olavi Rokka
1956	H	henk.koht.	Olavi Mannonen
	P	henk.koht.	Wäinö Korhonen
	P	joukkuek.	Olavi Mannonen, Wäinö Korhonen, Berndt Katter
1972	P	joukkuek.	Risto Hurme, Veikko Salminen, Martti Ketelä

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Unkari	9	8	5
Ruotsi	9	7	5
Neuvostoliitto/IVY	5	6	6
Venäjä	3	1	0
Puola	3	0	0
Italia	2	2	3
Iso-Britannia	2	2	3
Saksa	2	0	1
Liettua	1	2	1
Tšekki	1	0	1
Kazakstan	1	0	0
Yhdysvallat	0	6	3
Suomi	0	1	4
Tšekkoslovakia	0	1	1
Latvia	0	1	0
Kiina	0	1	0
Ranska	0	0	2
Valko-Venäjä	0	0	1
Ukraina	0	0	1
Brasilia	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet	David Svoboda CZE
Naiset	Laura Asadauskaitė LTU

PARHAAT MITALISTIT

András Balczó HUN	3	2	0	1960-72
Pavel Lednev URS	2	2	3	1968-80
Igor Novikov URS	2	2	0	1956-64
Lars Hall SWE	2	1	0	1952-56
Daniele Masala ITA	2	1	0	1984-88
Ferenc Török HUN	2	0	1	1964-68
János Martinek HUN	2	0	1	1988-96

NYRKKEILY

Boxe

13 sarjaa:

Miehet: 48, 52, 56, 60, 64, 69, 75, 81, 91, yli 91 kg

Naiset: 51, 60, 75 kg

Nyrkkeily oli olympiaohjelmassa ensi kerran St. Louisissa 1904. Naiset pääsivät vasta Lontoossa 2012 ottelemaan ensi kerran olympiamitaleista, tosin vain kolmessa painoluokassa. Naisten mukaantulon vuoksi miesten sarjojen määrää supistettiin yhdellä.

Vuoden 1952 Helsingin kisoista lukien on myönnetty kaksi pronssimitalia sarjaa kohden; aiemmin pronssistakin oteltiin erikseen. Nyrkkeilyssä on olympiamitaleita voittanut 76 eri maata, enemmän kuin missään urheilumuodossa yleisurheilua lukuun ottamatta.

St. Louisissa 1904 nyrkkeilijät saivat otella useammassa eri sarjassa. USA:n Oliver Kirk voittikin kultaa sekä kärpäs- että höyhensarjassa. Kolmeen olympiakultaan ovat yltäneet Unkarin László Papp (1948–56) sekä kuubalaiset Teófilo Stevenson (1972–80) ja Felix Savón (1992–2000).

Olympiavoittajista ammattilaisten raskaansarjan maailmanmestareiksi tunnustetuissa liitoissa ovat iskeneet Floyd Patterson (kultaa 1952), Cassius Clay (1960), Joe Frazier (1964), George Foreman (1968), Leon Spinks (1976), Michael Spinks (1976), Lennox Lewis (CAN, 1988), Vladimir Klitško (UKR, 1996) sekä tuoreimpana Anthony Joshua (GBR, 2012).

Kansainvälinen nyrkkeilyliitto AIBA järjesti ensimmäiset naisten MM-kilpailut 2001. MM-mitaleista otellaan 10 sarjassa, mutta olympiakehässä naisilla on toistaiseksi vain kolme painoluokkaa.

Rio de Janeirossa 2016 pääsevät olympiamitaleista ottelemaan ensi kerran myös AIBAn alaiset ammattilaiset. Toinen uudistus on olympiafinaalien hajauttaminen kahdeksan päivän ajalle.

Suomen nyrkkeilijät esiintyivät olympiakehässä ensi kerran 1928. Ensimmäisen mitalin voitti jo seuraavissa kisoissa 1932 Bruno Ahlberg ja kultamitalin 1936 Sten Suvio. Suurimman olympiamitalisaaliinsa Suomi sai vuonna 1970: Helsingin vuoden 1952 välierissä pudonneet neljä miestä saivat näet vasta tuolloin pronssiset mitalit käteensä. Suomen viimeisimmän olympiamitalin on tuonut Jyri Kjäll Barcelonasta 1992. Suomi osallistui olympianyrkkeilyyn kaikissa kisoissa vuosina 1928–1992. Tämän jälkeen on kehässä nähty vain Joni Turunen, jonka urakka Sydneyssä 2000 jäi yhteen otteluun.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	49	23	39
Kuuba	34	19	14
Iso-Britannia	17	12	24
Italia	15	15	17
Neuvostoliitto/IVY	14	20	19
Unkari	10	2	8
Venäjä	9	5	12
Puola	8	9	26
Argentiina	7	7	10
Saksa	6	12	16
Kazakstan	6	5	6
Etelä-Afrikka	6	4	9
DDR	5	2	6
Ranska	4	7	8
Bulgaria	4	5	9
Thaimaa	4	4	6
Ukraina	4	3	7
Etelä-Korea	3	7	10
Kanada	3	7	7
Jugoslavia	3	2	6
Kiina	3	2	3
Tšekkoslovakia	3	1	2
Irlanti	2	5	9
Meksiko	2	3	7
Pohjois-Korea	2	3	3
Suomi	2	1	11
Japani	2	0	3
Romania	1	9	15
Tanska	1	5	6
Mongolia	1	2	3
Norja	1	2	2
Venezuela	1	2	2
Kenia	1	1	5
Alankomaat	1	1	4
Belgia	1	1	2
Uusi-Seelanti	1	1	1
Uzbekistan	1	0	6
Algeria	1	0	5
Dominik. tasavalta	1	0	1
Ruotsi	0	5	6
Nigeria	0	3	3
Uganda	0	3	1
Filippiinit	0	2	3
Turkki	0	2	3
Espanja	0	2	2
Valko-Venäjä	0	2	0

	K	H	P
Puerto Rico	0	1	5
Australia	0	1	3
Brasilia	0	1	3
Chile	0	1	2
Ghana	0	1	2
Egypti	0	1	2
Kamerun	0	1	1
Australaasia	0	1	0
Viro	0	1	0
Tonga	0	1	0
Tšekki	0	1	0
Azerbaidžan	0	0	6
Kolumbia	0	0	3
Marokko	0	0	3
Tunisia	0	0	2
Moldova	0	0	2
Intia	0	0	2
Yhd. arabitasav.	0	0	1
Pakistan	0	0	1
Uruguay	0	0	1
Niger	0	0	1
Bermuda	0	0	1
Guyana	0	0	1
Sambia	0	0	1
Georgia	0	0	1
Syyria	0	0	1
Mauritius	0	0	1
Armenia	0	0	1
Liettua	0	0	1
Tadžikistan	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet:

49 kg	Zou Shiming CHN
52 kg	Robeisy Ramírez CUB
56 kg	Luke Campbell GBR
60 kg	Vasyl Lomatšenko UKR
64 kg	Roniel Iglesias CUB
69 kg	Serik Sapijev KAZ
75 kg	Ryōta Murata JPN
81 kg	Jegor Mehtontsev RUS
91 kg	Oleksandr Usyk UKR
Yli 91 kg	Anthony Joshua GBR

Naiset:

51 kg	Nicola Adams GBR
60 kg	Katie Taylor IRL
75 kg	Claressa Shields USA

SUOMEN MITALIT

1932	P	66,6 kg	Bruno Ahlberg
1936	K	66,6 kg	Sten Suvio
1952	K	54 kg	Pentti Hämäläinen
	P	60 kg	Erkki Pakkanen
	P	63,5 kg	Erkki Mallenius
	P	81 kg	Harry Siljander
	P	yli 81 kg	Ilkka Koski
1956	P	57 kg	Pentti Hämäläinen
1960	P	57 kg	Jorma Limmonen
1964	P	67 kg	Pertti Purhonen
1968	P	63,5 kg	Arto Nilsson
1972	H	75 kg	Reima Virtanen
1984	P	67 kg	Joni Nyman
1992	P	63,5 kg	Jyri Kjäll

PAINI

Luta

18 sarjaa:

Miehet, kreikkalais-roomalainen: 59, 66, 75, 85, 98 ja 130 kg.

Miehet, vapaapaini: 57, 65, 74, 86, 97 ja 125 kg.

Naiset, vapaapaini: 48, 53, 58, 63, 69 ja 75 kg.

Paini on ollut olympiaohjelmassa kaikissa kisoissa vuotta 1900 lukuun ottamatta. Ateenassa 1896 painittiin vain yhdessä sarjassa nykyistä kreikkalais-roomalaista painia muistuttavin säännöin. Vapaapaini tuli ohjelmaan St. Louisissa 1904. Suomi on voittanut kreikkalais-roomalaisessa painissa 18 kultaa, 21 hopeaa ja 19 pronssia. Vapaapainissa mitalisarja on 8–7–10.

Alkuvuosina osanottajien määrää ei rajoitettu, ja Tukholman kisoihin 1912 osallistui viiteen sarjaan yhteensä 37 suomalaispainijaa. Periaate yksi mies/maa/sarja otettiin käyttöön vasta Amsterdamissa 1928. Paini on yleisurheilun ohella ainoa urheilumuoto, johon Suomi on osallistunut kaikissa olympiakisoissa vuodesta 1906 lähtien. Pekingissä edustajia oli tosin vain yksi (Jarkko Ala-Huikku) ja Lontoossa 2012 kaksi (Ala-Huikku ja Rami Hietaniemi), eikä saaliiksi tullut yhtään otteluvoittoa. Vapaapainiin ei ole osallistunut suomalaismiehiä vuoden 1992 jälkeen.

Painisäännöt ovat muuttuneet paljon vuosien varrella. Tukholmassa 1912 ei mitaliotteluilla ollut aikarajaa, ja Suomen Alppo Asikainen painikin virolaisen Martin Kleinin kanssa kaikkien aikojen maratonottelun, joka päättyi 11 tuntiin ja 40 minuutin jälkeen Kleinin voittoon. Ivar Böling jakoi samoissa kisoissa hopeamitalin Ruotsin Anders Ahlgrenin kanssa; tuomaristo päätti jättää kultamitalin myöntämättä, kun miehet olivat väentäneet tuloksetta 9 tuntia.

Kolmeen miesten painikultaan samassa sarjassa ovat yltäneet venäläiset Aleksandr Karelin (1988–96) ja Buvaisa Saitijev (1996, 2004, 2008) sekä Uzbekistanin Artur Taymazov (2004–12). Neuvostoliiton Aleksandr Medved voitti myös kultaa kolmissa kisoissa (1964–72) mutta sarjaa vaihtaen. Eniten mitaleita on voittanut länsisaksalainen Wilfried Dietrich (1–2–2 vuosina 1956–68). Suomalainen neljien kisojen mitalisti on Eino Leino (1–1–2 vuosina 1920–32). Kustaa Pihlajamäki voitti puolestaan kaksi kultaa vapaapainissa 12 vuoden välein (1924 ja 1936). Hänen serkkunsa Hermanni otti kultamitalin niiden välissä 1932.

Molemmissa painimuodoissa kultaa ovat voittaneet Suomen Kalle Anttila (1920–24), Ruotsin Ivar Johansson (1932–36) ja Viron Kristjan Palusalu (1936). Viimeisin kahden eri painimuodon mitalisti on ollut Ruotsin Jan Karlsson (1972).

Naisten paini tuli mukaan olympiakisoihin Ateenassa 2004. Painoluokkia oli naisilla aluksi vain neljä. Riosta 2016 lähtien kuusi. Naispainin johtava maa on ollut Japani. Saori Yoshida ja Kaori Ichō ovat voittaneet kolme kultamitalia ja tavoittelevat molemmat Rioissa historiallisesti neljättä. Suomalaisia naispainijoita ei ole aiemmin esiintynyt olympiamolsilla.

Pekingistä 2008 lähtien kussakin painisarjassa on jaettu kaksi pronssimitalia. Naisten painiluokkien lisääminen neljästä kuuteen Rioon 2016 aiheutti muutoksia myös miesten sarjajakoon: sekä kreikkalais-roomalaisessa että vapaapainissa luokkia on yksi vähemmän.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Neuvostoliitto/IVY	68	36	28
Yhdysvallat	52	43	34
Ruotsi	28	27	29
Japani	28	17	17
Turkki	28	16	14
Suomi	26	28	29
Venäjä	25	13	13
Unkari	19	16	19
Bulgaria	16	32	20
Etelä-Korea	11	11	13
Iran	8	13	17
Romania	7	8	17
Kuuba	7	5	7
Italia	7	4	9
Saksa	6	21	15
Puola	5	9	11
Viro	5	2	4
Jugoslavia	4	6	6
Azerbaidžan	4	5	5
Ranska	4	4	9
Sveitsi	4	4	6
Uzbekistan	4	3	0
Ukraina	3	5	6
Iso-Britannia	3	4	10
Pohjois-Korea	3	2	5
Kanada	2	7	7
Georgia	2	4	9
Kiina	2	3	3
DDR	2	3	2
Egypti	2	2	2
Norja	2	2	1
Tšekkoslovakia	1	7	7
Kazakstan	1	4	9
Kreikka	1	3	7
Armenia	1	2	3
Mongolia	0	4	5
Valko-Venäjä	0	3	5
Belgia	0	3	0
Tanska	0	2	6
Intia	0	1	3
Australia	0	1	2
Libanon	0	1	2
Kirgisia	0	1	1
Latvia	0	1	0
Yhd. arabitasav.	0	1	0
Syyria	0	1	0

	K	H	P
Meksiko	0	1	0
Tadžikistan	0	1	0
Puerto Rico	0	1	0
Itävalta	0	0	2
Liettua	0	0	2
Kolumbia	0	0	2
Pakistan	0	0	1
Moldova	0	0	1
Makedonia	0	0	1
Slovakia	0	0	1
Espanja	0	0	1

SUOMEN PAINIMITALIT

Vuosi		Sarja	Nimi
1906	K	Kr 85 kg	Verner Weckman
	H	Avoin *	Verner Weckman
1908	K	Kr 93 kg	Verner Weckman
	H	Kr 93 kg	Yrjö Saarela
	P	Kr 66,6 kg	Arvo Lindén
1912	K	Kr 60 kg	Kaarlo Koskelo
	K	Kr 67,5 kg	Emil Väre
	K	Kr + 82,5 kg	Yrjö Saarela
	H	Kr 82,5 kg	Ivar Böling
	H	Kr + 82,5 kg	Johan Olin
	P	Kr 60 kg	Otto Lasanen
	P	Kr 75 kg	Alppo Asikainen
1920	K	Kr 60 kg	Oskar Friman
	K	Kr 67,5 kg	Emil Väre
	K	Kr + 82,5 kg	Adolf Lindfors
	K	V 67,5 kg	Kalle Anttila
	K	V 75 kg	Eino Leino
	H	Kr 60 kg	Heikki Kähkönen
	H	Kr 67,5 kg	Taavi Tamminen
	H	Kr 75 kg	Arthur Lindfors
	H	Kr 82,5 kg	Edil Rosenqvist
	H	V 75 kg	Väinö Penttala
	P	Kr 75 kg	Matti Perttilä
	P	Kr + 82,5 kg	Martti Nieminen
1924	K	Kr 62 kg	Kalle Anttila
	K	Kr 67,5 kg	Oskar Friman
	K	Kr 75 kg	Edvard Westerlund
	K	V 56 kg	Kustaa Pihlajamäki
	H	Kr 58 kg	Anselm Ahlfors
	H	Kr 62 kg	Aleksanteri Toivola
	H	Kr 75 kg	Arthur Lindfors
	H	Kr + 82,5 kg	Edil Rosenqvist
	H	V 56 kg	Kaarlo Mäkinen
	H	V 66 kg	Volmar Wikström
	H	V 72 kg	Eino Leino
	P	Kr 58 kg	Väinö Ikonen
	P	Kr 67,5 kg	Kalle Westerlund
	P	Kr 82,5 kg	Onni Pellinen
	P	V 66 kg	Arvo Haavisto
	P	V 79 kg	Vilho Pekkala
1928	K	Kr 75 kg	Väinö Kokkinen
	K	V 56 kg	Kaarlo Mäkinen
	K	V 72 kg	Arvo Haavisto
	H	Kr + 82,5 kg	Hjalmar Nyström
	H	V 61 kg	Kustaa Pihlajamäki
	H	V + 82,5 kg	Aukusti Sihvola

Vuosi		Sarja	Nimi
	P	Kr 67,5 kg	Edvard Westerlund
	P	Kr 82,5 kg	Onni Pellinen
	P	V 66 kg	Eino Leino
1932	K	Kr 79 kg	Väinö Kokkinen
	K	V 61 kg	Hermann Pihlajamäki
	H	Kr 72 kg	Väinö Kajander
	H	Kr 87 kg	Onni Pellinen
	H	V 79 kg	Kyösti Luukko
	P	Kr 61 kg	Lauri Koskela
	P	V 56 kg	Aatos Jaskari
	P	V 72 kg	Eino Leino
1936	K	Kr 66 kg	Lauri Koskela
	K	V 61 kg	Kustaa Pihlajamäki
	H	Kr 61 kg	Aarne Reini
	P	Kr 72 kg	Eino Virtanen
	P	V 66 kg	Hermann Pihlajamäki
	P	V + 82,5 kg	Hjalmar Nyström
1948	K	V 52 kg	Lenni Viitala
	H	Kr 87 kg	Kelpo Gröndahl
	P	Kr 52 kg	Reino Kangasmäki
1952	K	Kr 87 kg	Kelpo Gröndahl
	H	Kr 79 kg	Kalervo Rauhala
	P	Kr 52 kg	Leo Honkala
	P	Kr + 82,5 kg	Tauno Kovanen
1956	K	Kr 62 kg	Rauno Mäkinen
	K	Kr 67 kg	Kyösti Lehtonen
	P	V 62 kg	Erkki Penttilä
	P	V + 82,5 kg	Taisto Kangasniemi
1972	P	Kr 57 kg	Risto Björlin
1976	K	Kr 57 kg	Pertti Ukkola
1980	P	Kr 74 kg	Mikko Huhtala
1984	K	Kr 74 kg	Jouko Salomäki
	H	Kr 68 kg	Tapio Sipilä
	P	V 68 kg	Jukka Rauhala
1988	H	Kr 90 kg	Harri Koskela
	P	Kr 68 kg	Tapio Sipilä
1996	H	Kr 74 kg	Marko Asell
2000	P	Kr 76 kg	Marko Yli-Hannuksela
2004	H	Kr 74 kg	Marko Yli-Hannuksela

* Sarjavoittajien välinen kilpailu.

LONTOON VOITTAJAT*

	Kreikkalais-roomalainen	Vapaapaini
55 kg	Hamid Soryan IRI	Džamal Otarsultanov RUS
60 kg	Omid Haji Norouzi IRI	Toğrul Əsgərov AZE
66 kg	Kim Hyeon-woo KOR	Tatsuhiko Yonemitsu JPN
74 kg	Roman Vlasov RUS	Jordan Burroughs USA
84 kg	Alan Hugajev RUS	Şərif Şərifov AZE
96 kg	Gholamreza Rezaei IRI	Jacob Varner USA
120 kg	Mijaín López CUB	Artur Taymazov UZB
	Naiset	
48 kg	Hitomi Obara JPN	
55 kg	Saori Yoshida JPN	
63 kg	Kaori Ichō JPN	
72 kg	Natalija Vorobjova RUS	

* Rio de Janeirossa 2016 eri sarjajaot.

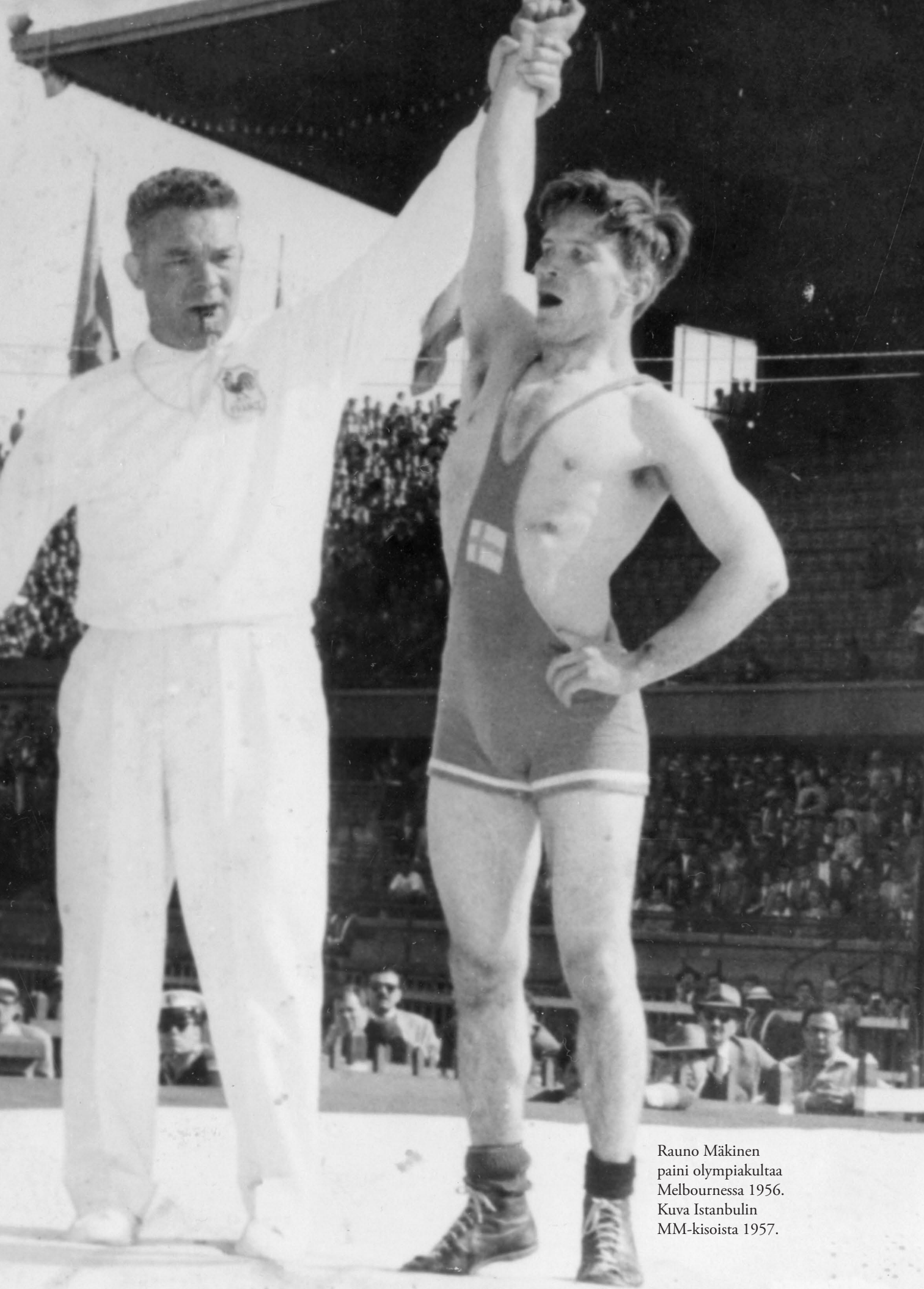
PARHAAT MITALISTIT

Aleksandr Karelin URS/RUS	3	1	0	1988-00 K
Artur Taymazov UZB	3	1	0	2000-12 V
Carl Westergren SWE	3	0	0	1920-32 K
Ivar Johansson SWE	3	0	0	1932-36 K/V
Aleksandr Medved URS	3	0	0	1964-72 V
Buvaisa Saitijev RUS	3	0	0	1996-08 V
Saori Yoshida JPN	3	0	0	2004-12 N
Kaori Ichō JPN	3	0	0	2004-12 N

K kreikkalais-roomalainen paini

V miesten vapaapaini

N naisten vapaapaini

Rauno Mäkinen
paini olympiakultaa
Melbournessa 1956.
Kuva Istanbulin
MM-kisoista 1957.

PAINONNOSTO

Levantamento de peso

15 sarjaa:

Miehet: 56, 62, 69, 77, 85, 94, 105, yli 105 kg

Naiset: 48, 53, 58, 63, 69, 75, yli 75 kg

Painonnosto oli olympiaohjelmassa jo Ateenassa 1896, jolloin kilpailtiin yhden ja kahden käden nostoissa. Pysyvästi se on ollut mukana vuodesta 1920, jolloin myös otettiin käyttöön painoluokat. Naisten painonnosto tuli olympiaohjelmaan Sydneyssä 2000. Miesten painoluokkien määrää pudotettiin samalla 10:stä kahdeksaan.

Alkuaikoina kilpailtiin erilaisten nostomuotojen yhdistelmissä. Yhdellä kädellä nostettiin viimeisen kerran Pariisissa 1924. Vuosien 1928–72 kisoissa yhteistulos koostui tempauksesta, työnnöstä ja punnerruksesta. Punnerrus jäi pois vuoden 1972 Münchenin kisojen jälkeen.

Kolmen olympiakullan nostajia on neljä: Turkin Naim Süleymanoğlu (1988–96) ja Halil Mutlu (1996–2004) sekä Kreikan Pirros Dimas ja Akakios Kakiasvilis (molemmat 1992–2000). Georgialainen Kakiasvilis voitti 1992 kultaa IVY:n joukkueessa, muut mitalinsa Kreikan paidassa. Neljään mitaliin ovat yltäneet USA:n Norbert Schemansky (1–1–2 1948–64), itäsaksalainen Ronny Weller (1–2–1 1988–2000), Pirros Dimas (3–0–1 1992–2004) ja Nikolai Pešalov, joka voitti Bulgarialle hopeaa 1992 ja pronssia 1996 sekä Kroatialle kultaa 2000 ja pronssia 2004.

Kiintiömääräykset sallivat vain neljä naisnostajaa maata kohden yksissä kisoissa. Kiina on saavuttanut naisten painonnostossa 14 kultaa 16 mahdollisesta: Ateenassa 2004 yksi kiinalaisnainen jäi hopealle ja Lontoossa 2012 yksi ilman tulosta.

Viisi painonnoston kultamitalistia on jälkikäteen hylätty dopingin vuoksi (Bulgaria 4, Puola 1).

Suomi oli lähellä olympiavoittoa jo Antwerpenissä 1920, jolloin Rudolf Ekström nosti suurimmat raudat sarjassa 82,5 kg, mutta tuli hylätyksi virheellisen tekniikan vuoksi. Vuosina 1948–2000 Suomella oli edustus kaikissa olympiakisoissa. Suomen ensimmäisen pistesijan saavutti Eino Mäkinen Melbournessa 1956 (raskaansarjan viides) ja mitalin, saman tien kultaa, Kaarlo Kangasniemi Mexicossa 1968. Boikotin heikentämissä Los Angelesin kisoissa 1984 Jouni Grönman ja Pekka Niemi nostivat molemmat pronssia.

Sydneyssä 2000 vaille tulosta jäänyt Karoliina Lundahl on ollut Suomen ainoa naisnostaja olympialavalla. Lontoossa 2012 Suomea edusti Miika Antti-Roiko, jonka sijoitus sarjassaan (94 kg) oli 19:s.

SUOMEN MITALIT

1968	K	90 kg	Kaarlo Kangasniemi
1984	P	67,5 kg	Jouni Grönman
	P	100 kg	Pekka Niemi

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Neuvostoliitto/IVY	44	25	2
Kiina	29	13	8
Yhdysvallat	16	16	11
Bulgaria	12	16	8
Ranska	9	3	3
Saksa	8	9	10
Turkki	8	1	1
Kreikka	6	5	4
Puola	5	6	21
Iran	5	5	6
Italia	5	4	5
Kazakstan	5	4	1
Egypti	5	2	2
Pohjois-Korea	4	4	5
Venäjä	3	13	10
Etelä-Korea	3	4	4
Itävalta	3	4	2
Tšekkoslovakia	3	2	3
Ukraina	3	2	3
Thaimaa	3	1	3
Unkari	2	9	9
Romania	2	7	4
Japani	2	2	9
Kuuba	2	1	2
DDR	1	4	6
Valko-Venäjä	1	3	6
Viro	1	3	3
Iso-Britannia	1	3	3
Belgia	1	2	1

	K	H	P
Kolumbia	1	2	1
Tanska	1	2	0
Australia	1	1	2
Suomi	1	0	2
Kroatia	1	0	1
Georgia	1	0	1
Norja	1	0	0
Meksiko	1	0	0
Indonesia	0	3	5
Taiwan	0	2	4
Sveitsi	0	2	2
Kanada	0	2	1
Trinidad ja Tobago	0	1	2
Argentiina	0	1	1
Latvia	0	1	1
Luxemburg	0	1	0
Singapore	0	1	0
Libanon	0	1	0
Nigeria	0	1	0
Vietnam	0	1	0
Armenia	0	0	5
Ruotsi	0	0	4
Alankomaat	0	0	3
Moldova	0	0	2
Irak	0	0	1
Qatar	0	0	1
Intia	0	0	1
Venezuela	0	0	1
Azerbaidžan	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet		Naiset	
56 kg	Om Yun-chol PRK	48 kg	Wang Mingjuan CHN
62 kg	Kim Un-guk PRK	53 kg	Zulfija Tšinšanlo KAZ
69 kg	Lin Qingfeng CHN	58 kg	Li Xueying CHN
77 kg	Lu Xiaojun CHN	63 kg	Maja Maneza KAZ
85 kg	Adrian Zieliński POL	69 kg	Rim Jong-sim PRK
94 kg	Ilja Iljin KAZ	75 kg	Svetlana Podobjedova KAZ
105 kg	Oleksi Torohtyi UKR	Yli 75 kg	Zhou Lulu CHN
Yli 105 kg	Behdad Salimi Kordasiabi IRI		

PURJEHDUS

Vela

10 luokkaa

Miehet:

470
49er
Laser
RS:X
Finnjolla

Naiset:

470
49er FX
Laser Radial
RS:X

Sekaparit:

Nacra17

Purjehdus on ollut olympiaohjelmassa 1900 sekä kaikissa kisoissa alkaen vuodesta 1908. Olympiaregatta on usein järjestetty kaukana varsinaisesta kisakaupungista. Vuonna 2016 veneillään kuitenkin aivan Rio de Janeiron edustalla.

Olympiamitaleista on vain kerran purjehdittu sisävesillä (1976 Kingstonissa Ontario-järvellä). Suomi on voittanut 9 mitalistaan 6 kotoisilla Itämeren vesillä.

Alkuvuosien olympiaregatoissa nähtiin monenlaisia kilpailuja. Antwerpenissä 1920 Norja sai kumartamalla viisi ja Ruotsi yhden kultamitalin, kun kyseisiin luokkiin osallistui vain yksi vene. Myöhempi KOK:n jäsen Ernst Krogius miehistöineen saavutti Suomelle pronssia Tukholman kisoissa 1912 sijoittumalla kolmanneksi kolmen veneen kilpailussa.

Olympialuokkien valikoima on vaihdellut vuosien varrella suuresti. Yleissuuntaus on ollut kohti kevyempiä ja halvempia veneitä. Purjelautailusta tuli olympialaji Los Angelesissa 1984. Naisia on ollut mukana olympiapurjehdusten venekunnissa alusta lähtien, mutta ensimmäisen oman kilpailuluokkansa naiset saivat vasta 1988.

Vuoden 2016 olympiaregattaan on tehty kaksi muutosta. Ohjelmasta ovat poistuneet kolmen naisen Match racing -kilpailu (jossa Suomi saavutti pronssia 2012) sekä Star-luokka. Tilalle on otettu naisten 49er FX ja Nacra17, olympiahistorian ensimmäinen sekapariluokka.

Olympiaregatassa purjehditaan 11 (Laserit, Finnjolla, 470) tai 13 lähtöä (muut luokat). Lähdön voittaja saa 1 pisteen, toiseksi tullut 2, kolmonen 3 jne. Huonoimman lähdön pisteet poistetaan ennen viimeistä purjehdusta (*Medal Race*), jonne pääsee vain 10 parasta venettä, ja josta pisteet lasketaan kaksinkertaisina. Loppujärjestys määräytyy yhteispisteiden perusteella.

Luokat

1 purjehtija:

Finnjolla

Finnjollan kehitti ruotsalainen Rickard Sarby Helsingin olympiakisoja 1952 varten. Luokka sai nimensä kisojen isäntämaan mukaan. Esko Rechartt voittikin Tallinnassa 1980 Suomen ensimmäisen purjehduskullan juuri tässä luokassa. Tanskan Paul Elvstrøm voitti kolme kultaa Finnjollassa 1952–60 jatkona vuoden 1948 jollaluokassa otettamalleen voitolle. Britti Ben Ainslie ylsi kotivesillään samaan: hän voitti kultaa Laserissa 2000 sekä Finnjollassa 2004, 2008 ja 2012.

Laser

Vuonna 1969 suunniteltu Laser tuli yhden hengen jollaluokaksi olympiakisoihin 1996. Suomen paras sijoitus on Thomas Johansonin 8:s sija Atlantan kisoista 1996.

Laser Radial

Laser Radial tuli yhden naisen jollaluokaksi vuonna 2008. Aiemmin vastaava naisten luokka oli Europe, joka oli ohjelmassa vuosina 1992–2004. Sari Multala sijoittui viidenneksi Europe-luokassa sekä 2000 että 2004 ja seitsemänneksi Laser Radialissa 2012.

RS:X (purjelauta)

Purjelautailusta tuli olympialaji vuonna 1984, naisille 1992. Lautamalli on vaihtunut tänä aikana useasti. RS:X-laudoilla kilpailtiin ensi kerran 2008. Tuuli Petäjän hopeamitali oli Suomen joukkueen paras saavutus Lontoon kisoissa 2012.

2 purjehtijaa:

470

Vuonna 1963 suunniteltu 470 tuli olympiaohjelmaan 1976. Naiset saivat oman kilpailunsa Soulin kisoihin 1988. Suomella on varsin menestyksenkäs 470-historia, kohokohtana Jouko Lindgrenin ja Georg Tallbergin olympiapronssi Tallinnassa 1980. Petri Leskinen ja Mika Aarnikka sijoittuivat neljänsiksi sekä 1992 että 1996, samoin kuin Bettina ja Annika Lemström 1988. Vuonna 2012 veljekset Joonas ja Niklas Lindgren päätyivät sijalle 21.

49er

49er-veneen suunnitteli australialainen Julian Bethwaite vuonna 1995. Se otettiin olympiaohjelmaan Sydneyyn 2000, jonne isännät halusivat nopean ja näyttävän kilpailuluokan. Luokan ensimmäisen kultamitalin ottivat Suomen Thomas Johanson ja Jyrki Järvi. Ateenassa 2004 Johanson ja Jukka Piirainen sijoittuivat kahdeksanneksi. Lontoon regatassa 2012 pari Lauri Lehtinen/Kalle Bask purjehti seitsemänneksi.

49er FX

49er FX on varta vasten naispurjehtijoita varten kehitetty veneluokka. Se poikkeaa 49er-veneestä lähinnä pienemmän purjepinta-alan vuoksi. Luokan ensimmäiset MM-kilpailut pidettiin 2013, ja Rio de Janeirossa kilpaillaan ensi kerran olympiamitaleista.

Nacra 17

Miesten ja naisten yhteiset joukkuekilpailut ovat kasvava trendi olympiaurheilussa. KOK halusi lisätä tällaisen luokan myös Rion olympiaregataan. Nacra 17 on tätä tarkoitusta varten suunniteltu katamaraanivene. Luokan MM-mitaleista kilpailtiin ensi kerran vuonna 2013.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Iso-Britannia	25	18	11
Yhdysvallat	19	23	17
Norja	17	11	3
Espanja	13	5	1
Ranska	12	11	15
Tanska	12	9	7
Ruotsi	10	12	13
Australia	10	5	8
Uusi-Seelanti	8	5	5
Saksa	6	7	8
Brasilia	6	3	8
Alankomaat	5	8	7
Neuvostoliitto	4	5	3
Itävalta	3	4	0
Italia	3	3	8
Kreikka	3	2	2
Belgia	2	4	3
Suomi	2	2	7
DDR	2	2	2
Kiina	2	2	1
Ukraina	1	2	2

	K	H	P
Sveitsi	1	2	1
Puola	1	0	3
Israel	1	0	2
Bahama	1	0	1
Hongkong	1	0	0
Argentiina	0	4	5
Kanada	0	3	6
Portugali	0	2	2
Venäjä	0	1	1
Japani	0	1	1
Slovenia	0	1	1
Kuuba	0	1	0
Irlanti	0	1	0
Yhdysv. Neitsyts.	0	1	0
Alankom. Antillit	0	1	0
Tšekki	0	1	0
Liettua	0	1	0
Kypros	0	1	0
Viro	0	0	2
Unkari	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT (Weymouth)

Finnjolla	Ben Ainslie GBR
Laser, M	Tom Slingsby AUS
470, M	Mathew Belcher/Malcolm Page AUS
49er	Nathan Outteridge/Iain Jensen AUS
Star*	Fredrik Lööf/Max Salminen SWE
RS:X, M	Dorian van Rijsselberghe NED
Laser Radial, N	Xu Lijia CHN
470, N	Jo Aleh/Olivia Powrie NZL
Match racing, N*	Echegoyen/Toro/Pumariega ESP
RS:X, N	Marina Alabau ESP

* Poistettu Rio de Janeiron kisojen ohjelmasta.

SUOMEN MITALIT

1912	H	10 m R	Harry Wahl + miehistö
	P	8 m R	Bertil Tallberg + miehistö
	P	12 m R	Ernst Krogius + miehistö
1924	P	12 jalan jolla	Hans Dittmar
1928	P	12 jalan jolla	Bertel Broman
1952	P	6 m R	Ernst Westerlund + miehistö
1980	K	Finnjolla	Esko Rechartt
	P	470	Jouko Lindgren/Georg Tallberg
2000	K	49er	Thomas Johanson/Jyrki Järvi
2012	H	RS:X, N	Tuuli Petäjä
	P	Match racing, N	Silja Lehtinen/Silja Kanerva/Mikaela Wulff

Silja Lehtinen, Silja Kanerva ja Mikaela Wulff juhlivat Lontoon kisojen olympiapronssia 2012.

PYÖRÄILY

Ciclismo

18 lajia:

Ratapyöräily

Miehet:

Eräajo

Keirin

Joukkuesprintti

4 km joukkuetakaa-ajo

Omnium

Naiset:

Eräajo

Keirin

Joukkuesprintti

4 km joukkuetakaa-ajo

Omnium

Maantiepyöräily

Miehet:

Maantieajo

Maantieaika-ajo

Naiset:

Maantieajo

Maantieaika-ajo

Maastopyöräily

Miehet:

Maastoajo

Naiset:

Maastoajo

BMX-pyöräily

Miehet

Naiset

RATAPYÖRÄILY

Ratapyöräily on ollut ohjelmassa kaikissa olympiakisoissa lukuun ottamatta vuotta 1912. Naisten ratapyöräily tuli kisoihin vasta 1988. Lontoossa 2012 ratapyöräilyohjelmaa muokattiin radikaalisti. Lajivalikoimasta poistettiin henkilökohtainen takaa-ajo, pisteajo ja pariajo; uutena lajina mukaan tuli omnium. Muutosten jälkeen sekä miehillä että naisilla on viisi kilpailulajia.

Eräajo (sprint)

Kilpailijat ajavat kahden hengen erissä, aika vain viimeiseltä 200 metriltä. Erien voittajat etenevät jatkoon; alkukierrosten häviäjille keräilyeriä. Puolivälieristä eteenpäin erät paras kolmesta.

Keirin

Kuuden ajajan erissä ajetaan alkumatka moottoripolkupyörän tahdissa, loppumatka kiritaisteluna. Japanilaisperäinen laji, joka tuli olympiakisoihin 2000, naisille 2012.

Joukkuesprintti

3 miehen joukkue ajaa 3 kierrosta siten, että yksi jää aina kierroksen jälkeen pois. Ankkuri ajaa yksin viimeisen kierroksen. Naisilla vastaavasti 2 ajajaa ja 2 kierrosta. Olympialajiksi miehille 2000, naisille 2012.

Joukkuetakaa-ajo

Kaksi joukkuetta vastakkain, lähtö radan vastakkaisilta kohdilta. Parempi aika tai vastustajan kiinniajanut joukkue menee jatkoon.

Neljän hengen joukkueet; aika otetaan kolmannelta maaliviivan ylittäjästä. Miesten olympialajiksi jo 1908, naisille vasta 2012.

Omnium

Ratapyöräilyn moniottelu, jossa on 6 osalajia: 1) linja-ajo (miehet 15 km/naiset 10 km) 2) takaa-ajo (4 km/3 km) 3) pudotusajo (joka toisella kierroksella viimeinen putoaa) 4) aika-ajo seisovalla lähdöllä (1 km/500 m) 5) aika-ajo lentävällä lähdöllä (250 m) 6) pisteajo (m 40 km/n 25 km). Loppujärjestyksen määräävät osalajien sijoituksista kertyvät yhteispisteet. Olympiahjelmassa vuodesta 2012.

Suomen paras olympiakisojen ratapyöräilijä on Tea Vikstedt-Nyman, joka sijoittui seitsemänneksi sekä takaa-ajossa 1992 että pisteajossa 1996. Viimeisin edustaja on ollut Mira Kasslin vuonna 2000.

MAANTIOPYÖRÄILY

Maantiepyöräily oli olympialajina jo 1896. Pysyvästi se on ollut ohjelmassa vuodesta 1912. Olympiakisojen pisin kilpailumatka (320 km) kulki Mälaren-järven ympäri 1912. Vuosina 1912–32 maantiekilpailu käytiin väliaikalähtönä. Maantieaika-ajo palasi ohjelmaan omana lajinaan 1996. Naisten maantiepyöräilystä tuli olympialaji 1984.

Ammattilaispyöräilijät pääsivät mukaan olympiakisoihin 1996. *Tour de Francen* voittajista Miguel Indurain sai kultaa aika-ajossa 1996, Jan Ullrich maantieajossa 2000 ja Bradley Wiggins aika-ajossa 2012. Lance Armstrongin vuonna 2000 saavuttama aika-ajon pronssi on pyyhitty tilastoista.

Antti Raita oli kuudes maantieajossa ja Suomi joukkuekilvassa viides Tukholmassa 1912. Tea Vikstedt-Nyman sijoittui kuudenneksi maantieaika-ajossa 1996. Lontoossa 2012 Pia Sundstedt oli maantieajossa 20:s ja aika-ajossa 11:s.

MAASTOPYÖRÄILY

Maastopyöräilyn maastoajosta tuli olympialaji Atlantassa 1996. Suomalaisia maastopyöräilijöitä ei olympiakisoissa ole esiintynyt; MM- ja EM-tasolla menestystä on tullut maratonilla, joka ei ole olympialaji.

BMX-PYÖRÄILY

BMX-pyöräily (*bicycle motocross*) oli Pekingissä 2008 ensi kerran olympiakisojen ohjelmassa. Laji syntyi 1960-luvulla Kaliforniassa motocross-kilpailujen polkupyöräversioksi. Latvian Māris Štrombergs voitti miesten kultamitalin sekä 2008 että 2012.

PARHAAT MITALISTIT

Chris Hoy GBR	6	1	0	2000-12
Bradley Wiggins GBR	4	1	2	2000-12
Leontien Zijlaard NED	4	1	1	2000-04
Marcus Hurley USA	4	0	1	1904
Daniel Morelon FRA	3	1	1	1964-76
Florian Rousseau FRA	3	1	0	1996-00
Jason Kenny GBR	3	1	0	2008-12
Jens Fiedler GER	3	0	2	1992-04
Paul Masson FRA	3	0	0	1896
Robert Charpentier FRA	3	0	0	1936
Félicia Ballanger FRA	3	0	0	1996-00

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Ranska	41	27	22
Italia	32	16	9
Iso-Britannia	26	26	23
Saksa	18	23	22
Alankomaat	16	16	11
Yhdysvallat	14	18	20
Australia	14	18	17
Neuvostoliitto	11	4	9
Tanska	7	8	8
Belgia	6	8	10
DDR	6	6	4
Espanja	5	5	4
Venäjä	5	3	8
Sveitsi	3	8	6
Ruotsi	3	4	8
Tšekkoslovakia	2	2	2
Norja	2	0	2
Latvia	2	0	1
Kanada	1	5	6
Etelä-Afrikka	1	4	3

	K	H	P
Kreikka	1	3	0
Uusi-Seelanti	1	2	4
Kolumbia	1	1	2
Kazakstan	1	1	0
Itävalta	1	0	2
Viro	1	0	0
Argentiina	1	0	0
Tšekki	1	0	0
Puola	0	6	3
Kiina	0	3	3
Japani	0	1	3
Ukraina	0	1	2
Meksiko	0	1	1
Uruguay	0	1	0
Portugali	0	1	0
Kuuba	0	1	0
Jamaika	0	0	1
Liettua	0	0	1
Valko-Venäjä	0	0	1
Hongkong	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Ratapyöräily

M eräajo	Jason Kenny GBR
M keirin	Chris Hoy GBR
M joukkuesprintti	Iso-Britannia
M 4 km joukkuetakaa-ajo	Iso-Britannia
M omnium	Lasse Norman Hansen DEN
N eräajo	Anna Meares AUS
N keirin	Victoria Pendleton GBR
N joukkuesprintti	Kristina Vogel/Miriam Welte GER
N 3 km joukkuetakaa-ajo*	Iso-Britannia
N omnium	Laura Trott GBR

* Rio de Janeirossa 2016 matkana 4 km.

Maantiepyöräily

M maantieajo	Aleksandr Vinokurov KAZ
M maantieaika-ajo	Bradley Wiggins GBR
N maantieajo	Marianne Vos NED
N maantieaika-ajo	Kristin Armstrong USA

Maastopyöräily

M maastoajo	Jaroslav Kulhavý CZE
N maastoajo	Julie Bresset FRA

BMX-pyöräily

Miehet	Māris Štrombergs LAT
Naiset	Mariana Pajón COL

PÖYTÄTENNIS

Tênis de mesa

4 lajia

	M	N
Kaksinpeli	0	0
Joukkuekilpailu	0	0

Pöytätennis kehitettiin Englannissa 1800-luvun lopulla. Olympialaji siitä tuli vasta Soulin kisoissa 1988. Lajeina olivat aluksi miesten ja naisten kaksin- ja nelinpelit. Nelinpelit korvattiin Pekingissä 2008 kolmihenkisillä joukkuekilpailuilla.

Kiinan kansantasavalta on voittanut 24 kultamitalia 28:sta mahdollisesta. Etelä-Korea on ottanut kultaa miesten kaksinpelissä kahdesti (1988 Yoo Nam-kyu, 2004 Ryu Seung-min) ja Ruotsi kerran (1992 Jan-Ove Waldner). Neljäs Kiinalta lipsahtanut kultamitali meni Etelä-Korealle naisten nelinpelissä 1988.

Kahteen olympiavoittoon kaksinpelissä ovat yltäneet kiinalaiset naispelaajat Deng Yaping (1992–96) ja Zhang Yining (2004–08). Molemmat ottivat kaksissa olympiakisoissa tuplavoiton. Eniten olympiamitaleita on voittanut Wang Nan (4–1–0), joka otti naisten kaksinpelissä kultaa 2000 ja hopeaa 2008. Wang Hao hävisi miesten kaksinpelin finaalin kolmesti peräkkäin (2004–12). Kolmen hopean lisäksi hänellä on toki kaksi joukkuekultaa.

Erikoisimman mitaliuran on tehnyt Chen Jing, joka voitti naisten kaksinpelin kultaa Kiinalle 1988 sekä hopeaa 1996 ja pronssia 2000 Taiwanille.

Kun Kiina oli ottanut kolmoisvoitot sekä miesten että naisten kaksinpelissä Pekingissä 2012, rajoitettiin maakohmainen kiintiö kahteen pelaajaan. Lontoossa Kiina saikin tyytyä kaksoisvoittoihin.

Kiinalaisia huippupelaajia riittää muidenkin maiden joukkueisiin. Naisten joukkuepronssia Lontoossa saavuttaneen Singaporen kaikki pelaajat olivat kotoisin Kiinasta. Pekingissä 2008 kaikki naisten kaksinpelin 8 parasta olivat kiinalaissyntyisiä.

Ruotsin Jan-Ove Waldner voitti Barcelonan kultansa lisäksi pronssia Sydneyssä 2000. Ateenassa 2004 Tanskan pari Michael Maze/Finn Tugwell otti yllätyspronssin nelinpelissä. Suomalaisia pöytätennispelaajia ei ole olympiakisoissa esiintynyt aiemmin.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Kiina	24	15	8
Etelä-Korea	3	3	12
Ruotsi	1	1	1
Saksa	0	2	3
Pohjois-Korea	0	1	2
Singapore	0	1	2
Jugoslavia	0	1	1
Ranska	0	1	1
Taiwan	0	1	1
Hongkong	0	1	0
Japani	0	1	0
Tanska	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

M kaksinpeli	Zhang Jike CHN
M joukkuekilpailu	Kiina
N kaksinpeli	Li Xiaoxia CHN
N joukkuekilpailu	Kiina

PARHAAT MITALISTIT

Wang Nan CHN (n)	4	1	0	2000-08
Deng Yaping CHN (n)	4	0	0	1992-96
Zhang Yining CHN (n)	4	0	0	2004-08
Ma Lin CHN (m)	3	0	0	2004-08
Wang Hao CHN (m)	2	3	0	2004-12
Qiao Hong CHN (n)	2	1	1	1992-96
Liu Guoliang CHN (m)	2	1	1	1996-00
Kong Linghui CHN (m)	2	1	0	1996-00
Wang Liqin CHN (m)	2	0	2	2000-08
Guo Yue CHN (n)	2	0	2	2004-12

RATSASTUS

Hipismo

6 lajia

	Hk.	Joukkue
Kouluratsastus	0	0
Kenttäkilpailu	0	0
Esteratsastus	0	0

Ratsastus kuului olympiaohjelmaan ensi kerran Pariisissa 1900. Pysyvästi siitä tuli olympialaji Tukholmassa 1912. Vuoden 1956 ratsastuskilpailut siirrettiin Australian karanteenisäännösten vuoksi Tukholmaan.

Olympiakisojen ratsastuksen lajivalikoima on pysynyt vakiona vuodesta 1928. Osallistumisoikeus oli aiemmin rajattu 'upseereihin ja herrasmiehiin'; Ruotsi menetti Lontoon 1948 kouluratsastuksen joukkuekullan, kun paljastui, että yksi sen ratsastajista oli pelkkä kersantti. Sääntö kumottiin tämän jälkeen. Helsingissä 1952 tanskalainen Lis Hartel voitti ensimmäisenä naisratsastajana olympiamitalin, hopeaa kouluratsastuksessa.

Ensimmäinen naispuolinen ratsastuksen henkilökohtainen kultamitalisti oli länsisaksalainen Liselott Linsenhoff, joka voitti kouluratsastuksen Münchenissä 1972. Kouluratsastuksen henkilökohtainen kultamitali on sen jälkeen vain yhden kerran (1984 Reiner Klimke) päätynt mielle. Kenttäkilpailun ja esteratsastuksen kaikki henkilökohtaiset voittajat ovat sitä vastoin toistaiseksi olleet miehiä.

Hevosdopingista on tullut olympiaratsastuksessa ongelma. Ateenassa 2004 vaihtui tämän vuoksi voittaja sekä henkilökohtaisessa että joukkue-esteratsastuksessa. Norja menetti samasta syystä esteratsastuksen joukkuepronssin Hongkongissa 2008.

Britannian prinsessa Anne osallistui kenttäkilpailuun 1976 (keskeytys). Hänen ex-miehensä Mark Phillips voitti lajin joukkuekultaa 1972 ja -hopeaa 1988. Heidän tyttärensä Zara Phillips saavutti hopeaa joukkuekilpailussa 2012.

Suomen parhaat olympiasaavutukset ovat viidensijaisia: Hans Olof von Essen kenttäkilpailussa 1928 ja Kyra Kyrklund kouluratsastuksessa kolmesti (1980, 1988, 1992). Suomalaisyyntyinen upseeri Ernst Linder voitti kouluratsastuskultaa Ruotsille Pariisissa 1924.

Kyra Kyrklund kilpaili kouluratsastuksessa kuusissa kisoissa 1980–96 sekä 2008. Hänet valittiin kisoihin myös 2000 ja 2004, mutta kummallakin kerralla hevonen sairastui tai loukkaantui ennen matkaa. Hongkongissa 2008 Kyrklund sijoittui 8:nneksi. Lontoossa 2012 kilpailivat kouluratsastajat Emma Kanerva (22:s) ja Mikaela Lindh (30:s). Kenttäkilpailussa Suomea on viimeksi edustanut Piia Pansu Sydneyssä 2000 (keskeytys maasto-osuudella).

MITALITAUUKKO

PARHAAT MITALISTIT

Reiner Klimke GER	6	0	2	1964-88
Isabell Werth GER	5	3	0	1992-08
Hans Günter Winkler GER	5	1	1	1956-76
Ch.Pahud de Mortanges NED	4	1	0	1924-32
Henri St.Cyr SWE	4	0	0	1952-56
Nicole Uphoff GER	4	0	0	1988-92
Ludger Beerbaum GER	4	0	0	1988-00
Anky van Grunsven NED	3	5	1	1992-12
Andrew Hoy AUS	3	1	0	1992-00
Adolph v.d. Voort v. Zijp NED	3	0	0	1924-28
Richard Meade GBR	3	0	0	1968-72
Monica Theodorescu GER	3	0	0	1988-96
Matthew Ryan AUS	3	0	0	1992-00

LONTOON VOITTAJAT

Kouluratsastus	Charlotte Dujardin GBR
Kouluratsastus, joukkuek.	Iso-Britannia
Kenttäkilpailu	Michael Jung GER
Kenttäkilpailu, joukkuek.	Saksa
Esteratsastus	Steve Guerdat SUI
Esteratsastus, joukkuek.	Iso-Britannia

RUGBY SEVENS

2 lajia

Miehet
Naiset

Englannin kyläjuhilla pelatuista kansanomaisista pallopeleistä kehittyi 1800-luvun mittaan kaksi urheilulajia, jotka levittyivät seuraavalla vuosikymmenellä ympäri maailman. Versio, joka kielsi pallon kantamisen käsillä, sai viralliseksi nimekseen *Association football* ja tunnetaan nykyisin melkein kaikkialla maailmassa jalkapallona. Rugbyn koulussa määritettiin säännöt lajille, jossa käsien käyttö oli sallittu. Lajia hallinnoimaan perustettiin 1871 Rugby Football Union.

RFU:n hallinnoima 15 pelaajan versio (*rugby union*) levisi saarivaltakunnasta Britannian siirtomaihin ja myös Ranskaan. Erityisen suosituksi peli tuli Uudessa-Seelannissa ja Etelä-Afrikassa. Rugbymaailma hajautui jo 1890-luvulla, kun Pohjois-Englannissa perustettiin erillinen ammattilaisliiga. Kolmentoista pelaajan *rugby league* on yhäkin oma lajinsa, jota pelataan Englannin lisäksi etenkin Australiassa.

Seitsemän pelaajan pelimuoto *rugby sevens* on lähtöisin Skotlannista. Tarinan mukaan se sai alkunsa, kun erään kyläjoukkueen peli peruuntui vastustajan bussin hajottua: miehet päättivät pelata keskenään seitsemän vastaan seitsemän yhden ryhtyessä tuomariksi. Omaksi vakavaksi kilpailulajikseen sevens kehittyi 1970-luvulla, kun Aasiassa ja Tyynenmeren alueen maissa ryhdyttiin järjestämään erikoisturnauksia. Ensimmäiset sevensin MM-kisat pelattiin 1993. Naiset pelasivat ensi kerran MM-mitaleista 2009.

Rugby unionia pelattiin olympiakisoissa vuosina 1900, 1908, 1920 ja 1924. Kun Kansainvälinen rugbyliitto IRB ryhtyi havittelemaan paluuta olympia-areenoille, ehdokaslajiksi valittiin ”kevyenä” vaihtoehtona rugby sevens. Koska ottelun kesto on vain 2x7 minuuttia, koko turnaus voidaan viedä läpi parissa päivässä. KOK päättikin 2009 ottaa rugby sevensin kisaohjelmaan vuosiksi 2016 ja 2020.

Rugby sevensin kärkimaihin kuuluu Fidži, joka ei ole koskaan aiemmin saavuttanut olympiamitalia missään lajissa. Muita Rion olympiaturnauksen suosikkeja ovat Uusi-Seelanti, Etelä-Afrikka ja Iso-Britannia.

MITALITAUUKKO Rugby union 1900-1924

	K	H	P
Yhdysvallat	2	0	0
Ranska	1	2	0
Australaasia*	1	0	0
Iso-Britannia	0	2	0
Saksa	0	1	0
Romania	0	0	1

* Australian ja Uuden-Seelannin yhteinen joukkue

RYTMINEN VOIMISTELU

Ginástica rítmica

2 lajia

Henkilökohtainen kilpailu
Joukkuekilpailu

Rytminen voimistelu pääsi olympialajiksi Los Angelesissa 1984. Tosin jo vuosien 1952 ja 1956 kisoissa naisten voimisteluohjelmaan oli kuulunut joukkuevoimistelu käsivälinein. Henkilökohtainen neliottelu oli ainoa olympiakilpailu vuosina 1984–92. Joukkuekilpailu tuli mukaan Atlantassa 1996. Olympiakisojen rytmiseen voimisteluun on aiemmin osallistunut kolme suomalaista: Hanna Laiho 1992 (sijoitus 25:s), Katri Kalpala 1996 (34:s) ja Heini Lautala Sydneyssä 2000 (23:s).

Entisen Neuvostoliiton voimistelijat ovat voittaneet kaikki kultamitalit lukuun ottamatta boikottikisoja 1984 sekä joukkuekilpailua Atlantassa 1996, jonka vei yllättäen Espanja. Venäjä on ottanut kaikki voitot vuodesta 2000 lähtien. Ainoa kaksi henkilökohtaista kultaa voittanut voimistelija on Venäjän Jevgenija Kanajeva (2008, 2012).

Aikuisten sarjan henkilökohtaisen neliottelun välineet ovat vanne, keilat, pallo ja nauha. Hypinnarua käytetään nykyisin vain juniorikilpailuissa. Joukkuekilpailun välineitä vaihdetaan säännöllisin väliajoin. Rio de Janeirossa 2016 joukkueet suorittavat kaksi ohjelmaa: 5 nauhaa sekä 3 keilat + 2 vannetta. Joukkueessa voi olla kuusi jäsentä, joista viisi esiintyy yhdessä ohjelmassa.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Venäjä	8	3	2
Neuvostoliitto/IVY	2	0	2
Espanja	1	1	0
Ukraina	1	0	3
Kanada	1	0	0
Valko-Venäjä	0	4	2
Bulgaria	0	2	1
Italia	0	1	1
Romania	0	1	0
Kiina	0	1	0
Saksa	0	0	1
Kreikka	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Henkilökohtainen	Jevgenija Kanajeva RUS
Joukkuekilpailu	Venäjä

SOUTU

Remo

14 lajia:

	M	N
Yksikkö	0	0
Perämiehetön kaksikko	0	0
Pariirokaksikko	0	0
Perämiehetön nelonen	0	
Pariironelonen	0	0
Kahdeksikko	0	0
Kevyt pariurokaksikko	0	0
Kevyt perämiehetön nelonen	0	

Soutu on kuulunut olympiaohjelmaan alusta asti. Myrsky tosin peruutti soudut Ateenassa 1896, joten asiaan päästiin vasta vuonna 1900. Olympiahistorian nuorin voittaja kaikissa lajeissa oli arviolta 10-vuotias tuntematon ranskalaispoika, jonka hollantilaiskaksikko värväsi perämiehekseen Pariisissa 1900.

Miesten yksikkö ja kahdeksikko ovat kuuluneet olympiaohjelmaan aina. Nuorin olympialuokka on pariaironelonen, joka tuli mukaan Montrealissa 1976. Naiset pääsivät olympiasoutuihin samana vuonna. Kevyet luokat tulivat mukaan Atlantassa 1996.

Olympiakisojen miesten soutumatkan pituus on Tukholmasta 1912 lähtien ollut 2000 metriä. Naiset soutivat 1000 metriä vuosina 1976–84, Soulissa 1988 lähtien 2000 metriä. Kevyiden luokkien soutajien maksimipaino on miehillä 72,5 kg (venekunnan keskiarvo 70 kg), naisilla 59 kg (57 kg).

Neuvostoliiton Vjatšeslav Ivanov (1956–64) ja Suomen Pertti Karppinen (1976–84) ovat yksikön kolminkertaisia olympiavoittajia. Romanian Elisabeta Lipă saavutti eri luokissa 8 mitalia kuusissa kisoissa 1984–2004. Britti Steve Redgrave voitti viisi kultaa viisissä kisoissa vuosina 1984–2000.

Kanadan naisten kahdeksikkoa ohjaavasta Lesley Thompson-Williistä (56 v.) voi Rioissa tulla olympiahistorian vanhin naispuolinen mitalisti. Hän on osallistunut perämiehenä 7 kisoihin vuosina 1984–2012 voittaen viisi mitalia (1–3–1).

Suomi osallistui olympiasoutuihin ensi kerran jo Tukholmassa 1912. Ensimmäinen mitali saavutettiin kotivesillä Helsingin Meilahdessa 1952. Suomi osallistui soutuun kaikissa kisoissa vuosina 1948–1996. Sen jälkeen ovat suomalaisairot halkoneet olympiavesiä vain Pekingissä 2008, kun pari Sanna Stén/Minna Nieminen voitti hopeaa naisten kevyissä pariurokaksikoissa.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
DDR	33	7	8
Yhdysvallat	32	31	24
Saksa	29	21	21
Iso-Britannia	28	22	13
Romania	19	10	8
Neuvostoliitto/IVY	12	20	11
Italia	10	14	12
Australia	10	13	14
Kanada	9	16	15
Uusi-Seelanti	9	2	10
Tanska	7	4	11
Ranska	6	14	12
Sveitsi	6	8	9
Alankomaat	5	11	11
Norja	3	6	6
Bulgaria	3	4	7
Puola	3	3	10
Suomi	3	1	3
Tšekkoslovakia	2	2	7

	K	H	P
Valko-Venäjä	2	1	4
Kiina	1	4	2
Tšekki	1	3	0
Jugoslavia	1	1	3
Slovenia	1	1	3
Argentiina	1	1	2
Ukraina	1	1	1
Venäjä	1	0	3
Etelä-Afrikka	1	0	1
Belgia	0	6	2
Itävalta	0	3	2
Kroatia	0	2	1
Ruotsi	0	2	0
Viro	0	2	0
Uruguay	0	1	3
Unkari	0	1	2
Kreikka	0	1	2
Espanja	0	1	0
Liettua	0	0	1

SUOMEN MITALIT

1952	P	Perämiehetön nelonen	Veikko Lommi - Kauko Wahlsten - Oiva Lommi - Lauri Nevalainen
1956	P	Perämiehellinen nelonen	Toimi Pitkänen - Veli Lehtelä - Reino Poutanen - Kauko Hänninen; Matti Niemi
1960	P	Perämiehetön kaksikko	Veli Lehtelä - Toimi Pitkänen
1976	K	Yksikkö M	Pertti Karppinen
1980	K	Yksikkö M	Pertti Karppinen
1984	K	Yksikkö M	Pertti Karppinen
2008	H	Kevyt pariairokaksikko N	Sanna Stén - Minna Nieminen

LONTOON VOITTAJAT

Miehet:

Yksikkö	Mahé Drysdale NZL
Perämiehetön kaksikko	Eric Murray/Hamish Bond NZL
Pariairokaksikko	Nathan Cohen/ Joseph Sullivan NZL
Kevyt pariairokaksikko	Mads Rasmussen/Rasmus Quist DEN
Perämiehetön nelonen	Iso-Britannia
Kevyt perämiehet. nel.	Etelä-Afrikka
Pariaironelonen	Saksa
Kahdeksikko	Saksa

Naiset:

Yksikkö	Miroslava Knapková CZE
Perämiehetön kaksikko	Helen Glover/Heather Stanning GBR
Pariairokaksikko	Anna Watkins/Katherine Grainger GBR
Kevyt pariairokaksikko	Katherine Copeland/Sophie Hosking GBR
Pariaironelonen	Ukraina
Kahdeksikko	USA

PARHAAT MITALISTIT

Elisabeta Lipă ROU	5	2	1	1984-04
Steve Redgrave GBR	5	0	1	1984-00
Georgeta Damian ROU	5	0	1	2000-08
Doina Ignat ROU	4	1	1	1992-08
Kathrin Boron GER	4	0	1	1992-08
Viorica Susanu ROU	4	0	1	2000-08
Matthew Pinsent GBR	4	0	0	1992-04
Jack Beresford GBR	3	2	0	1920-36
Constanța Burcică ROU	3	1	1	1992-08
Elena Georgescu ROU *	3	1	1	1992-08
Drew Ginn AUS	3	1	0	1996-12
Eskild Ebbesen DEN	3	0	2	1996-12
Kathleen Heddele CAN	3	0	1	1992-96
Marnie McBean CAN	3	0	1	1992-96
James Tomkins AUS	3	0	1	1992-04
John Kelly USA	3	0	0	1920-24
Paul Costello USA	3	0	0	1920-28
Vjatšeslav Ivanov URS	3	0	0	1956-64
Siegfried Brietzke GDR	3	0	0	1972-80
Pertti Karppinen FIN	3	0	0	1976-84
Agostino Abbagnale ITA	3	0	0	1988-00
Liliana Gafencu ROU	3	0	0	1996-04

* Perämies.

SULKAPALLO

Badminton

5 lajia

	M	N
Kaksinpeli	0	0
Nelinpeli	0	0
Sekanelinpeli		

Sulkapallo esiintyi olympia-areenalla ensi kerran näytöslajina Münchenissä 1972. Virallinen olympiaurheilumuoto siitä tuli kuitenkin vasta Barcelonassa 1992. Sekanelinpeli otettiin mukaan viidentenä mitalilajina 1996.

Peli on lähtöisin Englannista, mutta sen parhaat harjoittajat ovat jo kauan tulleet Aasiasta. Tanskan Poul-Erik Høyer Larsen onkin lajin ainoa eurooppalainen olympiavoittaja (1996). Kiinan Zhang Ning on voittanut kaksi naisten (2004, 2008) ja Lin Dan kaksi miesten (2008, 2012) kaksinpelin olympiakultaa. Nelinpelissä kaksinkertaisia kultatamitalisteja ovat kiinalainen naispari Ge Fei/Gu Jun (1996–2000) sekä sekanelinpelipari Zhang Jun/Gao Ling (2000–04). Gao on saavuttanut lisäksi kaksi mitalia naisten nelinpelissä. Zhao Yunlei voitti Lontoossa 2012 kultaa sekä naisten nelinpelissä että sekanelinpelissä.

Suomella on aina ollut edustus olympiakisojen sulkapallossa. Anu Nieminen (os. Weckström) osallistui kaksinpeliin neljissä kisoissa vuosina 2000–12. Pekingissä 2008 Ville Lång sijoittui 16 parhaan joukkoon voitettuaan kaksi otelua. Muut voittoihin yltäneet suomalaispelaajat ovat Pontus Jäntti ja Robert Liljequist, jotka molemmat etenivät toiselle kierrokselle Barcelonassa 1992 sekä Anu Nieminen, joka voitti yhden ottelun Lontoossa 2012. Ville Lång kohtasi Lontoossa avauskierroksella hopeaa lopulta voittaneen Malesian Lee Chong Wein häviten erin 1–2.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Kiina	16	8	14
Etelä-Korea	6	7	5
Indonesia	6	6	6
Tanska	1	2	3
Malesia	0	3	2
Iso-Britannia	0	1	1
Alankomaat	0	1	0
Japani	0	1	0
Intia	0	0	1
Venäjä	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

M kaksinpeli	Lin Dan CHN
M nelinpeli	Cai Yun/Fu Haifeng CHN
N kaksinpeli	Li Xuerui CHN
N nelinpeli	Tian Qing/Zhao Yunlei CHN
Sekanelinpeli	Zhang Nan/Zhao Yunlei CHN

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	Vuodet
Gao Ling CHN (n)	2	1	1	2000-04
Kim Dong-moon KOR (m)	2	0	1	1996-04
Ge Fei CHN (n)	2	0	0	1996-00
Gu Jun CHN (n)	2	0	0	1996-00
Zhang Jun CHN (m)	2	0	0	2000-04
Zhang Ning CHN (n)	2	0	0	2004-08
Lin Dan CHN (m)	2	0	0	2008-12
Zhao Yunlei CHN (n)	2	0	0	2012
Gil Young-ah KOR (n)	1	1	1	1992-96
Bang Soo-hyun KOR (n)	1	1	0	1992-96
Park Joo-bong KOR (m)	1	1	0	1992-96
Lee Hyo-jung KOR (n)	1	1	0	2008

TAEKWONDO

8 sarjaa

Miehet: 58, 68, 80, yli 80 kg

Naiset: 49, 57, 67, yli 67 kg

Taekwondo kehitettiin 1950-luvulla Etelä-Koreassa. Se levisi maailmalle 1970-luvulta lähtien ja oli Soulin olympiakisoissa näytöslajina 1988. Sydneyssä 2000 taekwondo oli ensimmäistä kertaa virallisena mitalilajina. Lajin kilpailuvista tyylisuunnista olympiakelpoinen on WTF-liiton versio.

Normaalisti taekwondossa kilpaillaan kahdeksassa painoluokassa miehille ja naisille, mutta olympiakisoissa ahdas osallistujakiintiö puristaa kaikki kilpailijat vain neljään sarjaan. Pekingistä 2008 lähtien on olympiakisoissa jaettu kaksi pronssimitalia sarjaa kohti.

Vaikka taekwondo on ollut mukana vain neljissä olympiakisoissa, on mitaleille siinä yltänyt jo 33 maata kaikilta eri mantereilta. Lajin emämaa Etelä-Korea hallitsi kolmia ensimmäisiä kisoja, mutta Lontoossa 2012 se saavutti enää kaksi mitalia. Afganistanin Rohullah Nikpain pronssi Pekingissä 2008 (miesten 58 kg) oli maan historian ensimmäinen olympiamitali.

Taekwondon lyhyen olympiahistorian parhaat urheilijat ovat USA:n Steven Lopez ja Iranin Hadi Saei Bonehkohal sekä korealaisnainen Hwang Kyung-seon jotka kaikki ovat voittaneet kaksi kultaa ja yhden pronssin. Kaksi kultaa ovat ottaneet myös Kiinan Chen Zhong naisten raskaimmassa ja Wu Jingyu kevyimmässä painoluokassa.

Lontoossa 2012 eurooppalaiset voittivat viisi kultamitalia kahdeksasta; aiemmissa kisoissa vain yksi taekwondokulta oli päätynyt Eurooppaan. Pohjoismaiden ainoat mitalit ovat Norjan kaksi hopeaa (Trude Gundersen 2000, Nina Solheim 2008).

Suomen paras olympiasaavutus on Suvi Mikkosen viides sija Lontoossa 2012 (57 kg). Kirsimarja Koskinen sijoittui kuudenneksi Sydneyssä 2000 (67 kg).

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Etelä-Korea	10	2	2
Kiina	5	1	2
Yhdysvallat	2	2	4
Taiwan	2	1	5
Meksiko	2	1	3
Iran	2	1	2
Turkki	1	3	2
Kreikka	1	3	0
Espanja	1	3	0
Kuuba	1	2	2
Italia	1	1	1
Australia	1	1	0
Iso-Britannia	1	0	2
Argentiina	1	0	0
Serbia	1	0	0
Ranska	0	2	4
Norja	0	2	0
Thaimaa	0	1	2
Venäjä	0	1	2
Kanada	0	1	1
Saksa	0	1	1
Vietnam	0	1	0
Dominik. tasav.	0	1	0
Gabon	0	1	0
Kroatia	0	0	3
Venezuela	0	0	2
Afganistan	0	0	2
Japani	0	0	1
Egypti	0	0	1
Kazakstan	0	0	1
Nigeria	0	0	1
Brasilia	0	0	1
Kolumbia	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet

58 kg	Joel González Bonilla ESP
68 kg	Servet Tazegül TUR
80 kg	Sebastián Crismanich ARG
Yli 80 kg	Carlo Molfetta ITA

Naiset

49 kg	Wu Jingyu CHN
57 kg	Jade Jones GBR
67 kg	Hwang Kyung-seon KOR
Yli 67 kg	Milica Mandić SRB

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Steven Lopez USA	2	0	1	2000-08
Hadi Saei Bonehkojal IRI	2	0	1	2000-08
Hwang Kyung-seon (n) KOR	2	0	1	2004-12
Chen Zhong CHN (n)	2	0	0	2000-04
Wu Jingyu CHN (n)	2	0	0	2008-12

TAITOUINTI

Nado sincronizado

2 lajia:

Parikilpailu
Joukkuekilpailu

Taitouinti oli ensi kerran olympiaohjelmassa Los Angelesissa vuonna 1984. Mitalilajeina olivat vuoteen 1992 saakka yksilökilpailu ja parikilpailu. Atlantassa 1996 uitiin pelkästään joukkuekilpailu, mutta parikilpailu palasi ohjelmaan Sydneyssä 2000. Suomen ainoa edustaja olympiakisojen taitouinnissa on ollut Liisa Laurila, joka sijoittui 19:nneksi yksilökilpailussa Barcelonassa 1992.

Lajin olympiahistoria on selvästi kaksijakoinen. Vuosina 1984–96 kultamitalit voitti joko USA tai Kanada, kun taas Sydneystä 2000 lähtien kaikki voitot ovat menneet Venäjälle. Anastasija Davydova ja Anastasija Jermakova voittivat 2004 ja 2008 kultaa sekä pari- että joukkuekilpailussa. Davydova saavutti viidennen kultansa Lontoon joukkuekilpailussa.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Venäjä	8	0	0
Yhdysvallat	5	2	2
Kanada	3	4	1
Japani	0	4	8
Espanja	0	3	1
Kiina	0	1	2
Ranska	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Parikilpailu	Natalija Iščenko/ Svetlana Romašina RUS
Joukkuekilpailu	Venäjä

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Anastasija Davydova RUS	5	0	0	2004-12
Anastasija Jermakova RUS	4	0	0	2004-08
Olga Brusnikina RUS	3	0	0	2000-04
Marija Kiseljova RUS	3	0	0	2000-04
Marija Gromova RUS	3	0	0	2004-12
Elvira Hasjanova RUS	3	0	0	2004-12
Natalija Iščenko RUS	3	0	0	2008-12
Svetlana Romašina RUS	3	0	0	2008-12
Tracie Ruiz-Conforto USA	2	1	0	1984-88
Carolyn Waldo CAN	2	1	0	1984-88

TELINEVOIMISTELU

Ginástica artística

14 lajia:

Miehet:

Joukkuekilpailu
Moniottelu
Hyppy
Hevonen
Renkaat
Permanto
Nojapuut
Rekki

Naiset:

Joukkuekilpailu
Moniottelu
Hyppy
Nojapuut
Puomi
Permanto

Voimistelu on kuulunut jossain muodossa kaikkien olympiakisojen ohjelmaan. Vuosien 1908–20 kisoissa kilpailtiin suurilla miehistöillä joukkuevoimistelussa, jossa Suomi saavutti Lontoossa 1908 pronssia ja Tukholmassa 1912 hopeaa (joukkueissa 26 ja 20 miestä).

Nykyisenkaltainen kilpailujärjestelmä (joukkuekilpailu, henkilökohtainen moniottelu ja telinekohtaiset kilpailut) on ollut käytössä vuodesta 1924. Miesten telineistä nuorin on permanto, joka tuli mukaan 1932, muut viisi olivat ohjelmassa jo Ateenassa 1896. Kuudes laji tuolloin oli köysikiipeily, joka oli viimeksi olympiaohjelmassa 1932. Miesten nykyinen kuuden telineen valikoima vakiintui olympiatasolla Berliinissä 1936. Naiset pääsivät mukaan Amsterdamissa 1928, mutta vain joukkuekilpailulla. Naisten henkilökohtainen moniottelu ja telinekilpailut otettiin ohjelmaan Helsingissä 1952.

Erilliset telinefinaalit otettiin käyttöön Roomassa 1960, erillinen henkilökohtainen moniottelufinaali Münchenissä 1972. Aiemmin joukkue-, moniottelu- ja telinemitalit oli jaettu samojen suoritusten perusteella. Sydneyssä 2000 kilpailtiin ensi kerran ilman pakollisia liikkeitä. Toinen uutuus oli joukkuekilpailun finaali.

Suomi sai ensimmäisen henkilökohtaisen telinemitalinsa Amsterdamissa 1928 (Heikki Savolaisen hevospronssi) ja viimeisimmän (Olli Laihon hevoshopea) Meksicossa 1968. Lontoossa 1948 kolme suomalaista jakoi keskenään hevosen kultamitalin. Viimeisimpänä suomalaismiehenä olympiakisojen telinevoimisteluun on osallistunut Mauno Nissinen 1972. Lontoossa 2012 Suomea edusti Annika Urvikko. Suomen naisten paras henkilökohtainen saavutus on Raili Tuomisen 20:s sija puomilla 1952.

Kiina voitti Pekingissä 2008 seitsemän miesten kultamitalia 8 mahdollisesta. Lontoossa miesten voitot jakautuivat kuudelle eri maalle. Naisten telinevoimistelun valtamaaksi on noussut USA, joka on voittanut kolmesti peräkkäin moniottelun kultamitalin 2004–12. Viime vuosien menestynein olympiavoimistelija on ollut Kiinan Zou Kai, joka voitti yhteensä 5 kultaa miesten joukkuekilpailussa, rekillä ja permannolla 2008 ja 2012.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Neuvostoliitto/IVY	81	72	47
Yhdysvallat	33	36	33
Japani	29	33	33
Kiina	26	18	15
Romania	25	20	26
Sveitsi	16	19	13
Unkari	15	11	14
Italia	14	5	9
Saksa	13	12	14
Tšekkoslovakia	12	13	10
Venäjä	9	11	16
Suomi	8	5	12
DDR	6	13	17
Jugoslavia	5	2	4
Ruotsi	5	2	1
Kreikka	4	3	2
Ukraina	4	2	4
Ranska	3	10	9
Bulgaria	2	2	6
Espanja	2	1	1
Pohjois-Korea	2	0	0
Alankomaat	2	0	0
Etelä-Korea	1	4	4
Tanska	1	2	1
Norja	1	2	1
Puola	1	1	2
Latvia	1	1	0
Kanada	1	0	0
Brasilia	1	0	0
Iso-Britannia	0	2	6
Belgia	0	1	1
Kroatia	0	1	0
Valko-Venäjä	0	0	4
Uzbekistan	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet:

Joukkuekilpailu	Kiina
Moniottelu	Kōhei Uchimura JPN
Hyppy	Yang Hak-seon KOR
Hevonen	Krisztián Berki HUN
Renkaat	Arthur Zanetti BRA
Permanto	Zou Kai CHN
Nojapuut	Feng Zhe CHN
Rekki	Epke Zonderland NED

Naiset:

Joukkuekilpailu	USA
Moniottelu	Gabrielle Douglas USA
Hyppy	Sandra Izbaşa ROU
Nojapuut	Alija Mustafina RUS
Puomi	Deng Linlin CHN
Permanto	Alexandra Raisman USA

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Larisa Latynina URS	9	5	4	1956-64
Sawao Kato JPN	8	3	1	1968-76
Nikolai Andrianov URS	7	5	3	1972-80
Boris Šahlin URS	7	4	2	1956-64
Věra Čáslavská TCH	7	4	0	1964-68
Viktor Tšukarin URS	7	3	1	1952-56
Akinori Nakayama JPN	6	2	2	1968-72
Vitali Štšerbo IVY/BLR	6	0	4	1992-96
Suomi:				
Veikko Huhtanen	3	1	1	1948
Paavo Aaltonen	3	0	2	1948-52
Heikki Savolainen	2	1	6	1928-52
Ale Saarvala	2	0	1	1936-48

SUOMEN MITALIT

1908	P	Joukkue	
1912	H	Joukkue, vapaa järj.	
1928	P	Hevonen	Heikki Savolainen
1932	H	Rekki	Heikki Savolainen
	P	Joukkuekilpailu	
	P	Moniottelu	Heikki Savolainen
	P	Nojapuut	Heikki Savolainen
	P	Rekki	Einari Teräsvirta
1936	K	Rekki	Ale Saarvala
	P	Joukkuekilpailu	
1948	K	Joukkuekilpailu	
	K	Moniottelu	Veikko Huhtanen
	K	Hyppy	Paavo Aaltonen
	K	Hevonen	Paavo Aaltonen
	K	Hevonen	Veikko Huhtanen
	K	Hevonen	Heikki Savolainen
	H	Hyppy	Olavi Rove
	H	Nojapuut	Veikko Huhtanen
	P	Moniottelu	Paavo Aaltonen
	P	Rekki	Veikko Huhtanen
1952	P	Joukkuekilpailu	
1956	P	Joukkuekilpailu	
1960	K	Hevonen	Eugen Ekman
1964	P	Hyppy	Hannu Rantakari
1968	H	Hevonen	Olli Laiho

TENNIS

Tênis

5 lajia

Miehet: kaksinpeli, nelinpeli

Naiset: kaksinpeli, nelinpeli

Sekanelinpeli

Tennis oli olympiakisojen ohjelmassa vuosina 1896–1924 ja palasi pitkän tauon jälkeen viralliseksi kilpailulajiksi Soulissa 1988. Lontoossa 2012 ohjelmaan otettiin myös sekanelinpeli.

Pariisissa 1900 Ison-Britannian Charlotte Cooperista tuli ensimmäinen naispuolinen olympiavoittaja kaikki urheilumuodot huomioiden. Tennis oli myös ensimmäisiä lajeja, jonka osalta KOK lipesi 1980-luvulla ankarista amatöörisäännöksistään. Ammattipelaajat esiintyivät jo Los Angelesissa 1984 näytösturnauksessa. Virallisiin olympiakilpailuihin he pääsivät Soulissa 1988.

Kaksi mies- ja neljä naispelaajaa on samana vuonna voittanut sekä Wimbledonin turnauksen että olympiakullan kaksinpelissä: Arthur Gore (GBR, 1908) ja Rafael Nadal (2008) sekä Suzanne Lenglen (FRA, 1920), Steffi Graf (1988), Venus Williams (2000) ja Serena Williams (2012).

Maailmanlistan huippunimistä ovat kaksinpelin olympiavoittoon yltäneet lisäksi Andre Agassi (1996), Lindsay Davenport (1996) ja Justine Hénin (2004). Nelinpelissä kultaa ovat voittaneet Boris Becker 1992 ja Roger Federer 2008. Sisarukset Venus ja Serena Williams ovat voittaneet nelinpelin kultamitalin Sydneyssä 2000, Pekingissä 2008 ja Lontoossa 2012. Venus voitti lisäksi kaksinpelin kultaa 2000 ja Serena 2012. Miesten maailmanlistan nykyinen ykköspelaaja Novak Djoković sai Pekingissä pronssia kaksinpelissä. Lontoossa hän jäi neljänneksi hävittyään välierän kotisuosikki Andy Murraylle.

Ruotsin pari Thomas Johansson/Simon Aspelin otti nelinpelin hopeaa Pekingissä 2008. Edellisen kerran Ruotsi saavutti mitaleita 1988, jolloin Stefan Edberg otti pronssia sekä kaksinpelissä että nelinpelissä parinaan Anders Järryd.

Suomalaissyntyinen Sigrid Fick voitti Ruotsille hopeaa ja pronssia nelinpelissä Tukholmassa 1912. Suomen oma tennis esittäytyi olympiakisoissa ensi kerran Pariisissa 1924. Nykyaikana lippua on kantanut Jarkko Nieminen, joka osallistui kaksinpeliin kolmissa kisoissa 2004–12. Hän voitti yhden ottelun sekä 2008 että 2012. Lontoossa taival katkesi toisella kierroksella tappiolle kultaa voittaneelle Andy Murraylle.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	20	5	11
Iso-Britannia	16	14	12
Ranska	5	6	8
Saksa	3	5	3
Etelä-Afrikka	3	2	1
Venäjä	2	3	2
Chile	2	1	1
Sveitsi	2	1	0
Espanja	1	7	3
Australia	1	1	3
Tšekkoslovakia	1	1	2
Belgia	1	0	1
Kiina	1	0	1
Valko-Venäjä	1	0	1
Kanada	1	0	0
Ruotsi	0	3	5
Kreikka	0	2	1

	K	H	P
Tšekki	0	2	1
Japani	0	2	0
Argentiina	0	1	3
Alankomaat	0	1	1
Itävalta	0	1	0
Tanska	0	1	0
Kroatia	0	0	3
IVY	0	0	2
Unkari	0	0	1
Böömi	0	0	1
Australaasia	0	0	1
Norja	0	0	1
Italia	0	0	1
Bulgaria	0	0	1
Intia	0	0	1
Serbia	0	0	1

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Venus Williams USA	4	0	0	2000-12
Serena Williams USA	4	0	0	2000-12
Reginald Doherty GBR	3	0	1	1900-08
Vincent Richards USA	2	1	0	1924
Lawrence Doherty GBR	2	0	1	1900
Charles Winslow RSA	2	0	1	1912-20
Suzanne Lenglen FRA	2	0	1	1920
Mary Joe Fernandez USA	2	0	1	1992-96

LONTOON VOITTAJAT

M kaksinpeli	Andy Murray GBR
M nelinpeli	Mike Bryan/Bob Bryan USA
N kaksinpeli	Serena Williams USA
N nelinpeli	Venus Williams/Serena Williams USA
Sekanelinpeli	Maks Mirnyi/Viktorija Azarenka BLR

TRAMPOLIINIVOIMISTELU

Ginástica de trampolim

2 lajia

Miehet
Naiset

Trampoliiniurheilu on lähtöisin USA:sta. Laji oli ensimmäisen kerran olympiaohjelmassa Sydneyssä 2000. Entisen Neuvostoliiton voimistelijat hallitsivat tapahtumia 2000 ja 2004, mutta Pekingissä 2008 komennon otti Kiina. Mitalistien tilastoa johtaa Venäjän Aleksandr Moskalenko, joka voitti kultaa Sydneyssä ja hopeaa Ateenassa. Kanadan Karen Cockburn sai pronssia 2000, hopeaa 2004 ja hopeaa 2008.

Suoritus koostuu 10 erilaisesta hypystä, jotka esitetään yhtenäisenä sarjana.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Kiina	3	1	4
Venäjä	2	2	0
Kanada	1	3	2
Ukraina	1	1	0
Saksa	1	0	1
Australia	0	1	0
Uzbekistan	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet	Dong Dong CHN
Naiset	Rosannagh MacLennan CAN

TRIATHLON

Triathlo

2 lajia

Miehet
Naiset

Havaijin *Ironman*-kilpailusta alkunsa saanut uinnin, pyöräilyn ja juoksun yhdistelmälaji levisi maailmalle 1980-luvulla ja tuli olympiaohjelmaan Sydneyssä 2000. Olympiakelpoiseksi on valittu lajin sprinttiversio, missä kilpaillaan alkuperäiseen verrattuna neljäsosamatkoilla (1500 m uinti, 40 km pyöräily, 10 km juoksu).

Sveitsi on ainoa maa, joka on saavuttanut kaksi olympiavoittoa: Brigitte McMahon voitti naisten kilvan 2000 ja Nicola Spirig Lontoossa 2012. Henkilökohtaista mitalitilastoa johtaa Kanadan Simon Whitfield, joka voitti Sydneyssä 2000 kultaa ja Pekingissä 2008 hopeaa. Kahteen mitaliin on hänen lisäksi yltänyt vain Uuden-Seelannin Bevan Docherty, miesten hopeaa 2004 ja pronssia 2008.

Pohjoismaita triathlonin mitalitilastossa edustaa Ruotsi, jonka Lisa Nordén saavutti hopeaa Lontoossa 2012. Suomalaisia triathlonisteja ei ole olympiakisoissa vielä esiintynyt.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Sveitsi	2	0	2
Australia	1	2	2
Uusi-Seelanti	1	1	1
Kanada	1	1	0
Saksa	1	1	0
Iso-Britannia	1	0	1
Itävalta	1	0	0
Portugali	0	1	0
Espanja	0	1	0
Ruotsi	0	1	0
Tšekki	0	0	1
Yhdysvallat	0	0	1

LONTOON VOITTAJAT

Miehet	Alistair Brownlee GBR
Naiset	Nicola Spirig SUI

UIMAHYPYT

Saltos ornamentais

8 lajia

	M	N
Ponnahduslauta, hk	0	0
Ponnahduslauta, parikilpa	0	0
Kerroshypyt, hk	0	0
Kerroshypyt, parikilpa	0	0

Kerroshypyt olivat olympiaohjelmassa ensi kerran St. Louisissa 1904, ponnahduslautahypyt Lontoossa 1908. Naisten kerroshypyt tulivat mukaan Tukholmassa 1912, ponnahduslautakilpailu Antwerpenissä 1920. Uimahyppyjen parikilpailut olivat ensimmäistä kertaa kisaohjelmassa Sydneyssä 2000.

Vuosina 1912–24 hypättiin ”vaihtelevien” kerroshypyjen ohella suorien hypyjen kilpailu, jossa suomalaisetkin olivat hyvin esillä. Toivo Aro (1912) ja Yrjö Valkama (1920) taistelivat molemmat mitaleista mutta jäivät lopulta viidenneksi. Suomen paras olympiasijoitus miesten vaihtelevissa kerroshypyissä on Toivo Aron 8. tila 1912, ponnahduslaudalla Juha Ovaskaisen 11. sija 1984. Suomen naishyppääjien paras olympiasaavutus on myös viides sija, tuojana Greta Onnela Amsterdamin kerroshypyistä 1928. Joonas Puhakka edusti Suomea ponnahduslaudalla vuosien 2000–08 olympiakisoissa parhaana saavutuksenaan 13. sija Pekingissä 2008. Suomalaisia naishyppääjiä on viimeksi nähty olympiakisoissa vuonna 1972.

USA:n Patricia McCormick (1952–56) ja Greg Louganis (1984–88) sekä kiinatar Fu Mingxia (1992–2000) ovat kaikki voittaneet kaksi kultaa sekä ponnahduslauta- että kerroshypyissä. Mitalitilaston kärjessä on kuitenkin Guo Jingjing, joka vuosina 2000–08 keräsi 4 kultaa ja 2 hopeaa naisten ponnahduslautan yksilö- ja parikilpailussa. Eniten erivärisiä mitaleita on voittanut Venäjän Dmitri Sautin, joka keräsi sarjan 2–2–4 viisissä kisoissa vuosina 1992–2008.

Monet uimahyppyjen olympiamitalisteista ovat olleet huomattavan nuoria. Berliinissä 1936 naisten ponnahduslautan voittanut amerikkalainen Marjorie Gestring on kesäkisojen nuorin tunnettu olympivoittaja kaikki lajit huomioiden (13 v 8 kk 25 pv).

Kiina on hallinnut ylivoimaisesti uimahyppyjen mitalitilastoa varsinkin parikilpailujen tultua ohjelmaan 2000. Kiinalaishyppääjät voittivat kahdeksasta mahdollisesta kullasta Sydneyssä 5, Ateenassa 6, Pekingissä 7 ja Lontoossa 6

LONTOON VOITTAJAT

M ponnahduslauta	Ilja Zaharov RUS
M ponnahduslauta, parik.	Luo Yutong/Qin Kai CHN
M kerroshypyt	David Boudia USA
M kerroshypyt, parik.	Cao Yuan/Zhang Yanquan CHN
N ponnahduslauta	Wu Minxia CHN
N ponnahduslauta, parik.	He Zi/Wu Minxia CHN
N kerroshypyt	Chen Ruolin CHN
N kerroshypyt, parik.	Chen Ruolin/Wang Hao CHN

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	48	41	43
Kiina	33	17	9
Ruotsi	6	8	7
Saksa	5	9	10
Venäjä	4	8	6
Neuvostoliitto/IVY	4	6	7
Italia	3	4	2
Australia	3	3	6
DDR	2	2	3
Meksiko	1	6	6
Kanada	1	4	6
Tšekkoslovakia	1	1	0
Tanska	1	0	1
Kreikka	1	0	0
Iso-Britannia	0	2	5
Egypti	0	1	1
Ranska	0	1	0
Ukraina	0	0	2
Malesia	0	0	1

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Guo Jingjing CHN (n)	4	2	0	2000-08
Wu Minxia CHN (n)	4	1	1	2004-12
Greg Louganis USA	4	1	0	1976-88
Fu Mingxia CHN (n)	4	1	0	1992-00
Chen Ruolin CHN (n)	4	0	0	2008-12
Patricia McCormick USA	4	0	0	1952-56
Klaus Dibiasi ITA	3	2	0	1964-76
Xiong Ni CHN (m)	3	1	1	1988-00
Ingrid Engel-Krämer GER	3	1	0	1960-64

UINTI

Natação

34 lajia

	M	N
50 m vapaauinti	0	0
100 m vapaauinti	0	0
200 m vapaauinti	0	0
400 m vapaauinti	0	0
800 m vapaauinti		0
1500 m vapaauinti	0	
100 m selkäuinti	0	0
200 m selkäuinti	0	0
100 m rintauinti	0	0
200 m rintauinti	0	0
100 m perhosuinti	0	0
200 m perhosuinti	0	0
200 m sekauinti	0	0
400 m sekauinti	0	0
4 x 100 m vapaauinti	0	0
4 x 200 m vapaauinti	0	0
4 x 100 m sekauinti	0	0
10 km avovesiuinti	0	0

Lajihistoriaa

Uinti on kuulunut kesäolympiakisojen ohjelmaan alusta alkaen. Ateenan kisoissa 1896 uintikilpailut järjestettiin merenlahdessa: uimarit vietiin veneillä merelle ja laskettiin veteen, josta he lähtölaukauksen kajahdettua alkoivat kauhoa rantaan kohti. Pariisin kisoissa 1900 uitiin Seine-joessa, todennäköisesti myötävirtaan. St. Louisin 1904 kisojen uintiareenana toimi tekojärvi, johon oli merkitty 110 jaardin pituinen rata. Lontoossa 1908 uitiin yleisurheilustadionin keskelle rakennetussa uima-altaassa. Erillinen uimastadion on ollut käytössä Tukholmasta 1912 lähtien. Sisähallissa uitiin ensi kerran Lontoossa 1948, mutta ulkoilmassa on senkin jälkeen kilpailtu viidesti (1952, 1960, 1984, 1992 ja 1996).

Olympia-altaan pituus oli vuosina 1908–20 100 metriä, vuodesta 1924 lähtien 50 metriä. Pariisissa 1924 otettiin käyttöön myös ratoja erottavat köydet.

USA:n Michael Phelps on kerännyt perhos-, seka- ja vapaauintissa sekä viesteissä yhteensä 22 olympiamitalia (18–2–2) kolmissa viime olympiakisoissa: Ateenassa 2004 kuusi kultaa ja kaksi pronssia, Pekingissä 2008 kahdeksan kultaa ja Lontoossa 2012 neljä kultaa ja kaksi hopeaa. Aiempi yksien kisojen kultamitaliennätys oli USA:n Mark Spitzin nimissä Münchenistä 1972: 7 kappaletta, joista 3 viesteissä. Naisten ennätystä pitää DDR:n Kristin Otto, joka voitti Soulessa 1988 4 henkilökohtaista ja 2 viestikultaa. Eniten henkilökohtaisia naisten kultamitaleita on uinut Unkarin Krisztina Egerszegi (5 kpl 1988–96). USA:n Jennifer Thompson sitä vastoin voitti kaikki 8 kultamitalia viesteissä (1992–2000). Australian Dawn Fraser (100 m vapaauinti 1956–64) ja Egerszegi (200 m selkäuinti 1988–96) ovat ainoina voittaneet saman henkilökohtaisen matkan kolmesti peräkkäin. Otto on ainoana voittanut henkilökohtaisen kultamitalin kolmella eri uintitavalla (50 ja 100 vu, 100 su, 100 pu), jos sekauintia ei huomioida.

Suomalaiset olympia-altaassa

Yllättävää kyllä, suomalaisuimareita on osallistunut kaikkiin olympiakisoihin aina Lontoosta 1908 lähtien. Ensimmäisenä finaaliin ja samalla mitaleille selviytyi Arvo Aaltonen, joka ui pronssia sekä 200 että 400 metrin rintauinnissa Antwerpenissä 1920. Barcelonassa 1992 Antti Kasvio voitti pronssia 200 metrin vapaauintissa, ja Jani Sievinen sijoittui neljänneksi 200 metrin sekauinnissa. Atlantaan 1996 kumpikin lähti päälajinsa hallitsevana maailmanmestarina. Sievinen sai kuitenkin tyytyä 200 metrin sekauinnin hopeaan, ja Kasviolta jäi finaali paikka saavuttamatta.

Pekingissä 2008 Hanna-Maria Seppälä sijoittui 100 metrin vapaauintissa neljänneksi, mikä sivuaa Suomen naisten parasta olympiasaavutusta. Eila Pyrhönen oli neljäs 100 metrin perhosuinnissa Tokiossa 1964. Lontoossa 2012 Suomen uintijoukkueen paras saavutus oli Matti Mattssonin 17. sija 200 metrin rintauinnissa.

Vapaauinti

Vapaauintin olympiamatkoiksi vakiintuivat 100, 400 ja 1500 metriä jo Lontoossa 1908. 200 metriä tuli mukaan ohjelmaan 1968, 50 metriä Soulessa 1988.

Naisten 100 metrin vapaauinti otettiin ohjelmaan Tukholmassa 1912. Naisten 400 metriä tuli mukaan 1924 (1920 uitiin 300 m), 200 ja 800 metriä 1968 ja 50 metrin kilpailu 1988.

Miesten 4x200 metrin vapaauintiviesti on kuulunut kisaohjelmaan vuodesta 1908 saakka. Naisten 4x100 metrin viesti tuli mukaan jo 1912. Miehet saivat lyhyen viestin 1964 (pysyvästi 1984), naiset pitkän vasta 1996.

Selkäuinti

Selkäuinti oli ensi kerran olympiaohjelmassa Pariisissa 1900, jolloin matkana oli 200 metriä. Saint Louisissa 1904 uitiin 100 jaardin kilpailu, ja vuosina 1908–60 selkäuintin kilpailumatka oli 100 metriä. 200 metriä palasi ohjelmaan 1964, ja Mexicosta 1968 lähtien on uitu sekä 100 että 200 metrin kilpailut. Naisten 100 metrin selkäuinti tuli ohjelmaan Pariisissa 1924, 200 metriä 1968.

Selkäuinti on ollut Suomen heikoin uintimuoto. Olympiatilastoista ei löydy yhtään suomalaista pistesijoitusta.

Rintauinti

Uinnan kilpailumuodoista hitain tuli olympiaohjelmaan Saint Louisissa 1904. Miesten 200 metrin rintauinti on uitu Lontoosta 1908 lähtien. Vuosina 1912 ja 1920 ohjelmassa oli myös 400 metrin rintauinti. 100 metrin kisa tuli mukaan Mexicossa 1968. Naisten 200 metrin rintauinti on uitu vuodesta 1924, 100 metrin matka 1968 lähtien. Japanin Kōsuke Kitajima on ainoana voittanut sekä 100 että 200 metriä kaksissa kisoissa (2004–08).

Perhosuinti

Perhosuinti kehittyi rintauinnista 1930-luvulla. Oma olympialajinsa siitä tuli Melbournessa 1956. Aluksi ohjelmassa olivat miesten 200 ja naisten 100 metrin matkat. Mexicosta 1968 lähtien sekä miehet että naiset ovat uineet 100 ja 200 metriä.

Sekauinti

Henkilökohtaisen sekauinnin osuudet ovat perhos-, selkä-, rinta- ja vapaauinti. 400 metrin sekauinti on ollut miesten ja naisten olympialaji vuodesta 1964 lähtien. 200 metriä on ollut ohjelmassa 1968–72 ja uudelleen vuodesta 1984.

4x100 metrin sekauintiviesti tuli olympialajiksi miehille ja naisille Roomaan 1960. Osuusjärjestys on selkä-, rinta-, perhos- ja vapaauinti.

Avovesiuinti

Avovesiuinti (eli maratonuinti) otettiin olympiaohjelmaan Pekingissä 2008. Kilpailumatka on sekä miehille että naisille 10 km. MM-kisoissa kilpaillaan myös 5 ja 25 km:n matkoilla. Tunisian Oussama Mellouli on ainoana voittanut olympiakultaa sekä ratauinnissa että avovedessä (1500 m 2008, 10 km 2012).

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	231	165	127
Australia	57	60	61
DDR	38	32	22
Unkari	25	23	18
Japani	20	24	29
Alankomaat	20	18	19
Neuvostoliitto/IVY	18	24	27
Saksa	17	29	49
Iso-Britannia	15	23	30
Kiina	12	17	8
Ruotsi	8	14	13
Ranska	8	13	19
Kanada	7	14	22
Etelä-Afrikka	6	3	6
Venäjä	5	7	7
Italia	4	4	10
Ukraina	4	2	1
Romania	3	2	4
Irlanti	3	0	1
Tanska	2	5	5
Zimbabwe	2	4	1
Australaasia	2	3	3
Uusi-Seelanti	2	1	3
Tunisia	2	0	1
Itävalta	1	6	5
Brasilia	1	4	8
Kreikka	1	3	3
Puola	1	3	2
Etelä-Korea	1	3	0
Espanja	1	2	3
Belgia	1	1	2
Costa Rica	1	1	2
Bulgaria	1	1	1
Argentiina	1	1	1
Jugoslavia	1	1	0
Meksiko	1	0	1
Surinam	1	0	1
Liettua	1	0	0
Slovakia	0	2	0
Valko-Venäjä	0	2	0
Suomi	0	1	3
Kuuba	0	1	1
Norja	0	1	1
Kroatia	0	1	0
Serbia	0	1	0
Slovenia	0	1	0
Filippiinit	0	0	2
Sveitsi	0	0	1
Venezuela	0	0	1
Trinidad ja Tobago	0	0	1

PARHAAT MITALISTIT

	K	H	P	
Michael Phelps USA	18	2	2	2004-12
Mark Spitz USA	9	1	1	1968-72
Jennifer Thompson USA *	8	3	1	1992-04
Matt Biondi USA	8	2	1	1984-92
Kristin Otto GDR	6	0	0	1988
Amy Van Dyken USA	6	0	0	1996-00
Ryan Lochte USA	5	3	3	2004-12
Gary Hall Jr. USA	5	3	2	1996-04
Ian Thorpe AUS	5	3	1	2000-04
Aaron Peirsol USA	5	2	0	2000-08
Tom Jager USA *	5	1	1	1984-92
Krisztina Egerszegi HUN	5	1	1	1988-96
Donald Schollander USA	5	1	0	1964-68
Johnny Weissmuller USA	5	0	0	1924-28
Aleksandr Popov IVY/RUS	4	5	0	1992-00
Dara Torres USA *	4	4	4	1984-08
Dawn Fraser AUS	4	4	0	1956-64
Kornelia Ender GDR	4	4	0	1972-76
Roland Matthes GDR	4	2	2	1968-76
Inge de Bruijn NED	4	2	2	2000-04
Jason Lezak USA *	4	2	2	2000-12
Matt Grevers USA	4	2	0	2008-12
Charles Daniels USA	4	1	2	1904-08
Kōsuke Kitajima JPN	4	1	2	2004-12
Lisbeth Trickett AUS	4	1	2	2004-12
Murray Rose AUS	4	1	1	1956-60
John Naber USA	4	1	0	1976
Janet Evans USA	4	1	0	1988-92
Jana Klotšková UKR	4	1	0	2000-04
Jon Olsen USA *	4	0	1	1992-96
Missy Franklin USA	4	0	1	2012
Vladimir Salnikov URS	4	0	0	1980-88
Tamás Darnyi HUN	4	0	0	1988-92
Lenny Krayzelburg USA	4	0	0	2000-04
Dana Vollmer USA	4	0	0	2004-12

* Kaikki kultamitalit viesteistä.

LONTOON VOITTAJAT

Miehet:

50 m vu	Florent Manaudou FRA
100 m vu	Nathan Adrian USA
200 m vu	Yannick Agnel FRA
400 m vu	Sun Yang CHN
1500 m vu	Sun Yang CHN
100 m su	Matt Grevers USA
200 m su	Tyler Clary USA
100 m ru	Cameron van der Burgh RSA
200 m ru	Dániel Gyurta HUN
100 m pu	Michael Phelps USA
200 m pu	Chad le Clos RSA
200 m sku	Michael Phelps USA
400 m sku	Ryan Lochte USA
4 x 100 m vuv	Ranska
4 x 200 m vuv	USA
4 x 100 m skuv	USA
10 km avovesi	Oussama Mellouli TUN

Naiset:

50 m vu	Ranomi Kromowidjojo NED
100 m vu	Ranomi Kromowidjojo NED
200 m vu	Allison Schmitt USA
400 m vu	Camille Muffat FRA
800 m vu	Katie Ledecky USA
100 m su	Missy Franklin USA
200 m su	Missy Franklin USA
100 m ru	Rūta Meilutytė LTU
200 m ru	Rebecca Soni USA
100 m pu	Dana Vollmer USA
200 m pu	Jiao Liuyang CHN
200 m sku	Ye Shiwen CHN
400 m sku	Ye Shiwen CHN
4 x 100 m vuv	Australia
4 x 200 m vuv	USA
4 x 100 m skuv	USA
10 km avovesi	Éva Risztov HUN

SUOMEN MITALIT

1920	P	M 200 m ru	Arvo Aaltonen
	P	M 400 m ru	Arvo Aaltonen
1992	P	M 200 m vu	Antti Kasvio
1996	H	M 200 m sku	Jani Sievinen

VESIPALLO

Polo aquático

2 lajia

Miehet
Naiset

Vesipalloa pelattiin olympiakisoissa ensi kerran jo Pariisissa 1900. Naisten vesipallo tuli mukaan ohjelmaan vasta sata vuotta myöhemmin Sydneyssä. Suomi ei ole koskaan osallistunut olympiaturnauksiin, ei edes kotikisoissa 1952.

Unkari on vesipallon suurvalta. Se otti mitalin 12 peräkkäisissä kisoissa 1928–80 sekä miesten kultaa vuosina 2000, 2004 ja 2008. Unkarin Dezső Gyarmati voitti viisi mitalia (3–1–1) vuosina 1948–64. Kuusi unkarilaispelaajaa voitti kolme kultaa vuosina 2000–08.

Kolme pelaajaa oli mukana voittamassa pronssia 2000 Jugoslavian, hopeaa 2004 Serbia-Montenegron ja pronssia 2008 Serbian joukkueessa. Serbia voitti Montenegron miesten pronssiottelussa sekä 2008 että 2012.

Naisten vesipallon kaikki neljä kultamitalia ovat päättyneet eri maihin. USA on ollut mitaleilla joka kerran ja voitti lopulta kultaa Lontoossa 2012.

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Unkari	9	3	3
Iso-Britannia	4	0	0
Jugoslavia/Serbia-M.	3	5	1
Italia	3	2	2
Neuvostoliitto/IVY	2	2	4
Saksa	1	2	1
Espanja	1	1	0
Kroatia	1	1	0
Ranska	1	0	3
Belgia	0	4	2
Yhdysvallat	0	3	3
Ruotsi	0	1	2

	K	H	P
Venäjä	0	1	1
Alankomaat	0	0	2
Serbia	0	0	2
Naiset			
Yhdysvallat	1	2	1
Australia	1	0	2
Italia	1	0	0
Alankomaat	1	0	0
Kreikka	0	1	0
Espanja	0	1	0
Venäjä	0	0	1

LONTOO 2012

	Kultaa	Hopeaa	Pronssia	Neljäs
Miehet	Kroatia	Italia	Serbia	Montenegro
Naiset	USA	Espanja	Australia	Unkari

YLEISURHEILU

Atletismo

100 metriä

M

OE 9,63 Usain Bolt JAM 2012

S/paras: 1972 Antti Rajamäki 2. ae ja 1924 Reijo Halme 2. ae

S/edellinen: 2000 Tommi Hartonen ae

N

OE 10,62 (10,54w) Florence Griffith-Joyner USA 1988

S/paras: 1984 Helinä Marjamaa ve, 1992 Sisko Hanhijoki ve; 1936 Rauni Essman ve (2.krs.)

S/edellinen: 2004 Johanna Manninen ae

Yhdysvallat on saavuttanut miesten 100 metrillä mitalisaldon 16–13–9 ja naisten matkalla lukemat 9–6–2. Jamaika sai Pekingissä 2008 ensimmäiset kultamitalinsa sekä miesten (Usain Bolt) että naisten (Shelly-Ann Fraser) kilpailussa; molemmat uusivat voittonsa Lontoossa 2012. Miesten olympiavoittajista vain Saksan Armin Hary (1960) ja Neuvostoliiton Valeri Borzov (1972) eivät tulleet englanninkielisestä maasta. Viimeisin eurooppalainen miespuolinen kultamitalisti on Linford Christie (GBR, 1992), naispuolinen Julija Nesterenko (BLR, 2004). Kahteen kultaan miesten 100 metrillä ovat ylittäneet Carl Lewis (1984, 1988) ja Usain Bolt, naisten matkalla USA:n Wyomia Tyus (1964, 1968) ja Gail Devers (1992, 1996) sekä Shelly-Ann Fraser-Pryce (2008, 2012).

200 metriä

M

OE 19,30 Usain Bolt JAM 2008

S/paras: 2000 Tommi Hartonen ve

S/edellinen: 2012 Jonathan Åstrand ae

N

OE 21,34 Florence Griffith-Joyner USA 1988

S/paras: 1984 Helinä Marjamaa ve, 1992 Sisko Hanhijoki ve

S/edellinen: 2004 Johanna Manninen ae

USA on voittanut miesten 200 metrillä 17 kultamitalia 26 mahdollisesta. Kahteen kultaan on pystynyt kuitenkin vain Jamaikan Usain Bolt (2008–12). Naisten 200 metriä tuli olympiaohjelmaan 1948. Kaksinkertaisia kultamitalisteja ovat DDR:n Bärbel Wöckel (1976–80) ja Jamaikan Veronica Campbell-Brown (2004–08).

Peräti yhdeksän miestä on voittanut 100 ja 200 metrin kaksoismestaruuden olympiakisoissa, viimeksi Usain Bolt 2008 ja 2012. Naisista samaan on viimeksi pystynyt USA:n Florence Griffith-Joyner 1988 (Marion Jones menetti voittonsa Sydneyssä 2000). 200 ja 400 metrin tuplakultaan on miehistä ylittänyt vain Michael Johnson 1996, naisista USA:n Valerie Brisco-Hooks 1984 ja Ranskan Marie-José Pérec 1996.

400 metriä

M

OE 43,49 Michael Johnson USA 1996

Suomen mitalit: 0–0–1

S/paras: 1956 Voitto Hellstén pronssia

S/edellinen: 1976 Markku Kukkoaho ja Ossi Karttunen 2. ae

N

OE 48,25 Marie-José Pérec FRA 1996

S/paras: 1976 Pirjo Häggman 4:s

S/edellinen: 2004 Kirsi Mykkänen ae

400 metriä on kuulunut olympiaohjelmaan vuodesta 1896 lähtien. Yhden rata kierroksen matkaksi se vakiintui kuitenkin vasta 1928: vielä Pariisissa 1924 juostiin 500 metrin radalla. USA on voittanut miesten 400 metrillä 19 kultaa 27 mahdollisesta. Vuoden 1952 jälkeen amerikkalaiset ovat hävinneet vain kaksi olympiafinaalia (Kuuban Alberto Juantorena 1976, Grenadan Kirani James 2012) ja menettäneet boikotin vuoksi yhden (N-liiton Viktor Markin 1980). Kahteen kultaan miesten 400 metrillä on yltänyt vain Michael Johnson (1996–2000).

Naisten 400 metriä tuli olympialajiksi vasta 1964. Naisten matkan ainoa kaksinkertainen voittaja on Ranskan Marie-José Pérec (1992–96).

Voitto Hellsténin pronssi Melbournesta 1956 on lyhimmillä sileällä juoksumatkalla Suomelle voitettu olympiamitali. Pirjo Häggman jäi Montrealissa 1976 pronssista vain yhden sadasosan päähän.

4 x 100 metriä

M

OE 36,84 Jamaika 2012

S/paras/edellinen: 1972 ve

N

OE 40,82 USA 2012

S/paras/edellinen: 2000 ve

Miesten pikaviestit tuli olympiaohjelmaan 1912. Yhdysvallat on voittanut kultaa 15 kertaa, muu maailma kahdeksan. USA:n viesti kaatui vaihtorikkoon 1912 (Iso-Britannia voitti), 1960 (Saksa) ja 1988 (N-liitto) sekä kisaboikottiin 1980 (N-liitto). Juoksemalla USA:n ovat hopealle jättäneet vain Kanada 1996, Iso-Britannia 2004 ja Jamaika 2012. Pekingissä 2008 USA hylättiin alkuerässä, mutta Jamaika olisi ollut suosikki joka tapauksessa. Lontoon 2012 hopean USA menetti Tyson Gayn dopingkäryn vuoksi.

USA on hallinnut myös naisten pikaviestit, mitalit 10–2–2. Vuonna 2000 voitti kuitenkin Bahamaasaaret, 2004 Jamaika ja 2008 yllättäen Venäjä, kun USA hylättiin alkuerässä ja 100 metrillä kolmoisvoiton ottanut Jamaika finaalissa.

Suomen miehet juoksivat Münchenin välierässä 1972 SE:n 39,30, joka rikottiin vasta 2010. Suomen naiset puolestaan ylsivät ensimmäisen kerran välieriin Sydneyssä 2000.

4 x 400 metriä

M

OE 2.55,39 USA 2008

S/paras: 1948 4:s

S/edellinen: 1976 8:s

N

OE 3.15,17 URS 1988

S/paras/edellinen: 1976 6:s

USA on voittanut 16 kultaa 23 mahdollisesta miesten 4 x 400 metrin viestissä. Juoksemalla sen on viimeksi yllättänyt Bahama Lontoossa 2012, sitä ennen Jamaika Helsingissä 1952. Vuonna 1972 Kenia pääsi mestariksi, kun USA ei saanut miehistöä jälkeille: 400 metrin kärkikaksikko Vincent Matthews ja Wayne Collett oli erotettu joukkueesta heidän protestoituun palkintoseremonian aikana. Boikottivuoden 1980 finaalin voitti Neuvostoliitto. Sydneyn 2000 kultamitalin USA menetti, kun kolme sen finaalijuoksijaa jäi myöhemmin kiinni dopingista.

Naisten pitkä viesti tuli mukaan olympiakisoihin vasta 1972. USA on voittanut lajissa viisi kultaa viimeistä kultamitalia Atlantasta 1996 alkaen.

Suomi sijoittui Lontoossa 1948 yllättäen pitkän viestin neljänneksi kahden joukkueen keskeytettyä edeltä. Suomen miehet juoksivat olympiafinaalissa myös 1972 (6:s) ja 1976 (8:s). Suomen naisten viestijoukkue oli Münchenissä 1972 seitsemäs ja Montrealissa 1976 kuudes.

800 metriä

M

OE 1.40,91 David Rudisha KEN 2012

S/paras: 1924 Gösta Jansson ve, 1964 Pekka Juutilainen ve

S/edellinen: 2008 Mikko Lahtio ae (27:s)

N

OE 1.53,43 Nadežda Olizarenko URS 1980

S/paras/edellinen: 1968 Eeva Haimi ae

Eurooppalaisjuoksijat voittivat kolme peräkkäistä kultaa miesten 800 metrillä (1996 Norjan Vebjørn Rodal, 2000 Saksan Nils Schumann, 2004 Venäjän Juri Borzakovski) ennen kuin vuoroon astuivat kenialaiset Wilfred Bungei 2008 ja David Rudisha 2012 (ME 1.40,91). Matkan mitalitilastoa johtaa USA (8 kultaa) ennen Isoa-Britanniaa (6). Kaksinkertaisia miesten 800 metrin olympiavoittajia ovat britti Douglas Lowe (1924–28), USA:n Malvin Whitfield (1948–52) ja Uuden-Seelannin Peter Snell (1960–64). Kuuban Alberto Juantorena voitti 1976 sekä 400 että 800 metriä. Samaan tuplaan ylsi Ateenan välikisoissa 1906 USA:n Paul Pilgrim. 800 metriä on ollut Suomen heikoimpia miesten juoksumatkoja. Kukaan suomalainen ei ole koskaan yltänyt lajin olympiafinaaliin.

Naisten 800 m käväisi olympiohjelmassa jo 1928, mutta uupuneet juoksijat saivat miesjohtajat vakuuttumaan, ettei laji sovi naisille. Naisten pisin juoksumatka olympiaradalla oli tämän jälkeen 200 metriä, kunnes 800 m palautettiin ohjelmaan 1960. Kahteen kultamitaliin naisten 800 metrillä ei ole yltänyt kukaan. Maiden välistä tilastoa johtaa Neuvostoliitto kolmella kultamitalilla. Suomea on olympiakisoissa edustanut vain Eeva Haimi (1968).

1500 metriä

M

OE 3.32,07 Noah Ngeny KEN 2000

Suomen mitalit: 3–0–1

S/paras: 3 kultaa: Paavo Nurmi 1924, Harri Larva 1928, Pekka Vasala 1972

S/edellinen: 1988 Ari Suhonen ae

N

OE 3.53,96 Paula Ivan ROM 1988

S/paras/edellinen: 1976 Nina Holmén 9:s

Miesten 1500 metrin mitalitilastoa johtaa Iso-Britannia viidellä kultamitalilla. Kenialla on neljä, Suomella ja Uudessa-Seelannilla kolme kultaa. Ainoa matkan kaksinkertainen olympiavoittaja on britti Sebastian Coe (1980–84). Miesten keskimatkojen tuplamestaruuden (800 ja 1500 m) ovat voittaneet Edwin Flack (AUS, 1896), James Lightbody (USA, 1904), Melvin Sheppard (USA, 1908), Albert Hill (GBR, 1920) ja Peter Snell (NZL, 1964). 1500 ja 5000 metrin kaksoismestarina Paavo Nurmelle teki Ateenassa 2004 seuraa Marokon Hicham El Guerrouj. Pekingissä kultaa voittanut Rashid Ramzi (Bahrain) hylättiin dopingin vuoksi.

Naisten 1500 metriä tuli olympiaohjelmaan 1972. Ainoa kahteen matkan kultaan yltänyt juoksija on Neuvostoliiton Tatjana Kazankina (1976–80). Naisten keskimatkojen kaksoisvoittajia ovat Kazankinan (1976) lisäksi Venäjän Svetlana Masterkova (1996) ja Ison-Britannian Kelly Holmes (2004). Lontoossa turkkilaiset Aslı Çakır Alptekin ja Gamze Bulut ottivat yllättäen kaksoisvoiton, Alptekin on sittemmin hylätty dopingin vuoksi. Kultamitalia ei ole myönnetty Bulutille, johon myös lankeaa epäilyksen varjo.

5000 metriä

M

OE 12.57,82 Kenenisa Bekele ETH 2008

Suomen mitalit: 7–4–2

S/paras: 7 kultaa: Hannes Kolehmainen 1912, Paavo Nurmi 1924, Ville Ritola 1928, Lauri Lehtinen 1932, Gunnar Höckert 1936, Lasse Virén 1972 ja 1976

S/edellinen: 1992 Risto Ulmala ae

N

OE 14.40,79 Gabriela Szabo ROU 2000

S/paras/edellinen: 2004 Kirsi Valasti ae

Suomi jatkaa vielä pitkään miesten 5000 metrin olympiatilaston kärkimaana: Suomi on voittanut seitsemän kultaa, Etiopia kolme ja Marokko kaksi. Menestysvuosista on toki aikaa kulunut: edellinen mitali on Kaarlo Maaningan pronssi 1980 Moskovasta. Lasse Virén on 5000 metrin ainoa kaksinkertainen olympiavoittaja, Paavo Nurmi ainoa kolminkertainen mitalisti (hopeaa 1920, kultaa 1924, hopeaa 1928). Virénin jälkeen ainoat eurooppalaiset olympiavoittajat ovat olleet Saksan Dieter Baumann (1992) ja Britannian Mo Farah (2012). 5000 ja 10 000 metrin tuplavoittajia on seitsemän: Hannes Kolehmainen (1912), Emil Zátopek TCH (1952), Vladimir Kuts URS (1956), Lasse Virén (1972 ja 1976), Miruts Yifter ETH (1980), Kenenisa Bekele ETH (2008) ja Mo Farah (2012). Paavo Nurmi ja Ville Ritola voittivat myös kultaa molemmilla matkoilla mutta eri kisoissa.

Naisten 5000 metriä tuli olympiaohjelmaan Atlantassa 1996. Vuosien 1984–92 kisoissa juoksumatkana oli 3000 metriä. Etiopian Meseret Defar voitti kultaa 2004 ja 2012 sekä pronssia 2008, hänen maannaisensa Tirunesh Dibaba pronssia 2004, kultaa 2008 ja pronssia 2012. Tirunesh voitti Pekingissä ensimmäisenä naisena 5000 ja 10 000 metrin tuplamestaruuden.

10 000 metriä

M

OE 27.01,17 Kenenisa Bekele 2008

Suomen mitalit: 7–4–4

S/paras: 7 kultaa: Hannes Kolehmainen 1912, Paavo Nurmi 1920 ja 1928, Ville Ritola 1924, Ilmari Salminen 1936, Lasse Virén 1972 ja 1976

S/edellinen: 1992 Risto Ulmala ae

N

OE 29.54,66 Tirunesh Dibaba ETH 2008

S/paras/edellinen: 1996 Annemari Sandell 12:s

Suomi voitti neljä ensimmäistä 10 000 metrin olympiakultaa vuosina 1912–28. Voittokulun katkaisi vasta Puolan Janusz Kusociński 1932. Suomalaiset ottivat korvauksen seuraavissa kisoissa Berliinissä komealla kolmoisvoitolla järjestyksessä Ilmari Salminen, Arvo Askola, Volmari Iso-Hollo. Etiopia on voittanut viisi kultaa miesten kymppitonilla, joukossa neljä viimeisintä. Kaksinkertaisia voittajia ovat Paavo Nurmi (1920 ja 1928), Emil Zátopek (1948–52), Lasse Virén (1972–76), Haile Gebrselassie (1996–2000) ja Kenenisa Bekele (2004–08).

Naisten kisaohjelmaan 10 000 metriä on kuulunut Soulista 1988 lähtien. Etiopian Derartu Tulu voitti kaksi kultaa 8 vuoden välein (1992 ja 2000) ja vielä pronssin 2004. Tirunesh Dibaba otti kultaa 2008 ja 2012, hänen sisarensa Ejegayehu hopeaa 2004.

Suomalaiset matkalla 10 000 metrin kolmoisvoittoon Berliinissä 1936: Volmari Iso-Hollo johtaa takanaan Arvo Askola ja Ilmari Salminen. Maalissa miesten järjestys oli päinvastainen.

Maraton

M

OE 2.06.32 Samuel Wanjiru KEN 2008

Suomen mitalit: 2–0–3

S/paras: 2 kultaa: Hannes Kolehmainen 1920 ja Albin Stenroos 1924

S/edellinen: 2012 Jussi Utriainen 69:s

N

OE 2.23.07 Tiki Gelana ETH 2012

S/paras: 1984 Tuija Toivonen 10:s

S/edellinen: 2012 Leena Puotiniemi 87:s

Ensimmäinen maratonkilpailu juostiin Ateenan olympiakisoissa 1896. Ajatuksen isä oli ranskalainen runoilija Michel Bréal, jonka ehdotuksesta Ateenan kisaohjelmaan lisättiin juoksukilpailu muistuttamaan vuonna 490 eKr. käydystä Marathonin taistelusta, jossa ateenalaiset voittivat Persian suurkuninkaan armeijan. Tarun mukaan juoksija oli tuonut voitonviestin Ateenaan ja kuollut uupuneena heti perille tultuaan. Ensimmäisen olympiamaratonin voitti kreikkalainen Spiridon Louis. Matka Marathonin kylästä Ateenaan oli mitattu vain ylimalkaisesti, joten kilpailun pituus vaihteli seuraavissa olympiakisoissa. Lontoon kisoissa 1908 juostu matka 42 195 m sinetöitiin maratonin viralliseksi pituudeksi IAAF:n kongressissa 1921.

Maratonin olympiavoiton ovat pystyneet uusimaan vain Etiopian Abebe Bikila (paljain jaloin Roomassa 1960 ja kengät jalassa Tokiossa 1964) sekä DDR:n Waldemar Cierpinski (1976 ja 1980). Tšekkoslovakian Emil Zátopek teki Helsingissä 1952 historiaa voittamalla kultaa 5000 ja 10 000 metrillä sekä maratonilla. Samoissa kisoissa rata- ja maratonmitalin on voittanut myös Etiopian Mamo Wolde (1968 kultaa maratonilla ja hopeaa 10 000 metrillä). Hannes Kolehmainen on Zátopekin lisäksi ainoa juoksija, joka on voittanut kultaa sekä radalla (1912) että maratonilla (1920). Maratonvoittajista ratamitaleita ovat saavuttaneet myös Albin Stenroos (kultaa 1924), Ranskan Alain Mimoun (1956) ja Portugalin Carlos Lopes (1984). Miesten maratonin mitalitilastoa johtaa Etiopia neljällä kultamitalilla. Ranskalla ja USA:lla on kolme voittoa. Kenia sai ensimmäisen kultansa vasta 2008.

Naiset juoksivat ensimmäisen kerran olympiamaratonin Los Angelesissa 1984. Kukaan naisjuoksija ei ole voittanut kahta maratonkultaa eikä myöskään mitalia sekä ratajuoksussa että maratonilla. Naisten maratonin menestynein olympiamaa on ollut Japani, joka voitti mitalin neljissä peräkkäisissä kisoissa 1992–2004.

100/110 m aidat

M 110 m aidat

OE 12,91 Liu Xiang CHN 2004

Suomen mitalit: 0–0–1

S/paras: 1984 Arto Bryggare pronssia

S/edellinen: 1996 Antti Haapakoski ae

N 100 m aidat

OE 12,35 Sally Pearson AUS 2012

S/paras/edellinen: 2000 Manuela Bosco ae

Arto Bryggaren pronssi Los Angelesissa 1984 on sprinttimatkoilla ylittämätön suomalaissuoritus: kukaan muu ei ole päässyt edes olympiafinaaliin yhtä ratakierrosta lyhemmillä matkoilla.

Yhdysvallat on hallinnut miesten pika-aitoja ylivoimaisesti: 19 olympiavoittoa 27:sta mahdollisesta. Lontoossa 2012 Aries Merritt palautti USA:n voittojen tielle. Kolme viimeistä kultaa olivat menneet toisaalle: 2000 voitti Kuuban Anier García, 2004 Kiinan Liu Xiang ja 2008 Kuuban Dayron Robles. Kaksinkertaisia pika-aitojen olympiavoittajia ovat amerikkalaiset Lee Calhoun (1956–60) ja Roger Kingdom (1984–88).

Naisten aitamatka oli 80 metriä vuosien 1932–68 kisoissa. Naisten pika-aitojen menestynein olympiaurheilija on Australian Shirley Strickland-de la Hunty, joka voitti kaksi kultaa ja yhden pronssin 80 metrillä vuosina 1948–56. Ludmila Engquist voitti Atlantassa 1996 Ruotsin ensimmäisen naisten yleisurheilun kultamitalin.

400 m aidat

M

OE 46,78 Kevin Young USA 1992

Suomen mitalit: 0–1–0

S/paras: 1924 Erik Wilén hopeaa

S/edellinen: 1972 Ari Salin ae

N

OE 52,64 Melaine Walker JAM 2008

S/paras/edellinen: 1984 Tuija Helander 7:s

USA on voittanut miesten 400 metrin aidoissa 18 kultamitalia 25:sta mahdollisesta. Lajin suurin legenda Edwin Moses voitti olympiakultaa 1976 ja 1984 sekä pronssia 1988. Kahteen kultaan ovat yltäneet myös USA:n Glenn Davis (1956–60) ja Angelo Taylor (2000 ja 2008) sekä Dominikaanisen tasavallan Félix Sánchez (2004 ja 2012). Erik ”Erkka” Wilén toi Suomelle hopeaa Pariisissa 1924. Tuon ajan sääntöjen mukaan Wilén sai samalla nimiinsä myös olympiaennätyksen (53,8), koska kultamitalisti Morgan Taylor (USA) oli kaatanut yhden aidan.

Naisten 400 m aitajuoksu tuli olympiaohjelmaan vasta Los Angelesissa 1984. Kahteen kultamitaliin ovat yltäneet Jamaika (Deon Hemmings 1996 ja Melaine Walker 2008) ja Venäjä (Irina Privalova 2000, Natalija Antjuh 2012). Tämä on ainoa pikamatka, josta USA:lla ei ole yhtään olympiavoittoa.

3000 m esteet

M

OE 8.05,51 Julius Kariuki KEN 1988

Suomen mitalit: 4–3–2

S/paras: 4 kultaa: Ville Ritola 1924, Toivo Loukola 1928, Volmari Iso-Hollo 1932 ja 1936

S/edellinen: 2012 Jukka Keskisalo kesk. finaalissa

N

OE 8.58,81 Gulnara Samitova-Galkina RUS 2008

S/paras/edellinen: 2012 Sandra Eriksson ae.

Estejuoksu oli olympiaohjelmassa ensi kerran jo vuonna 1900. Kilpailumatkaksi tuli 3000 metriä kuitenkin vasta Antwerpenissä 1920. Kenia on voittanut olympiakultaa 3000 metrin esteissä vuodesta 1968 lähtien joka kerran osallistuessaan kisoihin – väliin ovat jääneet vain boikottikisat 1976 ja 1980. Kenialaiset juoksijat ovat voittaneet kahdeksan viimeistä olympiafinaalia, joista viisi peräkkäistä kaksoisvoittona (1988–2004) ja kaksi kolmoisvoittona (1992, 2004). Maan ylivoimaa korostaa se, että sen 21 mitalia ovat 19 eri miehen ansiota: kahteen mitaliin ovat yltäneet vain Ezekiel Kemboi (kultaa 2004 ja 2012) ja Brimin Kipruto (kultaa 2008, hopeaa 2004). Kemboin ohella ainoa 3000 metrin esteiden kaksinkertainen olympiavoittaja on Suomen Volmari Iso-Hollo (1932–36).

Naisten estejuoksu tuli olympiaohjelmaan vasta Pekingissä 2008. Venäjän Gulnara Samitova-Galkina rikkoi finaalissa ensimmäisenä naisena maailmassa 9 minuutin rajan. Lontoossa voittanut venäläinen Julija Zaripova on sittemmin hylätty dopingin vuoksi.

Korkeushyppy

M

OE 239 Charles Austin USA 1996
S/paras: 1936 Kalevi Kotkas 4:s
S/edellinen: 2012 Osku Torro karsinnassa 16:s

N

OE 206 Jelena Slesarenko RUS 2004
S/paras/edellinen: 1976 Susanne Sundqvist 12:s

Korkeushyppy on kuulunut yleisurheilun olympiaohjelmaan aina, miehille 1896 alkaen, naisille vuodesta 1928. Lajin ensimmäinen olympiavoittaja Ellery Clark otti kultaa myös Ateenan kisojen pituushyppäyksessä, seuraava, Irving Baxter, myös Pariisin 1900 seiväshyppäyksessä. Miesten 27:stä olympiafinaalista 13 on päättynyt Yhdysvaltain hyppääjän voittoon. Ruotsin Patrik Sjöberg on ainoana hypännyt mitalin kolmissa olympiakisoissa (sijat 2–3–2 vuosina 1984–92). Olympiakullan Ruotsille otti Stefan Holm Ateenassa 2004. Virolainen Jüri Tarmak voitti kultaa Neuvostoliitolle 1972, ja virolaissyntyinen oli myös Suomen paras olympiaedustaja Kalevi Kotkas, joka Berliinissä 1936 sijoittui neljänneksi samalla tuloksella hopeamitalistin kanssa. Korkeushyppy onkin ainoa miesten nykyisistä kenttälajeista, josta Suomella ei ole toistaiseksi olympiamitalia. Olympiafinaalissa on viimeksi esiintynyt Erkki Niemi, 9:s vuonna 1984.

Miesten korkeushyppäyksessä kukaan ei ole uusiutunut olympiavoittoaan, mutta naisten sarjan kaksinkertaisia kultamitalisteja ovat Romanian Iolanda Balaş (1960–64) sekä saksalainen Ulrike Meyfarth, joka voitti 16-vuotiaana Münchenissä 1972 ja toisen kerran Los Angelesissa 1984. Italian Sara Simeoni hyppäsi kolme olympiamitalia (2–1–2) vuosina 1976–84.

Seiväshyppy

M

OE 597 Renaud Lavillenie FRA 2012
Suomen mitalit: 0–2–1
S/paras: 1948 Erkki Kataja hopeaa, 1976 Antti Kalliomäki hopeaa
S/edellinen: 2012 Jere Bergius karsinnassa ilman tulosta

N

OE 505 Jelena Isinbajeva RUS 2008
S/paras/edellinen: 2012 Minna Nikkanen karsinnassa 26:s

Yhdysvaltain seiväshyppääjät voittivat olympiakultamitalin peräti 16 kertaa perätysten 1896–1968. Mestaruusputki on pisin kaikki urheilumuodot huomioiden. Sarja katkesi Münchenissä 1972, kun voiton vei DDR:n Wolfgang Nordwig. Olympiahistorian menestyksekkäin seiväshyppääjä on ollut Bob Richards, joka saavutti pronssia 1948 sekä kultaa 1952 ja 1956. Sergei Bubka sai urallaan tyytyä yhteen olympiamitaliin (kultaa 1988). Suomella on kaksi seiväshopeaa, joista Antti Kalliomäen 1976 Montrealissa hyppäämä mitali tuli samalla tuloksella voittajan kanssa. Eeles Landströmin seiväspronssi oli vuoden 1960 Rooman kisojen yleisurheilun ainoa suomalaismitali. Viimeisin suomalainen olympiafinalisti on ollut Asko Peltoniemi, joka sijoittui kuudenneksi Barcelonassa 1992.

Naisten seiväshyppy oli ensimmäisen kerran olympiaohjelmassa Sydneyssä 2000. Venäjän Jelena Isinbajeva voitti kultaa 2004 ja 2008 sekä pronssia 2012. Seiväshyppy on ainoa olympialaji, josta kaikilla viidellä Pohjoismaalla on mitaliteita. Islannin Vala Flósdóttir näet hyppäsi naisten kilpailussa pronssimitalin Sydneyssä 2000.

Pituushyppy

M

OE 890 Bob Beamon USA 1968
Suomen mitalit: 0–0–1
S/paras: 1956 Jorma Valkama pronssia
S/edellinen: 2008 Tommi Evilä karsinnassa 17:s

N

OE 740 Jackie Joyner-Kersey USA 1988
S/paras: 1952 Maire Österdahl 9:s
S/edellinen: 2004 Heli Koivula-Kruger karsinnassa 16:s

Yhdysvaltain Carl Lewis kohosi Atlantan pituushyppyfinaalissa 1996 kiekonheittäjä Al Oerterin rinnalle voittamalla neljännen yleisurheilukullan samassa lajissa. Lewisilla on lisäksi viisi kultaa ja yksi hopea pikamatkoilta ja pikaviestistä. USA on voittanut miesten pituushypyssä 21 kultamitalia muun maailman kuutta vastaan. Nämä kuusi muuta mestaria ovat William Pettersson (SWE, 1920), Lynn Davies (GBR, 1964), Lutz Dombrowski (GDR, 1980), Iván Pedroso (CUB, 2000), Irving Saladino (PAN, 2008) ja Greg Rutherford (GBR, 2012). Ilman miesten pituuden olympiamitalia USA on jäänyt vain 2000 ja 2008. Bob Beamonin Mexican voittotulos 890 pysyi ME:nä 23 vuotta ja on yleisurheilun vanhin olympiaennätys. Suomen ainoan olympiamitalistin Jorma Valkaman pronssitulokset Melbournissa 1956 oli 748. Viimeisin olympiafinalisti on ollut Jarmo Kärnä Soulissa 1988 (10:s).

Naisten pituushyppystä tuli olympialaji 1948. Lajin ainoa kaksinkertainen olympiavoittaja on Saksan Heike Drechsler, joka saavutti hopeaa 1988 sekä kultaa 1992 ja 2000 – Atlantan kisat jäivät loukkaantumisen vuoksi väliin. Kolmissa kisoissa mitalin voitti myös USA:n Jackie Joyner-Kersey (kultaa 1988 sekä pronssia 1992 ja 1996). Naisten pituushyppyn olympiavoitot ovat jakautuneet peräti 12 maan kesken.

Kolmiloikka

M

OE 18,09 Kenny Harrison USA 1996
(18,17w Mike Conley USA 1992)
Suomen mitalit: 1–0–2
S/paras: 1920 Ville Tuulos kultaa
S/edellinen: 1980 Olli Pousi karsiutui (ei tulosta)

N

OE 15,39 Françoise Mbango Etone CMR 2008
S/paras/edellinen: 2004 Heli Koivula-Kruger karsinnan 23:s

Nykyaikaisten olympiakisojen ensimmäinen kilpailulaji Ateenassa 1896 oli kolmiloikka, jonka voitti amerikkalainen James Connolly. Olympiakisojen menestynein kolmiloikkaaja on Neuvostoliiton Viktor Sanejev, joka voitti kolme kultaa 1968–76 sekä lisäksi hopean 1980. Moskovassa hänet kukisti joukkuetoveri, virolainen Jaak Uudmäe. Kaksi miesten kultaa ovat loikkineet USA:n Meyer Prinstein (1900–04), Brasilian Adhemar Ferreira da Silva (1952–56) ja Puolan Józef Szmidt (1960–64). Ruotsilla on kolme lajin kultamitalia, joista tuoreimman otti Christian Olsson Ateenassa 2004. Pohjoismaiden menestynein olympialoikkaaja on yhä tamperelainen Ville Tuulos, joka voitti kultaa Antwerpenissä 1920 ja pronssia kaksissa seuraavissa kisoissa. Tuorein suomalainen olympiafinalisti on Pentti Kuukasjärvi, joka sijoittui 10:nneksi Montrealissa 1976.

Naisten kolmiloikka tuli olympiaohjelmaan vasta Atlantassa 1996. Kamerunin Françoise Mbango voitti loikkakultaa sekä 2004 että 2008. Eniten olympiamitaleita hyppylajeissa on kerännyt Venäjän Tatjana Lebedeva, joka voitti kolmiloikan hopeaa 2000, pituuden kultaa ja kolmiloikan pronssia 2004 sekä molemmissa lajeissa hopeaa 2008.

Kuulantyöntö

M

OE 22,47 Ulf Timmermann GDR 1988
Suomen mitalit: 2–2–0 (ilman molempien käsien kilpailua)
S/paras: 2 kultaa: 1920 Ville Pörhölä ja 2000 Arsi Harju
S/edellinen: 2008 Robert Häggblom karsinnassa ei tulosta

N

OE 22,41 Ilona Slupianek GDR 1980
S/paras: 1952 Meeri Saari 8:s
S/edellinen: 1996 Karoliina Lundahl karsinnassa 19:s

Kuulantyöntö on kuulunut olympiakisojen ohjelmaan alusta, vuodesta 1896 saakka. USA:n Ralph Rose on olympiahistorian ainoa kolminkertainen kuulavoittaja (1904–12). Rosen Tukholman kultamitali tuli tosin kahden käden kilpailusta. USA:n Parry O'Brien voitti puolestaan kultaa 1952 ja 1956 sekä hopeaa 1960. USA on saavuttanut miesten kuulassa vähintään hopeaa kaikissa sodanjälkeisissä kisoissa kahta lukuun ottamatta (1976, 1980). Viimeisimmän kullan sille voitti Randy Barnes 1996.

Suomalainen kuulavoitto oli lähellä jo Ateenan välikisoissa 1906: Verner Järvinen työnsi kilpailun pisimmät kaaret, mutta tuli hylätyksi väärän tekniikan vuoksi. Ville Pörhölä ja Elmer Niklander ottivat kaksoisvoiton 1920 ja Berliinissä työnsi hopeaa Sulo Bärlund. Arsi Harju voitti kultamitalin Sydneyssä 2000, mutta sen jälkeen ei suomalaisia kuulamiehiä ole finaalissa nähty.

Vuonna 1948 olympiaohjelmaan tulleen naisten kuulantyönnön kaksinkertasia voittajia ovat Neuvostoliiton Tamara Press (1960–64) ja Uuden-Seelannin Valerie Adams (2008–12). Lontoossa 2012 pisimmälle työntänyt Valko-Venäjän Nadzeja Ostapšuk jäi tuoreeltaan kiinni dopingista.

Kiekonheitto

M

OE 69,89 Virgilijus Alekna LTU 2004
Suomen mitalit: 2–3–0 (ilman antiikin tyylin ja molempien käsien kilpailuja)
S/paras: 2 kultaa: 1912 Armas Taipale ja 1920 Elmer Niklander
S/edellinen: 2008 Frantz Kruger 11:s

N

OE 72,30 Martina Hellmann GDR 1988
S/paras/edellinen: 1984 Ulla Lundholm 4:s

Vanhimpiin olympialajeihin kuuluva kiekonheitto oli vuosien 1906 ja 1908 kisaohjelmassa myös ”antiikkisena” versiona, jossa heittäjät seisoivat korokkeella jäljitellen kuuluisan antiikin patsaan asentoa. Tässä lajissa Verner Järvinen voittikin Suomen ensimmäisen yleisurheilun kultamitalin Ateenan välikisoissa 1906. Modernin lajimuodon ensimmäinen suomalaisvoittaja oli Armas Taipale, joka Tukholmassa 1912 otti kultaa myös molempien käsien kilpailussa. Antwerpenissä 1920 kultaa voitti Elmer Niklander Taipaleen ottaessa hopeaa. Hopeaketjua jatkoivat Vilho Niittymaa 1924 ja Antero Kivi 1928. Sotienjälkeisenä aikana suomalaiset kiekkomiehet ovat kuitenkin saavuttaneet olympiatasolla vain kaksi kuudetta sijaa (Veikko Nyqvist 1948 ja Pentti Kahma 1976).

USA:n Al Oerter voitti miesten kiekonheiton kultaa neljästi peräkkäin vuosina 1956–68. Lajin kaksinkertaisia olympiamestareita ovat USA:n Martin Sheridan (1904–08; välikisat ja muut lajit laskien 5 kultaa) ja Clarence Houser (1924–28) sekä Liettuan Virgilijus Alekna (2000–04), joka 2008 otti lisäksi pronssin. Kultaa Pekingissä ottanut Viron Gerd Kanter heitti vielä pronssia Lontoossa 2012. Suomen viimeisin olympiaedustaja on myös Afrikan maiden ainoa heittolajien olympiamitalisti: Frantz Kruger heitti Etelä-Afrikalle pronssia Sydneyssä 2000.

Kiekonheitto on myös naisten yleisurheilun vanhin olympialaji: ensimmäinen naisten finaalilaji Amsterdamissa 1928 oli kiekko, jonka voitti Puolan Halina Konopacka. Kahteen kultaan ovat yltäneen N-liiton Nina Romaškova/Ponomarjova (1952 ja 1960) sekä DDR:n Evelin Schlaak/Jahl (1976–80). Neuvostoliiton Tamara Press voitti Tokiossa 1964 olympiakultaa sekä kuulussa että kiekossa. Miesten puolella vastaavaan tekoon ovat pystyneet amerikkalaiset Robert Garrett (1896), Martin Sheridan (välirikisat 1906) ja Clarence Houser (1924).

Moukarinheitto

M

OE 84,80 Sergei Litvinov URS 1988
Suomen mitalit: 1–1–0
S/paras: 1984 Juha Tiainen kultaa
S/edellinen: 2012 David Söderberg karsinnassa 26:s

N

OE 78,18 Tatjana Lysenko RUS 2012
S/paras: 2000 Sini Pöyry 12:s
S/edellinen: 2008 Merja Korpela karsinnan 30:s

Moukarinheiton ainoa kolminkertainen olympiavoittaja on USA:n John Flanagan (1900–08). Samaa olisi tavoitellut Juri Sedyh (kultaa 1976 ja 1980, hopeaa 1988) ilman Neuvostoliiton boikottia vuonna 1984. Kultamitalin Los Angelesin kisoissa voittikin Juha Tiainen. Suomen ensimmäisen, hopeisen moukarimitalin voitti samassa kaupungissa 1932 Ville Pörhölä. Miesten moukarifinaaleissa on usein selvitelty dopingsotkuja. Ateenassa 2004 kärähti unkarilainen voittaja Adrián Annus, Pekingissä 2008 valkovenäläiset hopea- ja pronssimiehet Vadim Devjatovski ja Ivan Tihon. Viimemainitut saivat lopulta mitalinsa takaisin laboratoriovirheen ansiosta. Olli-Pekka Karjalainen pudotettiin samalla neljänneltä sijalta takaisin kuudenneksi.

Naisten moukarinheitosta tuli olympialaji Sydneyssä 2000. Mitalitilastoa johtaa Venäjän Olga Kuzenkova, joka voitti hopeaa Sydneyssä ja kultaa Ateenassa 2004.

Keihäänheitto

M

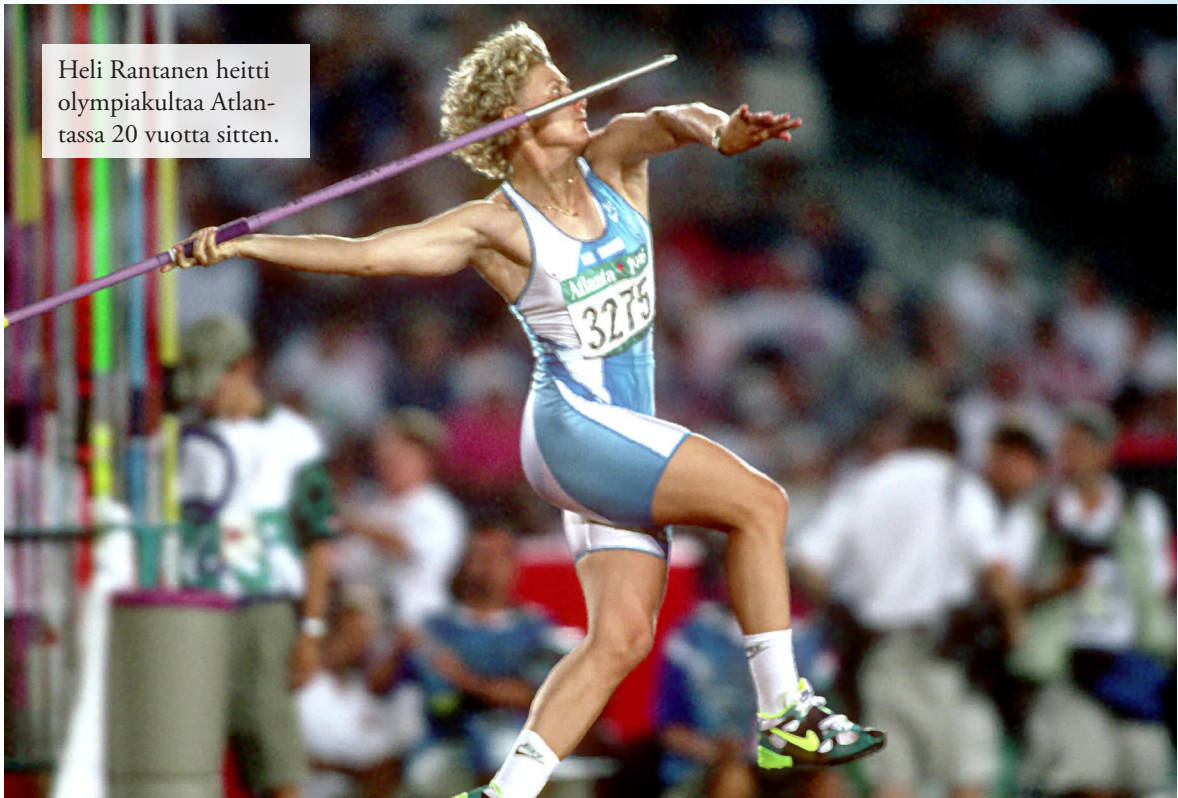
OE 90,57 Andreas Thorkildsen NOR 2008
Suomen mitalit: 7–7–8 (ilman molempien käsien kilpailua)
S/paras: 7 kultaa: Jonni Myyrä 1920 ja 1924, Matti Järvinen 1932, Tapio Rautavaara 1948, Pauli Nevala 1964, Arto Härkönen 1984, Tapio Korjus 1988
S/edellinen: 2012 Antti Ruuskanen pronssia, Tero Pitkämäki 5:s, Ari Mannio 11:s

N

OE 71,53 Osleidys Menéndez CUB 2004
Suomen mitalit: 1–2–0
S/paras: 1996 Heli Rantanen kultaa
S/edellinen: 2012 Sanni Utriainen karsinnassa ilman tulosta

Keihästä heitettiin olympia-areenalla ensi kerran Ateenan välikisoissa 1906. Suomi on lajin olympiahistorian ylivoimaisesti menestynein maa. Suomen miehet ovat saavuttaneet yhteensä 22 mitalia, kun mikään muu maa ei ole saanut seitsemää enempää. Antwerpenissa 1920 keihäsmiehet ottivat Jonni Myyrän johdolla Suomen olympiahistorian ainoan nelosvoiton (muut mitalistit Urho Peltonen, Paavo Johansson ja Julius Saaristo). Los Angelesissa 1932 saaliina oli kolmoisvoitto (Matti Järvinen–Matti Sippala–Eino Penttilä). Viimeisen kerran Suomi on saanut kaksi mitalia samasta lajista Soulissa 1988, jolloin Tapio Korjuksen kultaa säesti Seppo Rätty pronssilla. Rätty on myös Suomen ainoa kolminkertainen keihään olympiamitalisti (sijat 3–2–3 vuosina 1988–96).

Heli Rantanen heitti olympiakultaa Atlantassa 20 vuotta sitten.

Suomalaiset ovat voineet luottaa keihäänheittäjiin silloinkin, kun muutoin on mennyt heikosti. Keihäänheitto on ollut Suomen ainoa yleisurheilun mitalilaji kahdeksissa olympiakisoissa (1952, 1964, 1968, 1988, 1992, 1996, 2008, 2012) ja ainoa pistesijalaji historian synkimmissä kisoissa Ateenassa 2004 (Tero Pitkämäki 8:s). Olympiakisojen miesten keihäänheittoon on Suomi jättänyt osallistumatta vain kerran (1956).

Olympiakisojen suurin keihässankari on kuitenkin tšekki Jan Železný, joka voitti kolme kultamitalia vuosina 1992–2000 jäätyään Soulessa 1988 hopealle Korjuksen viimeisen heiton ansiosta. Välikisat ja sivulajit mukaan lukien Ruotsin Eric Lemming voitti neljä keihäskultamitalia vuosina 1906–12. Kahteen kultaan ovat yltäneet Jonni Myyrä (1920–24) ja Norjan Andreas Thorkildsen (2004–08).

Naisten keihäänheitto oli ensi kerran olympiohjelmassa Los Angelesissa 1932. Kahden olympiakullan heittäjiä ovat DDR:n Ruth Fuchs (1972–76) ja tšekki Barbora Špotáková (2008–12). Tšekkoslovakian Dana Zátopková heitti Helsingissä 1952 kultaa samaan aikaan kun hänen miehensä Emil juoksi 5000 metrin voittajaksi. Hän voitti lisäksi hopeaa Roomassa 1960. Kaisa Parviaisen hopea Lontoossa 1948 oli Suomen naisten ensimmäinen kesälajien olympiamitali. Tiina Lillak sai hopeaa Los Angelesissa 1984, ja Heli Rantanen voitti kultaa Atlantassa 1996. Missään muussa naisten yleisurheilulajissa ei Suomi ole olympiamitaleita toistaiseksi voittanutkaan.

Moniottelut

M kymmenottelu

OE 8893 Roman Šebrle CZE 2004

Suomen mitalit: 1–2–0

S/paras: 1928 Paavo Yrjölä kultaa

S/edellinen: 2008 Mikko Halvari 26:s

N seitsenottelu

OE 7291 Jackie Joyner-Kersey USA 1988

S/paras: 2000 Tiia Hautala 8:s

S/edellinen: 2008 Niina Kelo 23:s

Kymmenottelu nykyisellä lajivalikoimalla tuli olympiakisoihin Tukholmassa 1912. Lajin kaksinkertaisia kultamitalisteja ovat USA:n Bob Mathias (1948–52) ja Britannian Daley Thompson (1980–84). Paavo Yrjölä on Suomen ainoa kultamitalisti, mutta nykyisen pistetaulukon mukaan hopealle sekä 1928 että 1932 jäänyt Akilles Järvinen olisi voittanut kultamitalin kummallakin kertaa. Akilleksen isä Verner Järvinen voitti Ateenan välikisoissa 1906 antiikin kiekonheiton, veli Matti puolestaan keihäskultaa 1932.

Naisten seitsenottelusta tuli olympialaji 1984. Vuosina 1964–80 ohjelmassa oli ollut viisiottelu.

Naisten moniotteluiden ainoa tuplavoittaja on USA:n Jackie Joyner-Kersey, joka jäi seitsenottelussa niukasti hopealle vielä 1984, mutta voitti ylivoimaisesti kultaa 1988 ja 1992. Kolme moniottelun naisvoittajaa on ottanut kultaa myös muissa lajeissa: Irina Press (5-ottelu 1964 ja 80 m aidat 1960), Ingrid Becker-Mickler (5-ottelu 1968, pikaviestit 1972) ja Joyner-Kersey (7-ottelu ja pituus 1988). Miesten puolella suoritus on onnistunut vain USA:n Harold Osbornille (10-ottelu ja korkeus 1924).

Vuosina 1912–24 olympiaohjelmassa oli myös yleisurheilun viisiottelu (pituus, keihäs, 200 m, kiekko ja 1500 m), jossa Suomen Eero Lehtonen voitti kultaa sekä 1920 että 1924.

Kävely

M 20 km

OE 1.18.46 Chen Ding CHN 2012

S/paras: 1980 Reima Salonen 9:s

S/edellinen: 1988 Reima Salonen 42:s

M 50 km

OE 3.36.53 Jared Tallent AUS 2012

S/paras: 1984 Reima Salonen 4:s

S/edellinen: 2012 Jarkko Kinnunen 13:s, Antti Kempas 38:s

N 20 km

OE 1.25.02 Jelena Lašmanova RUS 2012

S/paras (10 km): 1992 Sari Essayah 4:s

S/edellinen (10 km): 1996 Sari Essayah 16:s

Kävelyn olympiahistoria alkoi Ateenan välikisoista 1906, joissa kilpailumatkoista lyhin oli vain 1500 metriä. Sittemmin on siirrytty radalta maantielle ja matkat ovat pidentyneet. 50 kilometrin maantiekävely tuli ohjelmaan jo 1932, 20 km 1956. Naisten kävely tuli olympiakisoihin 10 km matkalla 1992. Kilpailumatka piteni 20 km:iin Sydneyssä 2000.

Olympiakisojen menestynein kävelijä on Puolan Robert Korzeniowski, joka voitti kolme peräkkäistä kultaa 50 km:llä 1996–2004 ja Sydneyssä 2000 lisäksi 20 km. Kukaan muu kävelijä ei ole voittanut kahta maantiematkaa samoissa kisoissa. 20 km:llä Neuvostoliiton Vladimir Golubnitši voitti neljä peräkkäistä mitalia (järjestyksessä 1–3–1–2) vuosina 1960–72.

Suomen kävelijät ovat menestyneet MM- ja EM-tasolla, mutta olympiakisoista ei mitaleita ole tullut. Reima Salosen (50 km 1984) ja Sari Essayahin (10 km 1992) paras saavutus on neljäs sija, ja Valentin Kononen sijoittui kahdesti 50 km:llä seitsemänneksi (1992 ja 1996).

Olympiakävelyissä on nähty dramaattisia loppuratkaisuja. Kiinan Chen Yuelingista tuli Barcelonassa 1992 maansa ensimmäinen yleisurheilun olympiavoittaja, kun venäläinen Alina Ivanova hylättiin naisten 10 km:n maaliintulon jälkeen. Sydneyssä 2000 Meksikon Bernardo Segura sai kuulla hylkäyksestään kesken voittohaastattelun, ja Korzeniowski julistettiin 20 km:n voittajaksi. Lontoossa 2012 kultaa 50 km:llä voittanut Sergei Kirdjapkin on myöhemmin jäänyt kiinni dopingista, samoin 20 km:n hopeanainen Olga Kaniskina (molemmat Venäjältä).

MITALITAUUKKO

	K	H	P
Yhdysvallat	323	251	198
Neuvostoliitto/IVY	71	66	77
Iso-Britannia	55	81	63
Suomi	48	35	31
DDR	38	36	35
Saksa	32	56	62
Kenia	24	31	25
Venäjä	24	25	25
Puola	23	18	13
Australia	21	25	25
Etiopia	21	8	16
Ruotsi	20	21	41
Italia	19	15	26
Jamaika	17	30	19
Ranska	14	23	26
Kanada	13	14	27
Romania	11	14	10
Tšekkoslovakia	11	8	5
Kuuba	10	14	16
Unkari	10	12	17
Uusi-Seelanti	10	2	8
Japani	7	7	9
Norja	7	5	8
Kreikka	6	12	11
Etelä-Afrikka	6	12	6
Kiina	6	6	10
Marokko	6	5	8
Alankomaat	6	4	6
Bulgaria	5	7	6
Tšekki	5	1	5
Valko-Venäjä	4	5	7
Brasilia	4	3	7
Portugali	4	2	4
Bahama	4	2	4
Irlanti	4	2	1
Algeria	4	1	2
Belgia	3	6	3
Meksiko	3	5	2
Liettua	3	1	1
Trinidad ja Tobago	2	5	7
Espanja	2	4	6
Ukraina	2	3	12
Nigeria	2	3	8
Argentiina	2	3	0
Tunisia	2	2	1
Viro	2	1	3
Dominik. tasav.	2	1	0

	K	H	P
Uganda	2	0	1
Kazakstan	2	0	1
Kamerun	2	0	0
Itävalta	1	2	4
Slovenia	1	2	1
Etelä-Korea	1	1	0
Ecuador	1	1	0
Kroatia	1	1	0
Panama	1	0	2
Mosambik	1	0	1
Luxemburg	1	0	0
Burundi	1	0	0
Syyria	1	0	0
Grenada	1	0	0
Sveitsi	0	6	2
Latvia	0	4	1
Namibia	0	4	0
Tanska	0	3	3
Turkki	0	3	2
Intia	0	2	0
Chile	0	2	0
Jugoslavia	0	2	0
Tansania	0	2	0
Sri Lanka	0	2	0
Taiwan	0	1	1
Islanti	0	1	1
Kolumbia	0	1	1
Böömi	0	1	0
Haiti	0	1	0
Norsunluurannikko	0	1	0
Senegal	0	1	0
Sambia	0	1	0
Saudi-Arabia	0	1	0
Sudan	0	1	0
Botswana	0	1	0
Guatemala	0	1	0
Iran	0	1	0
Filippiinit	0	0	2
Länsi-Intia	0	0	2
Qatar	0	0	2
Australaasia	0	0	1
Venezuela	0	0	1
Djibouti	0	0	1
Barbados	0	0	1
Eritrea	0	0	1
Puerto Rico	0	0	1
Bahrain	0	0	1

SUOMEN YLEISURHEILUMITALIT

KISOITTAIN

	K	H	P
1906 Ateenan välikisat*	1	0	1
1908 Lontoo	0	0	1
1912 Tukholma	6	4	3
1920 Antwerpen	9	4	3
1924 Pariisi	10	5	2
1928 Amsterdam	5	5	4
1932 Los Angeles	3	4	4
1936 Berliini	3	5	2
1948 Lontoo	1	2	0
1952 Helsinki	0	0	1
1956 Melbourne	0	0	3
1960 Rooma	0	0	1
1964 Tokio	1	0	0
1968 Mexico	0	1	0
1972 München	3	0	1
1976 Montreal	2	2	0
1980 Moskova	0	1	1
1984 Los Angeles	2	1	1
1988 Soul	1	0	1
1992 Barcelona	0	1	0
1996 Atlanta	1	0	1
2000 Sydney	1	0	0
2008 Peking	0	0	1
2012 Lontoo	0	0	1
YHTEENSÄ	48	35	31

(* ilman välikisoja)

LAJEITTAIN

	K	H	P
MIEHET			
400 m	0	0	1
1500 m	3	0	1
5000 m	7	4	2
10 000 m	7	4	4
Maraton	2	0	3
110 m aidat	0	0	1
400 m aidat	0	1	0
3000 m esteet	4	3	2
Seiväshyppy	0	2	1
Pituushyppy	0	0	1
Kolmiloikka	1	0	2
Kuulantyöntö	2	2	0
Kiekonheitto	2	3	0
Moukarinheitto	1	1	0
Keihäänheitto	7	7	8
Kymmenottelu	1	2	0
Ohjelmasta poistetut lajit:			
Maastojuoksu	3	1	1
Maastojuoksu, joukkuekilpailu	2	1	0
3000 m joukkuejuoksu	1	0	0
Kuula, molemmat kädet	0	0	1
Kiekko, molemmat kädet	1	1	0
Kiekko, antiikin tyyli	0	0	1
Keihäs, molemmat kädet	1	1	1
Viisiottelu	2	0	1
NAISET			
Keihäänheitto	1	2	0
YHTEENSÄ *	48	35	31

* Tilastossa ei mukana vuoden 1906 välikisoja (1 kulta antiikin kiekossa, 1 pronssi kiekonheitossa).

SUOMEN YLEISURHEILUMITALISTIT

1906	K	Antiikin kiekonheitto	Verner Järvinen
	P	Kiekonheitto	Verner Järvinen
1908	P	Antiikin kiekonheitto	Verner Järvinen
1912	K	5000 m	Hannes Kolehmainen
		10 000 m	Hannes Kolehmainen
		Maastajuoksu	Hannes Kolehmainen
		Kiekonheitto	Armas Taipale
		Kiekko, mol.kädet	Armas Taipale
		Keihäs, mol.kädet	Julius Saaristo
	H	Maastajuoksu, joukk.	Hannes Kolehmainen, Lauri Eskola, Albin Stenroos
		Kiekko, mol.kädet	Elmer Niklander
		Keihäänheitto	Julius Saaristo
		Keihäs, mol.kädet	Väinö Siikaniemi
	P	10 000 m	Albin Stenroos
		Kuula, mol.kädet	Elmer Niklander
		Keihäs, mol.kädet	Urho Peltonen
1920	K	10 000 m	Paavo Nurmi
		Maraton	Hannes Kolehmainen
		Maastajuoksu	Paavo Nurmi
		Maastajuoksu, joukk.	Paavo Nurmi, Heikki Liimatainen, Teodor Koskenniemi
		Kolmiloikka	Vilho Tuulos
		Kuulantyöntö	Ville Pörhölä
		Kiekonheitto	Elmer Niklander
		Keihäänheitto	Jonni Myyrä
		Viisiottelu	Eero Lehtonen
	H	5000 m	Paavo Nurmi
		Kuulantyöntö	Elmer Niklander
		Kiekonheitto	Armas Taipale
		Keihäänheitto	Urho Peltonen
	P	Maastajuoksu	Heikki Liimatainen
		Keihäänheitto	Paavo Johansson
		Viisiottelu	Hugo Lahtinen
1924	K	1500 m	Paavo Nurmi
		5000 m	Paavo Nurmi
		10 000 m	Ville Ritola
		Maraton	Albin Stenroos
		3000 m esteet	Ville Ritola
		Maastajuoksu	Paavo Nurmi
		Maastajuoksu, joukk.	Paavo Nurmi, Ville Ritola, Heikki Liimatainen
		3000 m joukkuej.	Paavo Nurmi, Ville Ritola, Elias Katz
		Keihäänheitto	Jonni Myyrä
		Viisiottelu	Eero Lehtonen
	H	5000 m	Ville Ritola
		400 m aidat	Erik Wilén
		3000 m esteet	Elias Katz
		Maastajuoksu	Ville Ritola
		Kiekonheitto	Vilho Niittymaa
	P	10 000 m	Eero Berg

SUOMEN YLEISURHEILUMITALISTIT

		Kolmiloikka	Vilho Tuulos
1928	K	1500 m	Harri Larva
		5000 m	Ville Ritola
		10 000 m	Paavo Nurmi
		3000 m esteet	Toivo Loukola
		Kymmenottelu	Paavo Yrjölä
	H	5000 m	Paavo Nurmi
		10 000 m	Ville Ritola
		3000 m esteet	Paavo Nurmi
		Kiekonheitto	Antero Kivi
		Kymmenottelu	Akilles Järvinen
	P	1500 m	Eino Purje
		Maraton	Martti Marttelin
		3000 m esteet	Ove Andersen
		Kolmiloikka	Vilho Tuulos
1932	K	5000 m	Lauri Lehtinen
		3000 m esteet	Volmari Iso-Hollo
		Keihäänheitto	Matti Järvinen
	H	10 000 m	Volmari Iso-Hollo
		Moukarinheitto	Ville Pörhölä
		Keihäänheitto	Matti Sippala
		Kymmenottelu	Akilles Järvinen
	P	5000 m	Lauri Virtanen
		10 000 m	Lauri Virtanen
		Maraton	Armas Toivonen
		Keihäänheitto	Eino Penttilä
1936	K	5000 m	Gunnar Höckert
		10 000 m	Ilmari Salminen
		3000 m esteet	Volmari Iso-Hollo
	H	5000 m	Lauri Lehtinen
		10 000 m	Arvo Askola
		3000 m esteet	Kaarlo Tuominen
		Kuulantyyöntö	Sulo Bärlund
		Keihäänheitto	Yrjö Nikkanen
	P	10 000 m	Volmari Iso-Hollo
		Keihäänheitto	Kalervo Toivonen
1948	K	Keihäänheitto, m	Tapio Rautavaara
	H	Seiväshyppy	Erkki Kataja
		Keihäänheitto, n	Kaisa Parviainen
1952	P	Keihäänheitto, m	Toivo Hyytiäinen
1956	P	400 m	Voitto Hellstén
		Maraton	Veikko Karvonen
		Pituushyppy, m	Jorma Valkama
1960	P	Seiväshyppy	Eeles Landström
1964	K	Keihäänheitto, m	Pauli Nevala
1968	H	Keihäänheitto, m	Jorma Kinnunen
1972	K	1500 m, m	Pekka Vasala
		5000 m	Lasse Virén

SUOMEN YLEISURHEILUMITALISTIT

		10 000 m	Lasse Virén
	P	3000 m esteet	Tapio Kantanen
1976	K	5000 m	Lasse Virén
		10 000 m	Lasse Virén
	H	Seiväshyppy	Antti Kalliomäki
		Keihäänheitto, m	Hannu Siitonen
1980	H	10 000 m	Kaarlo Maaninka
	P	5000 m	Kaarlo Maaninka
1984	K	Moukarinheitto	Juha Tiainen
		Keihäänheitto, m	Arto Härkönen
	H	Keihäänheitto, n	Tiina Lillak
	P	110 m aidat, m	Arto Bryggare
1988	K	Keihäänheitto, m	Tapio Korjus
	P	Keihäänheitto, m	Seppo Rätty
1992	H	Keihäänheitto, m	Seppo Rätty
1996	K	Keihäänheitto, n	Heli Rantanen
	P	Keihäänheitto, m	Seppo Rätty
2000	K	Kuulantyöntö, m	Arsi Harju
2008	P	Keihäänheitto, m	Tero Pitkämäki
2012	P	Keihäänheitto, m	Antti Ruuskanen

Antti Ruuskanen jatkoi Suomen mitaliperinteitä Lontoossa 2012.

LONTOON VOITTAJAT (tilanne 23.5.2016)

	Miehet	Naiset
	Usain Bolt JAM 9,63	Shelly-Ann Fraser-Pryce JAM 10,75
200 m	Usain Bolt JAM 19,32	Allyson Felix USA 21,88
400 m	Kirani James GRN 43,94	Sanya Richards-Ross USA 49,55
800 m	David Rudisha KEN 1.40,91 ME	Marija Savinova RUS 1.56,19
1500 m	Taoufik Makhloufi ALG 3.34,08	(-) ²
5000 m	Mo Farah GBR 13.41,66	Meseret Defar ETH 15.04,25
10 000 m	Mo Farah GBR 27.30,42	Tirunesh Dibaba ETH 30.20,75
Maraton	Stephen Kiprotich UGA 2.08.01	Tiki Gelana ETH 2.23.07
100 m aidot	-	Sally Pearson AUS 12,35
110 m aidot	Aries Merritt USA 12,92	-
400 m aidot	Félix Sánchez DOM 47,63	Natalija Antjuh RUS 52,70
3000 m esteet	Ezekiel Kemboi KEN 8.18,56	Habiba Ghribi TUN 9.08,37 ³
4x100 m	Jamaika 36,84 ME	USA 40,82 ME
4x400 m	Bahama 2.56,72	USA 3.16,87
Korkeushyppy	Ivan Uhov RUS 238	Anna Tšitšerova RUS 205
Seiväshyppy	Renaud Lavillenie FRA 597	Jennifer Suhr USA 475
Pituushyppy	Greg Rutherford GBR 831	Brittney Reese USA 712
Kolmiloikka	Christian Taylor USA 17,81	Olga Rypakova KAZ 14,98
Kuulantlyöntö	Tomasz Majewski POL 21,89	Valerie Adams NZL 20,70
Kiekonheitto	Robert Harting GER 68,27	Sandra Perković CRO 69,11
Moukarinheitto	Krisztián Pars HUN 80,59	Tatjana Lysenko RUS 78,18
Keihäänheitto	Keshorn Walcott TRI 84,58	Barbora Špotáková CZE 69,55
Seitsenottelu	-	Jessica Ennis GBR 6955
Kymmenottelu	Ashton Eaton USA 8869	-
20 km kävely	Chen Ding CHN 1.18.46	Jelena Lašmanova RUS 1.25.02 ME
50 km kävely	Jared Tallent AUS 3.36.53 ¹	-

¹ Alkuperäinen voittaja Sergei Kirdjapkin RUS.

² Alkuperäinen voittaja Aslı Çakır Alptekin TUR. Ei uutta kultamitalia.

³ Alkuperäinen voittaja Julija Zaripova RUS.

MAALYHENTEET

AFG	Afganistan	CRO	Kroatia	IVB	Brittiläiset Neitsytsaaret
ALB	Albania	CUB	Kuuba	JAM	Jamaika
ALG	Algeria	CYP	Kypros	JOR	Jordania
AND	Andorra	CZE	Tšekki	JPN	Japani
ANG	Angola	DEN	Tanska	KAZ	Kazakstan
ANT	Antigua-Barbuda	DJI	Djibouti	KEN	Kenia
ARG	Argentiina	DMA	Dominica	KIR	Kiribati
ARM	Armenia	DOM	Dominikaaninen tasavalta	KGZ	Kirgisia
ARU	Aruba	ECU	Ecuador	KOR	Etelä-Korea
ASA	Amerikan Samoa	EGY	Egypti	KOS	Kosovo
AUS	Australia	ERI	Eritrea	KSA	Saudi-Arabia
AUT	Itävalta	ESA	El Salvador	KUW	Kuwait
AZE	Azerbaidžan	ESP	Espanja	LAO	Laos
BAH	Bahama	EST	Viro	LAT	Latvia
BAN	Bangladesh	ETH	Etiopia	LBA	Libya
BAR	Barbados	FIJ	Fidži	LBR	Liberia
BDI	Burundi	FIN	Suomi	LCA	Saint Lucia
BEL	Belgia	FRA	Ranska	LES	Lesotho
BEN	Benin	FSM	Mikronesia	LIB	Libanon
BER	Bermuda	GAB	Gabon	LIE	Liechtenstein
BHU	Bhutan	GAM	Gambia	LTU	Liettua
BIH	Bosnia-Hertsegovina	GBR	Iso-Britannia	LUX	Luxemburg
BIZ	Belize	GBS	Guinea-Bissau	MAD	Madagaskar
BLR	Valko-Venäjä	GEO	Georgia	MAR	Marokko
BOL	Bolivia	GEQ	Päiväntasaajan Guinea	MAS	Malesia
BOT	Botswana	GER	Saksa	MAW	Malawi
BRA	Brasilia	GHA	Ghana	MDA	Moldova
BRN	Bahrain	GRE	Kreikka	MDV	Malediivit
BRU	Brunei	GRN	Grenada	MEX	Meksiko
BUL	Bulgaria	GUA	Guatemala	MGL	Mongolia
BUR	Burkina Faso	GUI	Guinea	MHL	Marshallin saaret
CAF	Keski-Afrikan tasavalta	GUM	Guam	MKD	Makedonia
CAM	Kambodža	GUY	Guyana	MLI	Mali
CAN	Kanada	HAI	Haiti	MLT	Malta
CAY	Caymansaaret	HKG	Hongkong	MNE	Montenegro
CGO	Kongo	HON	Honduras	MON	Monaco
CHA	Tšad	HUN	Unkari	MOZ	Mosambik
CHI	Chile	INA	Indonesia	MRI	Mauritius
CHN	Kiinan kansantasavalta	IND	Intia	MTN	Mauritania
CIV	Norsunluurannikko	IRI	Iran	MYA	Myanmar (Burma)
CMR	Kamerun	IRL	Irlanti	NAM	Namibia
COD	Kongon dem. tasavalta	IRQ	Irak	NCA	Nicaragua
COK	Cookin saaret	ISL	Islanti	NED	Alankomaat
COL	Kolumbia	ISR	Israel	NEP	Nepal
COM	Komorit	ISV	Yhdysvaltain Neitsytsaaret	NGR	Nigeria
CPV	Kap Verde	ITA	Italia	NIG	Niger
CRC	Costa Rica			NOR	Norja

MAALYHENTEET

NRU	Nauru	SLE	Sierra Leone	TRI	Trinidad ja Tobago
NZL	Uusi-Seelanti	SLO	Slovenia	TUN	Tunisia
OMA	Oman	SMR	San Marino	TUR	Turkki
PAK	Pakistan	SOL	Salomonsaaret	TUV	Tuvalu
PAN	Panama	SOM	Somalia	UAE	Yhdistyneet Arabiemiraatit
PAR	Paraguay	SRB	Serbia	UGA	Uganda
PER	Peru	SRI	Sri Lanka	UKR	Ukraina
PHI	Filippiinit	SSD	Etelä-Sudan	URU	Uruguay
PLE	Palestiina	STP	Sao Tome ja Principe	USA	Yhdysvallat
PLW	Palau	SUD	Sudan	UZB	Uzbekistan
PNG	Papua-Uusi-Guinea	SUI	Sveitsi	VAN	Vanuatu
POL	Puola	SUR	Surinam	VEN	Venezuela
POR	Portugali	SWE	Ruotsi	VIE	Vietnam
PRK	Pohjois-Korea	SVK	Slovakia	VIN	Saint Vincent ja Grenadiinit
PUR	Puerto Rico	SWZ	Swazimaa	YEM	Jemen
QAT	Qatar	SYR	Syyria	ZAM	Sambia
ROU	Romania	TAN	Tansania	ZIM	Zimbabwe
RSA	Etelä-Afrikan tasavalta	TGA	Tonga	KARTALTA POISTUNEITA MAITA:	
RUS	Venäjä	THA	Thaimaa	GDR	Saksan dem.tas. (DDR)
RWA	Ruanda	TJK	Tadžikistan	TCH	Tšekkoslovakia
SAM	Samoa	TKM	Turkmenistan	URS	Neuvostoliitto
SEN	Senegal	TLS	Itä-Timor	YUG	Jugoslavia
SEY	Seychellit	TOG	Togo		
SIN	Singapore	TPE	Taiwan ("Kiinalainen Taipei")		
SKN	Saint Kitts ja Nevis				

PARALYMPIALAISET

Paralympialaiset kilpaillaan kaksi viikkoa olympialaisten päättymisen jälkeen 7.-18.9. Kilpailut ovat järjestyksessään viidennettoista kesäparalympialaiset. Rioon odotetaan 176 maasta noin 4350 urheilijaa. Riossa kilpaillaan 22 lajissa, joista uusina lajeina Riossa nähdään melontaa ja triathlonia. Suomen joukkueessa on arviolta 30 urheilijaa kymmenessä eri lajissa.

Ennakkoon vahvimmat suomalaislajit ovat yleisurheilu, jousiammunta, maalipallo ja ratsastus. Lontoosta neljä vuotta sitten Suomi saavutti kuusi mitalia, joista kolme tuli yleisurheilusta, yksi ratsastuksesta, yksi jousiammunnasta ja yksi maalipallosta.

Lontoon paralympialaisissa 2012 tehtiin mittavia ennätyksiä niin lipunmyynnissä, sosiaalisessa mediassa kuin mediakattavuudessakin. Riossa halutaan tehdä uusi lipunmyyntiennätys ja tiedetään jo nyt, että kisat näkyvät ympäri maailman useammassa maassa kuin neljä vuotta sitten. Etukäteen ajateltuna Rion yksi suurimmista vahvuuksista on kaikkien paralympialajien järjestäminen samassa kaupungissa, mikä ei helpota pelkästään joukkueiden vaan myös koko kisaorganisaation ja median työtä sekä antaa paikalla oleville kisaturisteille parhaan mahdollisuuden tutustua laajaan ja monipuoliseen lajikirjoon.

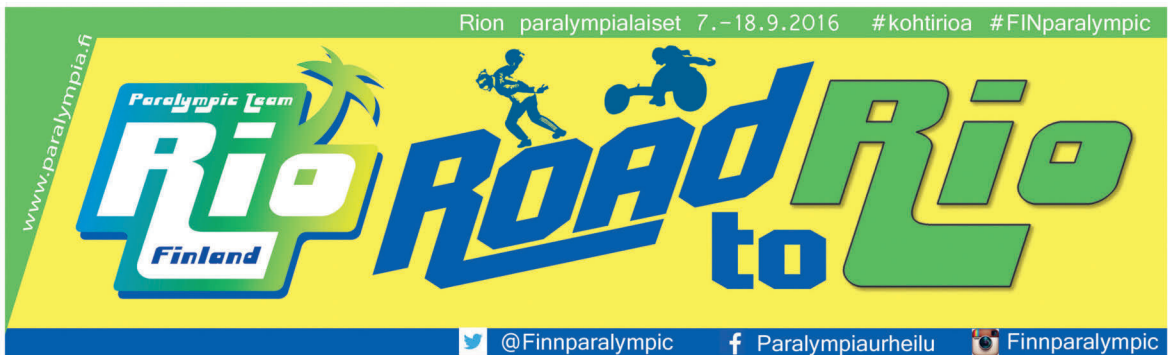
Suurin osa suomalaisten suorituksista nähdään reaaliajassa Yle Areenan kautta, lisäksi TV2 lähettää koostelähetyksiä kisatapahtumista.

Seuraa Suomen paralympiajoukkuetta:

www.paralympia.fi

Facebook: Paralympiaurheilu

Twitter ja instagram: @FinnParalympic

Maalipallojoukkue juhli Lontoossa paralympiakultaa voitettuaan finaalin Brasiliaa vastaan.
Kuva: Maiju Torvinen

RIO DE JANEIRO 2016 - KILPAILUAIKATAULU

Rio 2016 - SESSION COMPETITION SCHEDULE - VERSION 3.4

VENUE	DISCIPLINE	3 Aug Wed -2	4 Aug Thu -1	5 Aug Fri 0	6 Aug Sat 1	7 Aug Sun 2	8 Aug Mon 3	9 Aug Tue 4
BARRA DA TIJUCA								
Maria Lenk Aquatics Centre	Water polo				09:00 - 14:20		09:00 - 14:20	09:00 - 14:20
	Synchronised swimming				19:30 - 22:10		19:30 - 22:10	
	Diving					16:00 - 17:15	16:00 - 17:15	16:00 - 17:15
Olympic Aquatics Stadium	Swimming				13:00 - 15:25	13:00 - 15:35	13:00 - 14:25	13:00 - 14:45
	Water polo				22:00 - 23:55	22:00 - 00:25	22:00 - 00:00	22:00 - 00:10
Carioca Arena 1	Basketball				14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00
Carioca Arena 2	Judo				19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45
	Wrestling				22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15
Carioca Arena 3	Fencing				10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00
	Taekwondo				15:30 - 18:10	15:30 - 18:10	15:30 - 18:10	15:30 - 18:10
Future Arena	Handball				09:00 - 14:15	09:00 - 14:15	09:00 - 13:05	09:00 - 14:15
					16:00 - 18:30	16:00 - 18:30	16:00 - 18:30	16:00 - 18:30
Olympic Tennis Centre	Tennis Central Court				09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00
	Tennis Court 1				14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10
Olympic Golf Course	Golf				19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20
					10:45 - 16:30	10:45 - 16:30	10:45 - 16:30	10:45 - 16:30
Rio Olympic Arena	Gymnastics - artistic	10:30 - 13:00	14:30 - 16:00		18:45 - 23:00	18:45 - 23:00	18:45 - 23:00	18:45 - 23:00
	Gymnastics - rhythmic	14:30 - 17:00	17:30 - 19:00		11:00 - 20:00	11:00 - 20:00	11:00 - 20:00	11:00 - 20:00
	Gymnastics - trampoline	18:30 - 21:00	20:30 - 22:00		11:00 - 20:00	11:00 - 20:00	11:00 - 20:00	11:00 - 20:00
Rio Olympic Velodrome	Cycling - track				09:45 - 13:00	09:45 - 13:00		
Pontal	Cycling - road time trial				10:30 - 13:00	14:30 - 16:00	16:00 - 18:55	16:00 - 18:10
	Race walk				14:30 - 17:00	17:30 - 19:00		
Riocentro - Pavilion 2	Weightlifting				18:30 - 21:00	20:30 - 22:00		
Riocentro - Pavilion 3	Table tennis					10:00 - 14:00	10:00 - 14:00	10:00 - 14:00
					15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30
Riocentro - Pavilion 4	Badminton				19:00 - 21:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00
					09:00 - 12:45	09:00 - 12:00	10:00 - 14:00	10:00 - 14:00
Riocentro - Pavilion 6	Boxing				14:30 - 17:30	13:30 - 16:30	16:00 - 18:00	16:00 - 18:00
					19:00 - 22:00	18:00 - 22:00	20:30 - 22:30	20:30 - 22:30
COPACABANA								
Beach Volleyball Arena	Beach volleyball				11:00 - 13:15	11:00 - 13:30	11:00 - 14:00	11:00 - 13:15
Fort Copacabana	Marathon swimming				17:00 - 19:15	17:00 - 19:30	17:00 - 20:00	17:00 - 19:15
	Cycling - road Triathlon							
Lagoa Stadium	Rowing Canoe sprint							
Marina da Glória	Sailing						13:00 - 15:40	13:00 - 15:40

10 Aug Wed 5	11 Aug Thu 6	12 Aug Fri 7	13 Aug Sat 8	14 Aug Sun 9	15 Aug Mon 10	16 Aug Tue 11	17 Aug Wed 12	18 Aug Thu 13	19 Aug Fri 14	20 Aug Sat 15	21 Aug Sun 16
09:00 - 14:20	09:00 - 14:20	09:00 - 13:00	09:00 - 14:20								
19:30 - 22:10		19:30 - 23:30									
				11:00 - 13:15	11:00 - 13:15	14:00 - 15:30		13:00 - 13:50	12:00 - 13:30		
						10:00 - 11:50		10:00 - 11:30		11:00 - 12:50	
16:00 - 17:15		15:30 - 18:30	16:00 - 17:40	16:00 - 17:30	15:15 - 18:45	18:00 - 20:00	15:00 - 18:10	16:00 - 17:30	16:00 - 19:10	16:30 - 18:10	
13:00 - 15:15	13:00 - 16:00	13:00 - 15:40									
22:00 - 00:30	22:00 - 23:55	22:00 - 23:30	22:00 - 23:40								
				12:50 - 18:10	14:10 - 16:50	11:00 - 13:40	11:00 - 13:40	11:00 - 13:40	10:00 - 12:40	11:40 - 14:20	
				19:30 - 22:10	18:20 - 21:00	15:10 - 17:50	15:10 - 17:50	15:10 - 17:50	14:10 - 17:20	16:30 - 19:40	
						11:00 - 12:45	11:00 - 12:45				11:30 - 13:30
14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:15 - 16:00	14:30 - 16:15	14:30 - 16:15			11:30 - 13:30	15:45 - 18:05
19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	19:00 - 20:45	18:45 - 20:30	18:45 - 20:30	15:00 - 17:00	15:30 - 17:30	
22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:30 - 00:15	22:15 - 00:00	22:15 - 00:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00		
10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00									
15:30 - 18:10	15:30 - 18:10	15:30 - 18:10									
				10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	08:30 - 11:15
				16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	16:00 - 19:00	12:45 - 15:15
08:30 - 16:00	09:00 - 15:30	09:00 - 15:30	09:00 - 14:30	09:00 - 15:30							
17:30 - 21:35	17:00 - 19:50	17:00 - 19:50	17:00 - 19:35	17:00 - 19:50							
							09:00 - 13:00	09:00 - 13:00	09:00 - 13:00	09:00 - 13:00	
							15:00 - 18:00	15:00 - 18:00	15:00 - 18:00	15:00 - 18:00	
							20:00 - 23:05	20:00 - 23:05	20:00 - 23:05	20:00 - 23:05	
09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	09:30 - 13:00	10:00 - 12:00	10:00 - 12:00				10:30 - 12:30
						13:30 - 15:30	13:30 - 15:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	11:30 - 13:30	14:00 - 16:15
14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	14:40 - 18:10	17:00 - 19:00	17:00 - 19:00			15:30 - 17:45	
19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	19:50 - 23:20	20:30 - 22:30	20:30 - 22:30	20:30 - 22:30	20:30 - 22:30		
10:45 - 16:30	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	Spare day						
18:45 - 23:00											
11:00 - 20:00	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00	12:00 - 20:00								
11:00 - 20:00	12:00 - 20:00										
11:00 - 20:00											
	07:30 - 16:00	07:30 - 16:00	07:30 - 16:00	07:00 - 15:50	Spare day		07:30 - 16:00	07:30 - 16:00	07:30 - 16:00	07:00 - 15:50	Spare day
							11:00 - 12:30				
16:00 - 18:45	16:00 - 18:10			14:00 - 17:00	14:00 - 16:25	14:00 - 16:15	15:00 - 16:30				
										10:00 - 11:10	11:00 - 12:45
									10:20 - 13:20	12:40 - 13:50	
									14:50 - 17:50	15:20 - 17:45	
		14:00 - 16:40	14:00 - 16:40								
			10:00 - 11:40		10:00 - 11:20	10:00 - 11:50					
	16:00 - 18:45	16:00 - 19:10	16:00 - 18:25	16:00 - 19:35	16:00 - 18:45	16:00 - 18:50					
08:30 - 13:20											
		14:30 - 16:10							08:00 - 12:20		
									14:30 - 16:15		
10:00 - 14:00		10:00 - 14:00									
15:30 - 17:30		15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30	15:30 - 17:30					
19:00 - 21:00		19:00 - 21:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00	19:00 - 21:00					
10:00 - 12:00	10:00 - 12:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	10:00 - 13:00	11:00 - 14:00	11:00 - 14:00				
		15:00 - 18:00	15:00 - 18:00	15:00 - 18:00	15:00 - 18:00						
20:30 - 22:45	20:30 - 22:45	19:30 - 22:30	19:30 - 22:30	19:30 - 22:30	19:30 - 22:30	19:30 - 22:45	19:30 - 22:45				
	08:00 - 14:00	08:00 - 14:00	08:00 - 14:00	08:00 - 13:30	08:30 - 13:30	08:30 - 12:30	08:30 - 13:30	08:30 - 13:30	08:30 - 13:30	08:30 - 11:00	
	15:30 - 18:00	15:30 - 18:00	15:30 - 18:00	15:30 - 18:00							
	19:30 - 23:00	19:30 - 23:00	19:30 - 23:00	19:30 - 22:30	17:30 - 23:00	17:30 - 23:00					
11:00 - 14:00	11:00 - 14:00	11:00 - 13:45	11:00 - 14:00	11:00 - 14:45	11:00 - 13:15	11:00 - 13:15	14:00 - 17:00	14:00 - 16:00	14:00 - 16:30	14:00 - 15:30	14:00 - 16:00
17:00 - 20:00	17:00 - 20:00	17:00 - 19:45	17:00 - 20:00	17:00 - 20:15	17:00 - 19:45	17:00 - 19:45					
10:00 - 13:50	10:00 - 13:50	11:00 - 12:50	11:00 - 12:50								
15:30 - 19:20	15:30 - 19:20	15:00 - 16:50	15:00 - 16:50								
21:00 - 00:50	21:00 - 00:50	19:00 - 20:50	19:00 - 20:50	16:00 - 17:50	16:00 - 17:50	16:00 - 17:50					
		23:00 - 00:50	23:00 - 00:50	23:00 - 00:50	23:00 - 00:50	23:00 - 00:50	22:00 - 01:30	22:00 - 01:30			
					09:00 - 11:40	09:00 - 11:40					
								11:00 - 13:15		11:00 - 13:30	Spare day
08:30 - 12:50	08:30 - 11:40	08:30 - 11:40	08:50 - 11:40	Spare day							
					09:00 - 11:30	09:00 - 10:40	09:00 - 11:05	09:00 - 10:25	09:00 - 10:45	09:00 - 10:30	Spare day
13:00 - 15:35	13:00 - 15:40	13:00 - 15:40	13:00 - 15:35	13:00 - 16:45	13:00 - 16:45	13:00 - 16:45	13:00 - 16:45	13:00 - 16:45	Spare day		

- Competition Days
- Finals
- Ceremonies
- Spare Day, Podium training, Gala

Rio 2016 - SESSION COMPETITION SCHEDULE - VERSION 3.4

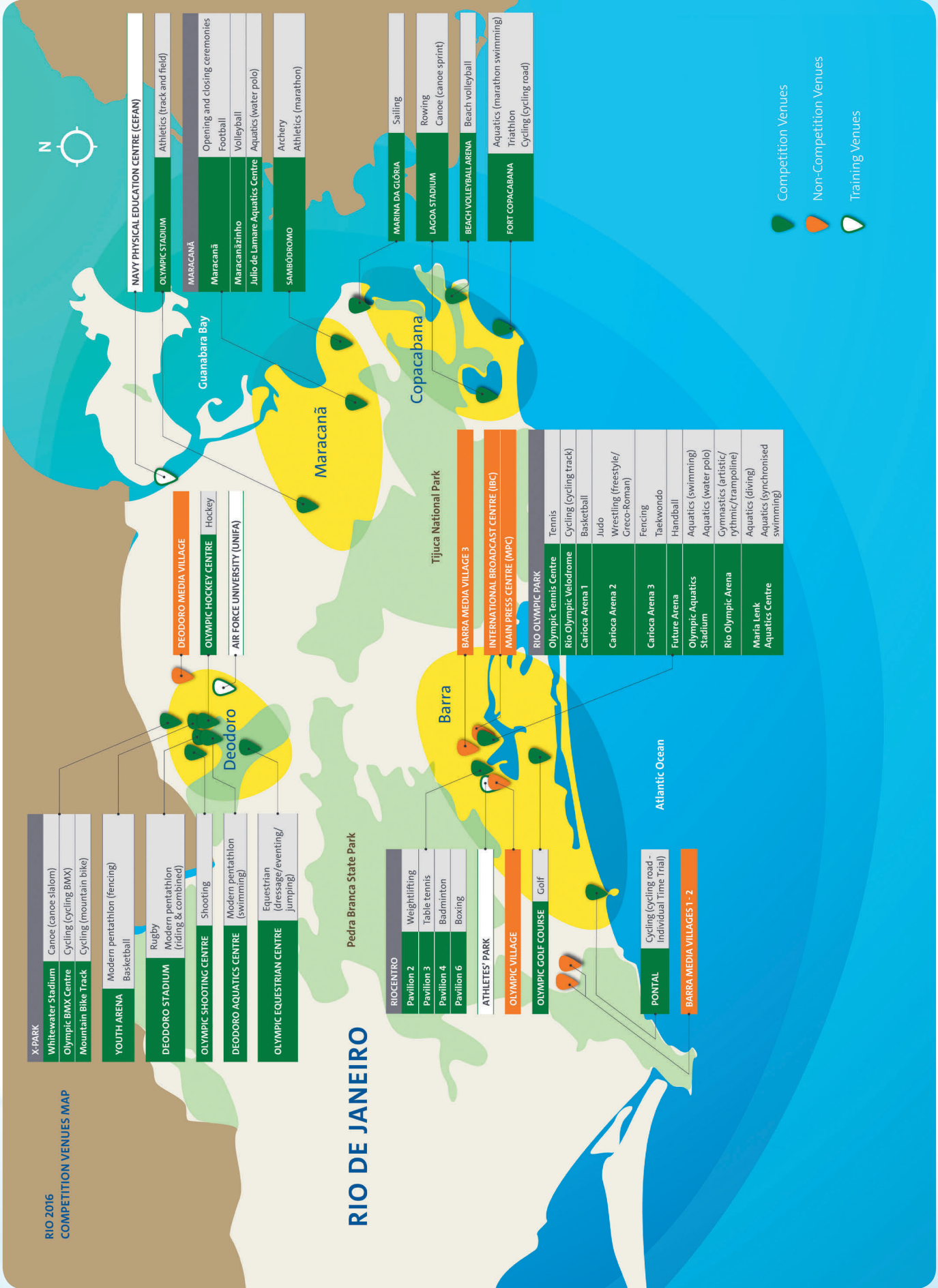
VENUE	DISCIPLINE	3 Aug Wed -2	4 Aug Thu -1	5 Aug Fri 0	6 Aug Sat 1	7 Aug Sun 2	8 Aug Mon 3	9 Aug Tue 4
DEODORO								
Deodoro Stadium	Modern pentathlon							
	Rugby				11:00 - 14:00 16:00 - 19:00	11:00 - 14:00 16:00 - 19:00	12:30 - 15:30 17:30 - 20:00	11:00 - 14:00 16:00 - 19:00
Youth Arena	Basketball				12:00 - 16:00 17:30 - 21:30	12:00 - 16:00 17:30 - 21:30	12:00 - 16:00 17:30 - 21:30	12:15 - 14:00 15:30 - 19:30
	Modern pentathlon							
Deodoro Aquatics Centre	Modern pentathlon							
Olympic Equestrian Centre	Equestrian - dressage							
	Equestrian - eventing Equestrian - jumping				10:00 - 16:05	10:00 - 15:55	10:00 - 15:00	10:00 - 15:25
Olympic Shooting Centre	Shooting - Rifle & Pistol				8:30 - 16:30	09:00 - 12:00	09:00 - 13:00	09:00 - 16:45
	Shooting - Shotgun					09:00 - 16:30	09:30 - 16:30	
Olympic BMX Centre	Cycling - BMX							
Mountain Bike Centre	Cycling - mountain bike							
Whitewater Stadium	Canoe slalom					12:30 - 16:15	12:30 - 15:55	13:30 - 16:10
Olympic Hockey Centre	Hockey pitch 1				10:00 - 14:15 18:00 - 22:15	10:00 - 14:15 18:00 - 22:15	10:00 - 14:15 18:00 - 22:15	10:00 - 14:15 18:00 - 22:15
	Hockey pitch 2				11:00 - 15:15 17:00 - 21:15	11:00 - 15:15 17:00 - 21:15	11:00 - 15:15 17:00 - 21:15	11:00 - 15:15 17:00 - 21:15
MARACANÁ								
Olympic Stadium	Athletics							
	Football	13:00 - 18:00	15:00 - 20:00		19:00 - 00:00	15:00 - 20:00		
Maracanã	Ceremonies			Opening ceremony				
	Football							
Maracanãzinho	Volleyball				09:30 - 13:20 15:00 - 18:50 20:30 - 00:20	09:30 - 13:20 15:00 - 18:50 20:30 - 00:20	09:30 - 13:20 15:00 - 18:50 20:30 - 00:20	09:30 - 13:20 15:00 - 18:50 20:30 - 00:20
					09:00 - 11:00 13:00 - 15:00	09:00 - 10:40 14:00 - 17:45	09:00 - 10:40 14:00 - 17:45	09:00 - 12:55 15:00 - 17:40
Sambódromo	Archery				09:00 - 11:00 13:00 - 15:00	09:00 - 10:40 14:00 - 17:45	09:00 - 12:55 15:00 - 17:40	09:00 - 12:55 15:00 - 17:40
	Athletics - marathon							
FOOTBALL CITIES								
Mané Garrincha Stadium	Football		13:00 - 18:00			19:00 - 00:00		16:00 - 18:00 22:00 - 00:00
Amazônia Arena *	Football		18:00 - 23:00			18:00 - 23:00		18:00 - 23:00
Fonte Nova Arena	Football		17:00 - 22:00			13:00 - 18:00		16:00 - 21:00
Corinthians Arena	Football	15:00 - 20:00			15:00 - 20:00			
Mineirão	Football	19:00 - 00:00			17:00 - 22:00			

*Session schedule times for Amazônia Arena are UTC-4

10 Aug Wed 5	11 Aug Thu 6	12 Aug Fri 7	13 Aug Sat 8	14 Aug Sun 9	15 Aug Mon 10	16 Aug Tue 11	17 Aug Wed 12	18 Aug Thu 13	19 Aug Fri 14	20 Aug Sat 15	21 Aug Sun 16
									14:00 - 18:35	14:00 - 18:35	
11:00 - 14:00	12:30 - 15:30										
16:00 - 19:00	17:30 - 20:00										
12:15 - 14:00	12:15 - 14:00	12:15 - 14:00	12:15 - 14:00	12:15 - 14:00							
15:30 - 19:30	15:30 - 19:30	15:30 - 19:30	15:30 - 19:30	15:30 - 19:30							
								10:00 - 13:00			
								14:30 - 17:30			
									12:00 - 12:35	12:00 - 12:35	
10:00 - 16:00	10:00 - 16:00	10:00 - 16:40			10:00 - 13:50						
				10:00 - 13:40		10:00 - 13:30	10:00 - 12:45		10:00 - 14:40		
09:00 - 13:30	09:00 - 13:30	09:00 - 14:30	09:00 - 13:45	09:00 - 14:30							
09:00 - 16:30		09:00 - 16:30	09:30 - 16:30								
							13:30 - 15:25	13:30 - 14:35	13:30 - 15:45		
										12:30 - 14:30	12:30 - 14:30
13:30 - 16:15	12:30 - 16:00	Spare day									
10:00 - 14:15	10:00 - 14:15	10:00 - 14:15	10:00 - 14:15	10:00 - 14:45	10:00 - 14:45	12:00 - 14:15	12:00 - 14:15	12:00 - 14:15	12:00 - 14:15		
18:00 - 22:15	18:00 - 22:15	18:00 - 22:15	18:00 - 22:15	18:00 - 22:45	18:00 - 22:45	17:00 - 19:15	17:00 - 19:15	17:00 - 19:30	17:00 - 19:30		
11:00 - 15:15	11:00 - 15:15	11:00 - 15:15									
17:00 - 21:15	17:00 - 21:15	17:00 - 21:15	17:00 - 21:15								
		09:30 - 13:10	09:30 - 12:50		09:30 - 12:10	09:30 - 12:40	09:30 - 13:05	09:30 - 16:25			
		20:20 - 23:25	20:00 - 23:15	20:20 - 22:30	20:15 - 22:50	20:15 - 22:50	17:45 - 23:05	18:35 - 22:35	20:10 - 22:45	20:10 - 23:00	
											Closing ceremony
						13:00 - 15:00	13:00 - 15:00		17:30 - 20:00	17:30 - 20:00	
						10:00 - 12:00	10:00 - 12:00				09:30 - 11:30
09:30 - 13:20	09:30 - 13:20	09:30 - 13:20	09:30 - 13:20	09:30 - 13:20	09:30 - 13:20	14:00 - 16:00	14:00 - 16:00				13:15 - 15:30
15:00 - 18:50	15:00 - 18:50	15:00 - 18:50	15:00 - 18:50	15:00 - 18:50	15:00 - 18:50	18:00 - 20:00	18:00 - 20:00	13:00 - 15:00	13:00 - 15:00	13:00 - 15:00	
20:30 - 00:20	20:30 - 00:20	20:30 - 00:20	20:30 - 00:20	20:30 - 00:20	20:30 - 00:20	22:15 - 00:15	22:15 - 00:15	22:15 - 00:15	22:15 - 00:15	22:15 - 00:30	
09:00 - 12:55	09:00 - 10:45	09:00 - 10:45									
15:00 - 18:55	15:00 - 17:10	15:00 - 17:10									
				09:30 - 12:45							09:30 - 12:15
13:00 - 18:00		13:00 - 15:00	13:00 - 15:00								
19:00 - 00:00		16:00 - 18:00	16:00 - 18:00								
19:00 - 00:00		19:00 - 21:00	22:00 - 00:00				16:00 - 18:00		13:00 - 15:30		
13:00 - 18:00		22:00 - 00:00	19:00 - 21:00			16:00 - 18:00				13:00 - 15:30	

Competition Days
 Finals
 Ceremonies
 Spare Day, Podium training, Gala

RIO 2016
COMPETITION VENUES MAP

- Competition Venues
- Non-Competition Venues
- Training Venues

X-PARK	Whitewater Stadium	Canoe (canoe slalom)
	Olympic BMX Centre	Cycling (cycling BMX)
	Mountain Bike Track	Cycling (mountain bike)
YOUTH ARENA	Modern pentathlon	Fencing)
	Basketball	
DEODORO STADIUM	Rugby	Modern pentathlon (riding & combined)
OLYMPIC SHOOTING CENTRE	Shooting	
DEODORO AQUATICS CENTRE	Modern pentathlon	(swimming)
OLYMPIC EQUESTRIAN CENTRE	Equestrian (dressage/eventing/jumping)	

RIO DE JANEIRO

NAVY PHYSICAL EDUCATION CENTRE (CEFAN)	Athletics (track and field)
OLYMPIC STADIUM	Athletics (track and field)
MARACANÃ	Opening and closing ceremonies
Maracanã	Football
Maracanãzinho	Volleyball
Julio de Lammare Aquatics Centre	Aquatics (water polo)
SAMBODROMO	Archery
	Athletics (marathon)

RICENTRO	Pavilion 2	Weightlifting
	Pavilion 3	Table tennis
	Pavilion 4	Badminton
	Pavilion 6	Boxing

ATHLETES' PARK	OLYMPIC VILLAGE
	OLYMPIC GOLF COURSE

PONTAL	Cycling (cycling road - Individual Time Trial)
---------------	--

DEODORO MEDIA VILLAGE	
OLYMPIC HOCKEY CENTRE	Hockey
AIR FORCE UNIVERSITY (UNIFA)	

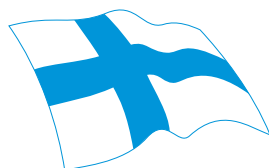
BARRA MEDIA VILLAGE 3	INTERNATIONAL BROADCAST CENTRE (IBC)	MAIN PRESS CENTRE (MPC)
RIO OLYMPIC PARK	Olympic Tennis Centre	Tennis
Rio Olympic Velodrome	Cycling (cycling track)	Cycling (cycling track)
Carioca Arena 1	Basketball	Basketball
Carioca Arena 2	Judo	Judo
	Wrestling (freestyle/Greco-Roman)	Wrestling (freestyle/Greco-Roman)
Carioca Arena 3	Fencing	Fencing
Future Arena	Handball	Taekwondo
Olympic Aquatics Stadium	Aquatics (swimming)	Handball
Rio Olympic Arena	Aquatics (water polo)	Aquatics (swimming)
	Gymnastics (artistic/rhythmic/trampoline)	Aquatics (water polo)
Maria Lenk Aquatics Centre	Aquatics (diving)	Gymnastics (artistic/rhythmic/trampoline)
	Aquatics (synchronised swimming)	Aquatics (diving)

MARINA DA GLORIA	Sailing
LACOA STADIUM	Rowing
	Canoe (canoe sprint)
BEACH VOLLEYBALL ARENA	Beach volleyball
FORT COPACABANA	Aquatics (marathon swimming)
	Triathlon
	Cycling (cycling road)

THE WORLDWIDE OLYMPIC PARTNERS

FINLAND

Suomen Olympiakomitea
Finnish Olympic Committee

Radiokatu 20, 00240 Helsinki, Finland

www.olympiakomitea.fi
www.noc.fi

Twitter: [OlympicTeamFI](https://twitter.com/OlympicTeamFI)
Facebook: [OlympicTeamFinland](https://www.facebook.com/OlympicTeamFinland)
Instagram: [olympicteamfinland](https://www.instagram.com/olympicteamfinland)
YouTube: [OlympicTeamFinland](https://www.youtube.com/OlympicTeamFinland)
TeamUp: [OlympicTeamFinland](https://www.teamup.com/OlympicTeamFinland)